

Elektroprivreda

List Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić

godina XXXII broj 333 Nikšić april 2012. ISSN 1805136

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić

Odbor direktora EPCG
preliminarno odobrio
finansijski izvještaj za
2011.

**NETO GUBITAK 66,5
MILIONA EURA**
str. 04

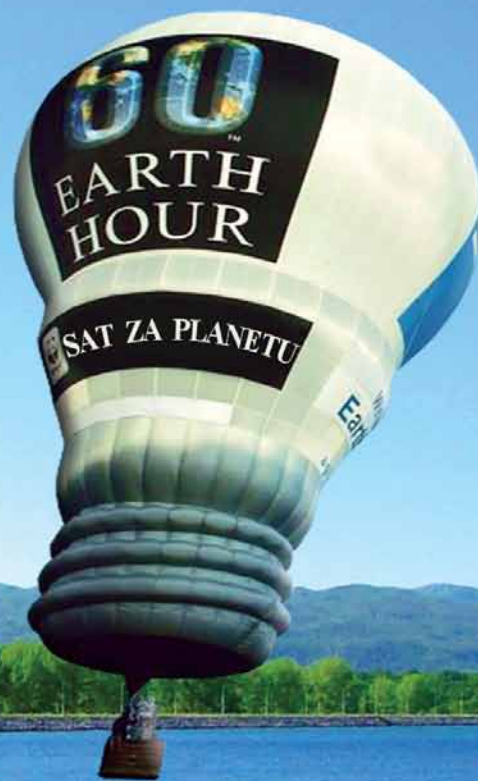
U Organizacionoj
cjelini Upravljanje
energijom

**VJEŠTI BERZANSKI
TRGOVCI**
str. 06

Korporativni web
sajt veoma interesantna
korisnicima

**VIŠE OD 100 HILJADA
POSJETA**
str. 28

SAČUVAJMO PLANETU

Elektroprivreda

List Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić

Odbor direktora EPCG preliminarno odobrio finansijski izvještaj za 2011.
NETO GUBITAK 66,5 MILIONA EURA str. 04

Zahtjev za odobravanje godišnjeg regulatorno dozvoljenog prihoda
USKLADITI PRIHOD SA STVARNIM TROŠKOVIMA str. 05

U Organizacionoj cjelini Upravljanje energijom
VJESTI BERZANSKI TRGOVCI str. 06

Nova faktura za utrošenu električnu energiju
ČIST RAČUN - DUGA LJUBAV str. 08

Mr Vladimir Bojičić, novoimenovani direktor FC Snabdijevanje
MORAMO KADROVSKI OJAČATI I PODIĆI KVALITET RADA str. 10

Mirko Kilibarda, novoimenovani direktor hidroelektrane »Perućica«
VELIKA ČAST, OBAVEZA I IZAZOV str. 11

Sa radnicima „Perućice“, crnogorske najstarije velike hidroelektrane
SAMO DA PROLJEĆE DONESE KIŠU str. 12

Direktor TE „Pljevlja“ Luka Jovanović
KAPITALNI REMONT TURBINE U APRILU str. 13

Đilorad – Minja Kavaja: Sjećanje na dane izgradnje HE „Piva“
ČUDO GRADITELJSTVA str. 15

Hidroenergija na Balkanu
ATRAKTIVNI PROJEKTI str. 20

Na terenu sa monterima Službe za održavanje DV 35 kV
UVIJEK NA VISINI ZADATKA str. 22

Saša Milovanović, direktor ED Bar
USPJEŠNO ODOLIJEVAMO SVIM IZAZOVIMA str. 24

Mala elektrana „Podgor“
SKLAD SA PRIRODOM str. 25

Adalbert Mađeli
DOMAĆI STRANAC str. 26

Korporativni web sajt veoma interesantan korisnicima
VIŠE OD 100 HILJADA POSJETA str. 28

Godišnja Skupština Kluba DDK EPCG
MISIJA VAŽNA ZA KOMPANIJU I DRUŠTVO str. 30

Elektroprivreda Crne Gore pokrovitelj akcije „Sat za planetu“
SACUVAJTE NAŠU PLANETU ŽIVOM str. 32

Projekat NVO ALFA CENTAR „Želim da vidim, hoću da znam“
UPOZNALI „PERUĆICU“ str. 33

U društvu Vaterpolo reprezentacija Crne Gore
ČELIČNOM VOLJOM DO USPJEHA str. 34

Hrvatska: Sporenja oko energetike
ČAČIĆEVA PROBLEMATIČNA „STRUJNA VIZIJA“ str. 38

«PRODUŽENI» VIKEND U ALBANIJI
ZEMLJA KONTRASTA str. 40

NAGRADNA IGRA str. 44

Predsjednik Odbora direktora
Srđan Kovačević

Izvršni direktor
Enrico Malerba

DIREKCIJA ZA ODNOS
SA JAVNOŠĆU

Direktor
Rajko Šebek
rajko.sebek@epcg.com

Rukovodilac Sektora za
internu komunikaciju

Mitar Vučković
mitar.vuckovic@epcg.com

Glavni i odgovorni urednik
Miodrag Vuković
miodrag.vukovic@epcg.com

Redakcija:

Olivera Vulanović
olivera.vulanovic@epcg.com
Biljana Mitrović
biljana.mitrovic@epcg.com

Kompjuterska obrada:
Ivana Ilić

Operater:
Vidoje Zeković
vidoje.zekovic@epcg.com

Naslovna strana:
Vjekoslav Bojat

Adresa redakcije:
Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Telefoni: 040/204-131, 214-252
Fax: 040/214-252
E - mail: list.epcg@epcg.com
Web site: www.epcg.com
Štampa: MONTKARTON DO
Podgorica
Tiraž: 1500
Izdavač: Elektroprivreda
Crne Gore AD Nikšić

Odbor direktora EPCG preliminarno odobrio
finansijski izvještaj za 2011.

NETO GUBITAK 66,5 MILIONA EURA

Odbor direktora EPCG preliminarno odobrio finansijski izvještaj za 2011. Prošle godine kompanija prihodovala 261,3 miliona eura, što je u odnosu na 2010. godinu, manje 12 odsto. Prije odbijanja kamate, poreza na prihod i troškova depresijacije i amortizacije (EBITDA), za razliku od 2010. godine kada je ostvaren profit od 61,7 miliona eura, prošle godine zabilježen je minus od 3,2 miliona eura. Neto gubitak 66,5 miliona eura.

Sa jedne od sjednica Odbora direktora

Elektroprivreda Crne Gore u 2011. godini ukupno je prihodovala 261,3 miliona eura. U odnosu na prethodnu godinu 12 odsto manje. Tome je, u najvećoj mjeri, doprinijelo smanjenje tarifa za električnu energiju oko 10 odsto, u skladu sa odlukom Regulatorne agencije za energetiku Crne Gore od 1. aprila 2011. god. Uz to, ne treba zaboraviti da je od 2009. do 2011. godine cijena električne energije za domaćinstva smanjena 15 odsto, a za "ostalu potrošnju", čak, 50 odsto. I pored povećanja u decembru 2011, nove cijene ostale su znatno niže od važećih u 2009. godini i to: za domaćinstva oko 8 odsto, a za ostale potrošače na 0,4 kV naponu, u prosjeku, preko 40 odsto.

Smanjenje tarifa u Crnoj Gori pratio je veliki rast cijena na međunarodnom tržištu. Tako je prosječna uvozna cijena bila 26 odsto veća u odnosu na 2010. Obezbeđujući na tržištu godišnje nedostajućih oko 30 odsto količina energije po cijenama većim 10 eura po MWh u odnosu na one koje je odobrila RAE, poslovni gubitak kompanije je dodatno uvećan. Na negativno poslovanje kompanije značajno je uticala i nerealna odluka o naplatnoj stopi od 100 odsto i dozvoljenim tehničkim gubicima od 9 odsto. Predsjednik Odbora direktora **Srdan Kovačević** smatra da je negativno poslovanje kompanije prouzrokovano fak-

torima na koje EPCG, većim dijelom, nije mogla da utiče. Jasno je da bi, ukoliko ne dođe do značajno boljih uslova poslovanja EPCG, ubrzo moglo biti ozbiljno ugroženo funkcionisanje elektroenergetskog sistema, a time i uredno snabdijevanje potrošača električnom energijom, ističe Kovačević.

U 2011. godini ukupno je proizvedeno 2,656 GWh, 34 odsto manje u odnosu na 2010. godinu. Hidroelektrane su proizvele 1,204 GWh ili 56 odsto manje u odnosu na prethodnu godinu, dok je TE Pljevlja proizvela 1,452 GWh, 14 odsto više u odnosu na 2010. Uvezeno je 1,371 GWh, čak 90 odsto više u odnosu na prethodnu godinu, dok je izvoz energije ostao na prošlogodišnjem nivou od 411 GWh.

Troškovi radne snage smanjeni su za 3,3 miliona eura u odnosu na 2010. Dodatni naporu su uloženi u optimizaciju

KOVAČEVIĆ: Negativno poslovanje kompanije prouzrokovano je faktorima na koje EPCG, većim dijelom, nije mogla da utiče. Jasno je da bi, ukoliko se, u međuvremenu, značajno ne poboljšaju uslovi poslovanja EPCG, ubrzo moglo biti ozbiljno ugroženo funkcionisanje elektroenergetskog sistema, a time i uredno snabdijevanje potrošača električnom energijom.

raspoloživosti postrojenja i smanjenju gubitaka na mreži i smanjenju troškova. Konkretno, nivo gubitaka na distributivnoj mreži smanjen je za jedan procenat i sada iznosi 19,2 odsto. Stopa naplate je pala sa 93 odsto u 2010. na 87 odsto u 2011, prije svega, zbog nenaplaćenih faktura KAP-a. I pored niske i netržišne cijene električne energije odobrene Kombinatoru aluminijuma Podgorica, ta kompanija duguje EPCG preko 31 milion eura i predstavlja ogroman problem za EPCG, kao i za dalji razvoj elektroenergetskog sektora. U skladu sa trojnim ugovorom EPCG, KAP-a i Vlade Crne Gore, naša kompanija ima pravo da prekine isporuku električne energije. Ipak, cijeneći odluku Parlamenta i najavu vlasničke transformacije, očekujemo da ćemo u narednom periodu naplatiti dug i zaštititi interese kompanije. EBITDA (Earnings Before Interests Taxes Depreciation and Amortization), odnosno dobit prije kamata, oporezivanja, umanjenja vrijednosti i amortizacije bila je u negativnom saldu od minus 3,2 miliona eura, što je za 65 miliona eura manje (-95%) u odnosu na ostvarenu u prethodnoj godini. EBIT - Earnings Before Interests and Taxes - Dobit prije kamata i oporezivanja ima minusni predznak u iznosu od 75,6 miliona eura (dok je u 2010 bila pozitivna i iznosila 8,5 miliona eura). Neto finansijski prihodi iznosili su 8,6 miliona eura (u 2010 iznosili su 3,6 miliona eura). Neto rezultat za 2011. predstavlja gubitak od 66,5 miliona eura, dok je u 2010. neto profit iznosio 16,5 miliona eura. Kapitalna izdvajanja u 2011. iznosila su 11,4 miliona eura (23,7 mil eura u 2010.). Na dan 31. decembar 2011. neto dužnička pozicija (Net Debt Position) rezultirala je sa 42,5 miliona eura, što znači da je značajno poboljšana, imajući u vidu kraj 2010. kada je zabilježen iznos od 70,5 miliona eura.

Odbor direktora EPCG preliminarno je odobrio finansijski izvještaj za 2011. godinu uz očekivanje da će se u skoroj budućnosti definisati jasni sistemski uslovi koji će Elektroprivredi Crne Gore omogućiti da ostvari dobre ekonomske rezultate koji su u opštem interesu razvoja države Crne Gore.

Opširniji izvještaj možete pogledati na www.epcg.com.

Zahtjev za odobravanje godišnjeg regulatorno dozvoljenog prihoda prosljeđen na razmatranje Regulatornoj agenciji za energetiku

USKLADITI PRIHOD SA STVARNIM TROŠKOVIMA

EPCG je, u skladu sa Zakonom o energetici i trajnim metodologijama, u propisanom roku dostavila Regulatornoj agenciji za energetiku zahtjeve za odobravanje regulatornog prihoda za naredni trogodišnji regulatorni period, na osnovu kojih će Agencija za energetiku formirati tarife električne energije koje će važiti od 1. avgusta 2012. godine.

Odbor RAE bi do sredine jula trebalo da odluči o regulatorno dozvoljenom prihodu za svaku regulisanu djelatnost. EPCG će, u međuvremenu, sa regulatorom i na javnim raspravama, pojasniti sve relevantne podatke iz zahtjeva koji su u skladu sa konceptom operativne efikasnosti kompanije. Crna Gora je državama sa, procentualno, najvećim učešćem uvozne energije u ukupnoj potrošnji. Poznato je da EPCG mora, svake godine, da iz uvoza obezbijedi preko 30 odsto potreba u električnoj energiji. Pri tome, odobrene cijene električne energije za 2011. godinu nijesu uvažile ukupan trošak uvezene energije. Odobrena cijena za uvoznu energiju bila je 47,42 eura po MWh, dok je EPCG plaćala 56 eura za MWh električne energije. U 2012. godini očekuje se da će prosječna cijena biti oko 60 eura po MWh, a

zbog nedostatka padavina u prethodnom period, već tokom prvog kvartala ove godine uvezeno je znatno više energije od planom projektovanih količina.

Pored toga nerealan procenat odobrenih gubitaka u distributivnoj mreži od samo 9 odsto, kao i sto procentna stopa naplate, ne uzimajući u obzir objektivnu situaciju, značajno su povećali razliku između odobrenog prihoda i stvarnog troška.

Upravo navedeni faktori, nerealno definisani u prethodnom periodu, najviše su uticali na negativno finansijsko poslovanje kompanije koja je 2011. godinu završila sa minusom od 66,5 miliona eura. Definisane nerealnih parametara može ozbiljno ugroziti uredno snabdijevanje potrošača električnom energijom kao i funkcionisanje elektroenergetskog sistema. Podsjećamo, u posljednje tri godine cijena električne energije za domaćinstva smanjena je 15 odsto, a za mala i srednja preduzeća, čak, 50 odsto. Nove januarske cijene, također, znatno su niže od onih iz 2009. i 2010. godini i to za domaćinstva oko 8 odsto, a za ostale potrošače na 0,4 kV naponu, u prosjeku, više od 40 odsto.

R.E.

TEHNOPLUS

PRODAVNICE TEHNIKE U KOJIMA DOBIJAŠ VIŠE

www.tehnoplus.me

Kompletna tehnika na jednom mjestu

na osnovu sklopljenih ugovora sa sindikatima, sva roba na

12 mjesečnih rata

EPCG FC Snabdijevanje- sve radne jedinice
EPCG, FC Elektro distribucija, Herceg Novi
EPCG FC Hidroelektrana Perućica, Nikšić
EPCG, FC Elektro distribucija, Bijelo Polje
EPCG, FC Elektro distribucija, Mojkovac
EPCG, FC Elektro distribucija, Pljevlja
EPCG, FC Elektro distribucija, Kolašin
EPCG FC Hidroelektrana Piva, Nikšić
EPCG, FC Elektro distribucija, Kotor
EPCG FC Prenos sve radne jedinice
EPCG FC Termoelektrana, Pljevlja
EPCG, FC Direkcija društva, Nikšić

Podgorica	- 020-290-193, 067-308-518
Herceg Novi	- 031-326-724, 067 604 380
Nikšić	- 040-213-036, 067-282-881
Kotor	- 032-322-740, 067-222-269
Pljevlja	- 052-321-853, 067-641-803
Bijelo Polje	- 050-431-556, 067-624-401
Budva	- 067 245 634, 033 466 174

VJEŠTI BERZANSKI TRGOVCI

Zbog stalnog manjka električne energije od 30 odsto, a posebno izraženog dodatnog manjka u prethodnoj godini koju je karakterisala nezapamćena suša, ali i izuzetno oštra zima i povećana potrošnja tokom prošlog februara, Organizaciona cjelina „Upravljanje energijom“, a posebno Sektor za trgovinu električnom energijom izbili su u žižu javnosti. Sektor trgovine električnom energijom posebno je bio interesantan za razne špekulacije i proizvoljne, neutemeljene tvrdnje pojedinaca i pojedinih organizacija izvan EPCG.

Ovdje se radi svih 8760 sati u godini:
Momir Grbović

Kako na optimalan način, po najpovoljnijim cijenama nabaviti i uvести ili prodati električnu energiju drugim sistemima, analizirati tržište, optimizovati zahtjev za energijom određenog profila i snage, a u zavisnosti od trenutnog stanja dotoka, akumulacija i zalih uglja - pitanja su kojima su svakodnevno posvećeni zaposleni u Organizacionoj cjelini „Upravljanje energijom“. Ovaj izuzetno odgovoran i važan posao vrlo je stresan, u prvom redu zbog kretanja cijena i tržišnih uslova na koje se objektivno ne može uticati. Jednostavno treba pažljivo pratiti sve što se dešava ne samo u našem, već i u svim susjednim elektroenergetskim sistemima na Balkanu i u Evropi. Ispad neke nuklearke ili drugog proizvodnog objekta, administrativne mjere resornih ministarstava, dešavanja sa prenosnim kapacitetima, hidrološke prilike, vjetrogeneratori, sve se prati i sve utiče na formiranje cijena na tržištu energije. Neprekidno se analiziraju parametri u skladu sa određenim očekivanjima i potrebama. Dešavanja na berzi koja su i glavni reper za rad, permanentno su u centru interesovanja.

Ranije se trgovina energijom obavljala sa nekoliko firmi, a danas se radi sa pet elektroprivrednih preduzeća iz okruženja sa 20 trgovačkih kompanija od kojih su neke istovremeno i proizvođači i trgovci.

-Ovo je konstantan posao gdje se jednom planirano ponovo planira – ocjenjuje **Momir Grbović** koji je nadležan za tu Organizacionu cjelinu, a ujedno i neposredno rukovodi Sektorom za trgovinu.

nu. Pored tog, tu su i Sektor za portfolio menadžment i Sektor za podršku.

Nedavno, u vrijeme ekstremnih snježnih padavina, u vanrednoj situaciji, u okolnostima otkazanih isporuka energije koju je bilo veoma teško nabaviti jer ni novac nije pomagao, iako su cijene dostigle i 150 eura za MWh, radili su na ivici sigurnosti. Međutim, i u tako teškim prilikama obezbijedili su najbolju prosječnu cijenu u regionu.

-Replan proizvodnje radili smo i po tri puta dnevno. Akumulacije su bile ispod donje granice sigurnosti, a potrebe konzuma, zbog nevremena, povećane. Trebalo je odreagovati na dva ispada TE „Pljevlja“ koji su zaista za kratko vrijeme sanirani. Istovremeno, bili smo na stalnoj vezi sa Prenosom i Distribucijom oko očekivane potrošnje. Nadam se da ćemo, konačno, ući u mirnije vode. Cijene energije su sada realnije. U svemu, veliki problem predstavlja i godišnje planiranje potrošnje Željare i neizvjesnost oko njenog rada. Takođe i problemi vezani za KAP. Sve ovo ne dozvoljava nam da unaprijed kupimo planiranu, potrebnu energiju, već moramo ići korak po korak.

- Najzadovoljniji smo kad su hidrološke prilike dobre, kad podmirujemo sve potrebe u Crnoj Gori, pa izvjesno količinu energije možemo i da prodamo, naročito ako postignemo dobru cijenu. Ako prilikom trgovine predvidimo neku situaciju, pa energiju kupimo, a kasnije je preprodamo, desi se da u jednom danu napravimo veliku razliku u cijeni, čak i do 20 hiljada, pa i 30 hiljada eura u našu korist. To su situacije kad postoje poremećaji u cijenama, dok je u normalnim prilikama razlika od 1 do 2 eura, pri kupovini ili prodaji, na dnevnom nivou, očekivana. Najbolje je kad su cijene stabilne, kad region prati EEX berzu, odnosno likvidna tržišta. Tada se može praviti neka strategija i realni planovi –ističe Grbović i dodaje da za 2011. godinu, ukupan promet kupovine i prodaje, na osnovu 750 zaključenih ugovora iznosi 3,8 TWh, odnosno, u novcu 174 miliona €.

U Operativnom odjeljenju Sektora za trgovinu gotovo da nemaju vremena za predah. To je, kažu, za njih karakteristično. Ovdje se radi svih 365 dana u godini,

što uključuje subotu, nedjelju, praznike i dežurstva, kako bi se pokrilo svih 8760 sati u godini. Ovakva organizacija ne čudi, jer poslovi prodaje i trgovine električnom energijom umnogome zavise od „pravog poteza u pravom trenutku“.

Za **Snežanu Stanišić**, glavnog i odgovornog inženjera operativnog odjeljenja Sektora za trgovinu i njene kolege, inženjere energetičare: **Darka Krivokapića**, **Dejana Draškovića**, **Milutina Kilibardu** i **Dušana Bulajića** radni dan počinje u sedam sati. Rano jutro je vrijeme pune aktivnosti, jer potrebno je prikupiti relevantne aktuelne podatke o dotocima, stanju u akumulacijama, pogonskoj spremnosti, planu potrošnje itd.

-Može se reći da je imperativ naših aktivnosti ekonomisanje u svakom trenutku, kad god nam to situacija nalaže – kaže Snežana Stanišić.

Ovdje se radi 365 dana u godini što uključuje i subotu, nedjelju, praznike i dežurstva kako bi se pokrilo svih 8760 sati u godini. Ovakva organizacija ne čudi, jer poslovi prodaje i trgovine energijom umnogome zavise od „pravog poteza u pravom trenutku“

- U februaru, u trenutku ispada TE „Pljevlja“ sa mreže, trebalo je nabaviti oko 200 MW snage, tj. 4800 MWh energije. Nijesmo mogli da čekamo do 9.30 da bismo kupili svu energiju, a nekad trgovci i ne nude toliku količinu. Odlučujemo se da do 9 sati kupimo, bar 30 – 40 odsto potreba da bismo, kasnije pokušali da „ulovimo“ niže cijene, objašnjava ona i napominje da je to stalna trka sa vremenom, u okolnostima gdje su nepredvidive situacije dio svakodnevnog rada. Cijena električne energije se mijenja iz minuta u minut. Ako se ne reaguje na vrijeme može nastati ogromna šteta, a opet prava reakcija donosi veliku korist.

Zato je svakodnevna, poslovna rutina Operativnog odjeljenja usmjerena na pokrivanje energetskih potreba, uz traženje najpovoljnijeg finansijskog poteza. A kako izgleda radni dan ovih ljudi? Na osnovu hidroloških podataka i izvještaja o proizvedenoj i potrošenoj energiji trguje se od 8 do 10 sati. Prati se kretanje cijena na berzi električne energije. Čeka se trenutak za povoljnu trgovinu. Na osnovu plana potrošnje za sutrašnji dan, po

satima analiziraju se potrebe EPCG, odnosno planira se optimalna količina energije koja je potrebna za zadovoljenje crnogorskog konzuma. Razmatra se stanje akumulacija, da li je i u kojoj mjeri moguće njihovo korišćenje. Sve se upoređuje sa trenutnim cijenama električne energije. Ako su previsoke, dio energije može se, radnim danima, „povući“ iz akumulacija, a za vikend, kad je moguće nabaviti jeftiniju energiju, kupiće se malo više, pa, onda, djelimično, uštedjeti na akumulacijama.

Do 10 sati završeno je sa određenim trgovinama, pa se, tada, izvršiti Elektroprenos o tome šta je nabavljeno za sutradan. Kupovina se može obavljati do 12 sati, ukoliko je trgovcima ostalo energije, ali na njihov prekogranični kapacitet, putem kojeg se vrši prekogranična razmjena el. energije, jer poslije 10 sati, preko našeg kapaciteta, ne može se trgovati. U 11.30 stiže konačni plan potrošnje, za razliku od jutarnjeg koji je preliminarni i koji može da zavede, jer se desi da ni Snabdjevač nema sve podatke, pa potrošnju potcijeni ili precijeni. Ipak, i to se prevazilazi. U 12 sati šalje se Elektroprenosu tzv. „vozni red“ za sutra, dokument kojim se utvrđuje operativni plan proizvodnje, razmjene i potrošnje el. energije. Šalje se, takođe, i HE „Perućica“, HE „Piva“ i EPS- u, gdje se, na osnovu dugoročnog ugovora sa njima, precizira količina energije koja se razmjenjuje. Nadalje se pišu izvještaji, analizira se protekli i iznose očekivanja za naredni dan.

Pri sagledavanju situacije za sljedeći mjesec prave se analize koliko energije je moguće očekivati od HE „Perućica“, ako akumulacije nijesu na nivou ili, u suprotnom, pretpostavlja se mogući višak i veliki dotoci kad energiju treba prodavati. Planovi se prave za najnepovoljnije varijante na koje se može računati, s tim što su iznenađenja uvijek moguća. Veliku pomoć im

pruža Ugovor sa EPS – om jer, po članu 18. od njih se povlači energija ako je HE „Perućica“ „tanka“ sa vodom pa se više isplati da se ti sati „crpe“ iz Srbije ili pak kombinuju uzimajući malo od HE „Perućica“, a malo od EPS- a.

Posao upravljanja energijom je odgovoran, ali i vrlo interesantan, ocjenjuje **Darko Krivokapić**, koji među mlađim kolegama u Sektoru za trgovinu ima najduži staž, naglašavajući da je svaka godina drugačija, nova. Kao početnik se nadao da ga, nakon završenog i zaokruženog, jednogodišnjeg posla, nadalje čeka ustaljena praksa. Prevario se jer su ubrzo krenula iznenađenja, čak i napete situacije. Smjenjivala se enormno kišna sezona sa velikim viškovima energije sa izrazito sušnom godinom, preko uticaja globalnih fenomena poput cunamija u Japanu. Trend gašenja nuklearke uticao je na mnoge promjene u Evropi, svakako i na cijenu energije na tržištu.

-Nijedan dan na ovom radnom mjestu nije isti, a kamoli mjesec ili godina. Mnogi ne znaju da je bilo dana, kao nedavno za vrijeme vanredne situacije, kada nijesmo znali kako da se „pokrijemo“ energijom. Uz ogroman napor izašli smo iz krize. Ovo je pravo mjesto gdje može da se sagleda kako funkcioniše sistem, unutar i van Crne Gore i unutar čitave UCT zone, tj. Evrope - objasnio je Krivokapić.

Da je elektroenergetski sistem Crne Gore dobro organizovan mišljenja je i **Dejan Drašković** koji, takođe, navodi uspješno prevladane protekle godine, kao i najnoviju krizu koja je savladana a da nije ostavila negativnih posljedica po sistem. Drašković se zatekao na dežurstvu tih dana koje pamti kao izuzetno jako iskustvo.

- Nosimo se sa specifičnim problemima. Delikatne igre nadmudrivanja sa

trgovcima dio su ovoga posla. Osim toga, karakteristika svih elektro sistema je da su međusobno povezani. Bilo koja oscilacija u nekom sistemu manifestuje se na one okolne. Nas koji se nalazimo na samom kraju, kao najmanji dio čitavog sistema, veoma su pogodili potresi poput prekida isporuka električne energije od strane susjednih država. Ipak, izašli smo na kraj sa svim iskušenjima, a zadovoljni smo i cijenama koje smo u toj situaciji postizali – kaže Drašković.

O.Vulanović

Mlada, ali kvalitetna ekipa

Od petnaest zaposlenih, koliko broje tri sektora OC Upravljanje energijom, međusobno tijesno povezanih, četrnaest ih je sa visokom spremom, uglavnom mladih, stručnih ljudi (prosjek 35 godina) od kojih je jedan magistar nauka, a njih šest je na postdiplomskim studijama. Svi su nagrađivani na fakultetima, prezentovali su radove još u toku studija, kao i na savjetovanju CIGRE. Jedna od njih dobitnica je nagrade za najboljeg studenta Univerziteta za oblast društvenih nauka.

Spoj iskustva i mladosti

Planiranje i podrška

Da bi se uradili dugoročni planovi na kojima je baziran rad „Upravljanja energijom“ moraju se konsultovati istorijski podaci iz dužeg niza godina unazad, prema naučnim zakonitostima koje se primjenjuju u oblastima u kojima figuriše električna energija. Pri tome treba imati u vidu njenu specifičnost u odnosu na ostale energente koji se mogu skladištiti i trošiti po potrebi. Po riječima **Lele Bataković**, rukovodioca u Sektoru za upravljanje portfoliom izrađuju se i ažuriraju godišnji planovi (bilans električne energije), takođe i mjesečni i nedjeljni. Planovi sadrže podatke o proizvodnji, potrošnji i ostalim bitnim elementima.

Ivana Raičević rukovodi Sektorom za podršku koji, osim što učestvuje u prikupljanju dokumentacije za tenderske postupke, u izradi i kontroli ugovora, fakturiše ovjerene količine energije. Osim toga, ovdje se brine i o pratećoj komunikaciji vezanoj za finansijsku realizaciju poslovanja OC Upravljanje energijom, unutar i van EPCG. To podrazumijeva carinu, špediciju, eventualni obračun kamata, realizaciju bankarskih garancija i sl.

Na čelu Sektora za podršku: Ivana Raičević

Aukcije za prekogranične kapacitete

Da bi se energija prodala ili kupila mora se obezbijediti prekogranični kapacitet kojim se pružaju usluge prekograničnog prenosa energije. Dodjela kapaciteta bez kojih je trgovina energijom nemoguća obavlja se na godišnjim, mjesečnim i dnevnim aukcijama. Da bi se energija „prebacila“ preko granice potrebno je da kapacitet ima uvoznik ili izvoznik. Nastoji se da se, u velikoj konkurenciji, dobije odgovarajući kapacitet kako bi se razmjenjivala energija. Na godišnjoj aukciji, u decembru uzima se neophodna, minimalna količina kapaciteta za narednu godinu, jer se preciznije sagledavanje energetskih potreba odigrava na mjesečnom nivou. Sredinom svakog mjeseca obavlja se aukcija prekograničnih kapaciteta za naredni, uz obezbjeđenje varijanti uvoza i izvoza. Konkretizacija potreba odvija se na dnevnim aukcijama kad je moguća procjena manjka ili viška energije za naredni dan – kaže **Snežana Stanišić**.

Nova, moderno dizajnirana faktura za utrošenu električnu energiju

ČIST RAČUN - DUGA LJUBAV

Februarski računi za utrošenu električnu energiju dostavljeni su kupcima upakovani u kovertu. Inoviran je obrazac ali i sadržaj računasa nizom dodatnih informacija.

Račun, inoviranog formata i dizajna mnogo je jednostavniji i pregledniji od dosadašnjeg. Sada smo u mogućnosti da kupce blagovremeno obavještavamo o uvođenju novih servisa i projekata, načinima racionalizacije potrošnje i energetskej efikasnosti te bezbjednijem korišćenju električne energije, kao i nizu drugih povoljnosti koje pružamo korisnicima naših usluga.

Na računu je istaknut novi broj Centra za kontakt sa kupcima **19100**, prema kojem su od 1. marta mogući besplatni pozivi sa fiksne, ali i svih mobilnih mreža. Zastupljen je i broj telefona na lokalnom nivou, u skladu sa adresom prebivališta kupca, na koji se može prijaviti kvar i detaljno informisati o planskim prekidima u napajanju. U tabeli istorije potrošnje, kupcu je dostupan predgled potrošene električne energije tokom posljednjeg obračunskog perioda upoređen sa potrošnjom iz istog perioda prethodne godine.

Na računu je, kao i do sada istaknut iznos tekućeg računa, eventualno i iznos prethodnog duga te vrijednost dospjele obaveze po Protokolu. Ukoliko je kupac redovan platiša, posebno je naznačen i iznos ostvarenog popusta.

Novina na računu je i **QR Code** (Quick Response Code). Korisnici koji posjeduju mobilni telefon sa kamerom i odgovarajućim softverom mogu da

skeniraju QR kod, koji će automatski uključiti pretraživač i odvesti korisnika na baner VAŠ RAČUN na našem sajtu, gdje su potrošačima na raspolaganju četiri servisa : Provjerite svoj dug, Provjerite svoj račun, Provjera računa SMS - om i Provjera računa pozivom na broj.

Na računu su predstavljena prava i obaveze kupaca sa jedne i javnog snabdjevača sa druge strane, kao i raspoloživi načini plaćanja utrošene električne energije.

Kao i do sada, na računu je istaknut šifarnik na osnovu kojeg je obračunata potrošnja električne energije saglasno odlukama Regulatorne agencije za energetiku. Kupci su, takođe, informisani i o povoljnostima pri plaćanju, mogućnostima izmirenja prethodnih obaveza te subvencijama za potrošače obuhvaćene državnim programom socijalne zaštite. Tu je i broj besplatne info linije za informacije o aktuelnom projektu ugradnje novih elektronskih brojlja, dok smo cijeneći značaj efikasnog utroška energije, na poleđini Izvještaja o uplati, zastupili i preporuke za uštedu električne energije u domaćinstvu. Direkcija za odnose sa javnošću pobrinula se i da sve detaljne informacije o novom računu za utrošenu električnu energiju budu dostupne i na korporativnom sajtu u rubrici **SERVIS ZA KUPCE**.

www.epcg.com/

Obaveze kupca
Kupac je dužan da račun za utrošenu električnu energiju plati u roku od 8 dana od dana dostavljanja računa.

Obaveze Javnog snabdjevača
Ukoliko kupac ne plati dug u uobičajenom roku, javni snabdjevač će po potrebi 8 dana od dana dostavljanja računa za plaćanje dostaviti upozorenje i ubuduće snabdjevat električnom energijom. Ukoliko se po isteku 8 dana od dana dostavljanja primernog upozorenja kupac ne smesti dug, javni snabdjevač će mu obavestiti dalje snabdjevanje električnom energijom.

Način plaćanja računa za električnu energiju:

- Saldo Funkcionarnog računa Snabdjevača
- Saldo Polne Cene Gore
- Bankom
- Bankom
- Bankom

Prigovor na Vaš račun
Kupac ima pravo prigovora na račun u roku od 8 dana od dana dostavljanja računa.

Kako podnijeti prigovor?
Prigovor se podnosi u pisanoj formi na posebnom obrascu na tabeletoj FC Snabdjevača.

Opis	Obračunski element	Jedinica i količina	Cijena	Ukupno
01	električna energija	171	8028479	6,78
02	električna energija	202	6025248	4,28
03	električna energija	238	6025271	2,33
04	električna energija	176	6025213	0,94
05	električna energija	171	6027447	0,25
06	potrošnja električnog kupa	202	6025234	0,12
07	potrošnja električnog kupa	171	6028389	0,75
08	obračunska stopa	202	6027391	0,85
09	potrošnja električnog kupa	171	6028302	1,74
10	potrošnja električnog kupa	171	6028302	25,30
11	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
12	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
13	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
14	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
15	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
16	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
17	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
18	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
19	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
20	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
21	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
22	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
23	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
24	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
25	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
26	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
27	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
28	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
29	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
30	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
31	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
32	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
33	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
34	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
35	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
36	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
37	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
38	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
39	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
40	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
41	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
42	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
43	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
44	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
45	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
46	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
47	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
48	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
49	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81
50	potrošnja električnog kupa	171	6028302	0,81

Deset preporuka za uštedu električne energije u domaćinstvu.

- Ne zadržavajte zatvaranje iznad 30 stepeni.
- Uspostavite uštedu hladne vode.
- Koristite hladnu vodu za pranje posuđa.
- Koristite tepih koja odgovaraju mrazu.
- Nezavršite termokatodni bojler na temperaturi iznad 50 i 60 stepeni.
- Nikad ne uključite hladnjak kada vam nije potreban.
- Koristite mašinu za sušenje uveć tokom noćnih sati.
- Probleme temperaturne vrijednosti.
- Kupci ne umijećaju kupiti energiju tokom.
- Nikad ne uključite televizor kada vam nije potreban.

Centar za kontakt sa kupcima
Sve informacije možete dobiti besplatno pozivom na broj **19100** od 08h do 16h.

Ukoliko želite dobiti više informacija o našim uslugama, pozivajte na broj **040 231 926** od 08h do 24 h.

Deset preporuka za uštedu električne energije u domaćinstvu.

- Ne zadržavajte zatvaranje iznad 30 stepeni.
- Uspostavite uštedu hladne vode.
- Koristite hladnu vodu za pranje posuđa.
- Koristite tepih koja odgovaraju mrazu.
- Nezavršite termokatodni bojler na temperaturi iznad 50 i 60 stepeni.
- Nikad ne uključite hladnjak kada vam nije potreban.
- Koristite mašinu za sušenje uveć tokom noćnih sati.
- Probleme temperaturne vrijednosti.
- Kupci ne umijećaju kupiti energiju tokom.
- Nikad ne uključite televizor kada vam nije potreban.

Centar za kontakt sa kupcima
Sve informacije možete dobiti besplatno pozivom na broj **19100** od 08h do 16h.

Ukoliko želite dobiti više informacija o našim uslugama, pozivajte na broj **040 231 926** od 08h do 24 h.

epcg
Elektroprivreda Crne Gore AD
Nikšić
FC Snabdjevanje
Organizaciona jedinica NIKŠIĆ 13
Telefon : +382 940 212 914
Ziro račun OJ NIKŠIĆ: 535-1631-36
PIB: 52002239

Centar za kontakt sa kupcima
Sve informacije možete dobiti besplatno pozivom na broj **19100** od 08h do 16h.

Ukoliko želite dobiti više informacija o našim uslugama, pozivajte na broj **040 231 926** od 08h do 24 h.

Vaš račun za električnu energiju za 01/2012

Postanski kod: _____
Adresa: _____

Preplati/naplatni broj: 15-177091
Broj brojlja: 5005604

Čekski kod: 43-320 0420000
Poziv na broj: 15 177091-1109

Intenzitet potrošnje (u kWh)

Godina	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
2011	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456
2012	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456	123456

Potrošnja u odnosu na prethodni (u kWh)

Vaša potrošnja: _____
Prosječna potrošnja (0,4): _____

Kupci:
Preplati/naplatni broj: 15-177091
Poziv na broj: 15 177091-1109
Broj brojlja: 5005604
Račun br.: 2012/01
Datum: 31.01.2012
Ziro račun: OJ Snabdjevanje Nikšić: 535-1631-36
PIB: 02002239

IZVJEŠTAJ O UPLATI
OJ Snabdjevanje NIKŠIĆ 13

Ukupno za uplatu: 35,91

Prepla na račun: 35,91
PDV 17%: 5,21
Račun za 01/12: 35,91
Prethodni dug: 0,00
Vrijednost potrošnja: 0,00
Dugove obaveze po protokolu: 0,00

LOVĆEN OSIGURANJE A.D.

Lovćen osiguranje a.d. je kuća sa najdužom tradicijom u Crnoj Gori, a po prikupljenoj premiji, kapitalu i tržišnom učešću vodeća osiguravajuća kuća. Naš cilj je da u svakom momentu kvalitetno odgovorimo na zahtjeve naših klijenata kao i da obezbijedimo dugoročno održavanje dobre poslovne saradnje, koja se temelji na:

- izgradnji povjerenja,
- brizi o našim osiguranicima,
- sigurnoj nadoknadi štete.

Lovćen osiguranje Vas putem raznovrsne i povoljne ponude osiguranja štiti od svih opasnosti koje Vam mogu nanijeti štetu, zato osigurajte:

- sebe i članove svoje familije,
- svoju imovinu,
- zaposlene i imovinu Vašeg preduzeća,
- računarsku i ostalu opremu,
- kuću ili stan,
- vozila,
- građevinske mašine,
- plovila,
- vazduhoplove,
- objekte u izgradnji i montaži,
- profesionalnu odgovornost,
- opštu odgovornost prema trećim licima,
- robu u transportu,
- životinje,
- usjeve i plodove i mnogobrojna druga osiguranja.

Jer Lovćen osiguranje a.d. je
Simbol Vaše sigurnosti!

Sve bliže informacije možete dobiti u INFO CENTRU:

Ul. Slobode 13A
81000 Podgorica
Tel: +382 20 404 404
Fax: +382 20 404 401

DIREKCIJA 020/404-400, Filijala PODGORICA 020/411-500, Filijala PLJEVLJA 052/321-359, Filijala NIKŠIĆ 040/214-110, Filijala BERANE 051/231-888, Filijala BIJELO POLJE 050/487-105, Filijala KOTOR 032/301-900, Poslovnica BAR 030/312-755

Mr Vladimir Bojičić, novoimenovani direktor FC Snabdijevanje

MORAMO KADROVSKI OJAČATI I PODIĆI KVALITET RADA

Mora se povećati stepen naplate kod svih kategorija potrošača i sve aktivnosti FC Snabdijevanje usmjeriti ka tome. Potrebno maksimalno angažovanje svih uposlenih radnika mada, kada je ova problematika u pitanju, postoje i brojni negativni društveni faktori na koje se ne može uticati.

U planu centralizacija FC Snabdijevanje mr Vladimir Bojičić

Ako je prošao relativno kratak period od imenovanja mr **Vladimira Bojičića** za direktora FC Snabdijevanje on je, kako sam kaže, veoma dobro upoznat sa funkcionisanjem te funkcionalne cjeline, s obzirom da je prve tri godine u Elektroprivredi proveo upravo u Snabdijevanju. -Od osnivanja 2005, pa do sada FC Snabdijevanje je značajno transformisa-

na. Dosta toga u organizaciji posla nije isto, što je uticalo na svojevrsan „odliv“ kadrova iz ove cjeline. Dobar dio kvalitetnog kadra „premjestio“ se u ostale djelove Društva. Ipak, mišljenja sam da ćemo kroz novu organizacionu šemu, koja je u fazi pripreme, kadrovski znatno ojačati i povećati kvalitet rada. Planirana je, naime, centralizacija u FC Snab-

dijevanje, tako da ćemo gledati da u budućem periodu kadrovski osnažimo prvo centralu, pa zatim i ostale djelove, kaže Bojičić.

Od januara tekuće godine uveden je novi biling sistem u saradnji sa Direkcijom za ICT, koja je nosilac aktivnosti kada je ovaj savremeni sistem u pitanju. Po riječima mr Vladimira Bojičića uvođenje novog biling sistema doprinijeće efikasnijem radu cijele FC Snabdijevanje, a u dobrom dijelu uticaće i na samu organizaciju te FC.

-Mislim da ćemo neke, sada vidljive, nedostatke ubrzo eliminisati i da ćemo sve prednosti novog biling sistema osjetiti već u drugoj polovini godine. U skladu sa novim bilingom biće urađena i nova organizaciona šema, koju sam već pomenuo, a od brojnih varijanti centralizacije trenutno mi se kao najrealnija čini ona u kojoj je planirano osnivanje tri regionalna centra snabdijevanja u Nikšiću, Podgorici i Bijelom Polju. Očekujem da će nova organizaciona forma biti završena do septembra ove godine, navodi Bojičić.

Za Bojičića je najveći problem u radu FC Snabdijevanje izuzetno loša naplata potraživanja od kupaca električne energije.

-Moramo povećati stepen naplate kod svih kategorija potrošača i sve naše aktivnosti usmjeriti ka tome. Ovdje očekujem maksimalno angažovanje svih uposlenih radnika mada, kada je ova problematika u pitanju, postoje brojni po nas negativni društveni faktori na koje ne možemo uticati-ističe Bojičić i dodaje da je zadovoljan saradnjom sa ostalim djelovima Društva, ali i da je treba „podizati“ na još veći nivo.

Od brojnih planiranih aktivnosti u FC Snabdijevanje u narednom periodu Bojičić izdvaja još i rad na potpisivanju ugovora o snabdijevanju sa svih 370 hiljada potrošača. Ovaj obiman posao je zakonska obaveza naše kompanije i rad na tom projektu uskoro će početi.

-U toku je i formiranje call centra za odnose sa potrošačima na nivou EPCG, što će umnogome poboljšati vezu sa kupcima i doprinijeti boljim rezultatima poslovanja. Punu realizaciju ovog projekta treba očekivati u narednoj godini – kaže na kraju Bojičić.

Miodrag Vuković

Biografija

Vladimir Bojičić, rođen je 1977. godine u Nikšiću, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, a zatim i magistrirao na smjeru biznis i menadžment. Od 2001. godine radi za Krisma Trade iz Podgorice na poziciji menadžera prodaje. Nakon toga, Bojičić prelazi u holandsku kompaniju SND International kao glavni menadžer prodaje za Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Albaniju. U podgoričkom Bar Kodu, obavljao je poslove menadžera za područje Nikšića, Žabljaka, Šavnika i Plužina gdje ostaje do 2006. godine, kada prelazi u Elektroprivredu, u FC Snabdijevanje. Od 2009. radi u FC Proizvodnja kao šef Službe za promet električnom energijom. Na dužnost direktora HE „Perućica“ stupio je 1. juna 2011 godine, a 7. marta 2012. imenovan je za direktora FC Snabdijevanje. Veliki je ljubitelj sporta. Bio je član juniorske i kadetske reprezentacije Crne Gore u košarci. Sa par prijatelja iz Nikšića oformio je KK „Studentski centar“ gdje je, kao student, igrao tri godine, a oprobao se i kao trener. Oženjen je i otac dvoje djece.

Mirko Kilibarda, novoimenovani direktor hidroelektrane »Perućica«

VELIKA ČAST, OBAVEZA I IZAZOV

Kilibarda vjeruje u još bolje rezultate hidroelektrane u onim segmentima gdje je to moguće postići i skreće pažnju na očigledan pomak u kvalitetu rada menadžmenta elektrane, koji je u 2011. godini rezultirao značajnim smanjenjem troškova poslovanja.

Za novoimenovanog direktora HE »Perućica« **Mirka Kilibardu**, kratkoročno gledano, održavanje dostignutog nivoa pogonske spremnosti i pouzdanosti, nastavak racionalizacije i optimizacije troškova, ali ne po cijenu ugrožavanja pouzdanog rada sistema, predstavljaju prioritet. Dugoročno, to su investicije u povećanje kapaciteta najstarijeg velikog hidroenergetskog objekta u našoj zemlji.

-Zaposleni u HE »Perućica« i ja lično trudimo se da damo maksimalan doprinos i u realizaciji investicionih projekata sa kojima se u skladu sa novom organizacionom šemom Društva upravlja iz Direkcije za poslovni i tehnički razvoj. Tu se radi o nekoliko značajnih projekata, prije svega o uvođenju dijela vode rijeke Zete u akumulaciju Krupac i povezivanju akumulacija Krupac i Slano. Veoma je značajan i završetak druge faze rekonstrukcije i modernizacije hidroelektrane, koji obuhvata rekonstrukciju petog, šestog i sedmog agregata kao i elektro i hidromošinske opreme dovodnog sistema i građevinskih objekata, te izgradnju sistema za dovođenje vode koje koristi Željezara Nikšić do postrojenja HE »Perućica«. Ovdje treba pomenuti i planiranu ugradnju osmog agregata u HE »Perućica«, kao i još nekih manjih projekata, kategoričan je Kilibarda.

Svi ovi projekti obezbijediće da HE »Perućica«, iako stara više od pola vijeka, bude jedna od najsavremenijih elektrana te vrste sa osjetno povećanom snagom i ukupnom godišnjom proizvodnjom. A, pravo da vjeruje u još bolje rezultate u onim segmentima gdje je to moguće postići, daje mu šestogodišnje iskustvo na mjestu direktora FC Proizvodnja, sa kojega je Kilibarda velikim dijelom participirao u kreiranju planova i postignutim rezultatima HE »Perućica«.

- Vrlo dobro poznajem kadrovsku strukturu i skoro sve zaposlene u HE »Perućica«, kojima značajnim dijelom pripadaju zasluge za rezultate u prethodnom periodu.

I pored toga što na mjesto direktora HE »Perućica« dolazi poslije višegodišnjeg mandata na formacijski višem mjestu direktora FC Proizvodnja, posljednje imenovanje za Kilibardu, predstavlja veliku čast, obavezu i izazov.

Vjeruje u još bolje rezultate:
Mirko Kilibarda

-Mislim da je suviše čitaocima našeg cijenjenog lista govoriti o značaju koji HE »Perućica« ima, ne samo u ukupnom elektroenergetskom, već rekao bih i u ukupnom privrednom sistemu Crne Gore. Zbog toga biti na čelu takvog sistema znači izuzetnu čast. Sa druge strane biti na čelu HE »Perućica« u ovom trenutku predstavlja i veliki izazov, tim prije što su rezultati koje je ova elektrana postigla u posljednjem periodu zaista impresivni. Treba li podsjećati na sve one rekorde u proizvodnji ostvarene u 2010. godini ili, recimo, pouzdanost elektrane

koja je u 2011. godini bila na nevjerovatnih 100 odsto. To što je prošla godina bila jedna od najmanje produktivnih u istoriji elektrane rezultat je objektivnih okolnosti na koje niko nije mogao uticati. A, ako svemu dodamo i očigledan pomak u kvalitetu rada menadžmenta koji je u 2011. godini rezultirao značajnim smanjenjem troškova poslovanja, gotovo da se postavlja pitanje šta je to još moguće unaprijediti u radu HE »Perućica« - kaže Mirko Kilibarda.

M.Vuković

Biografija

Mirko Kilibarda rođen je 23. septembra 1966. godine u Nikšiću. Osnovnu školu završio je u Velimlju, srednju u Nikšiću, a diplomirao je na Građevinskom fakultetu u Podgorici. Pripravnički staž odradio je u EPCG, u Sektoru za razvoj i inženjering, gdje je nakon toga bio angažovan kao vodeći inženjer. Radio je i kao glavni inženjer u Građevinskoj službi HE »Perućica«, zatim referent za nabavku i šef Komercijalne službe EPCG. Od 2005. do 2011. godine bio je direktor FC Proizvodnja, a nakon toga zamjenik izvršnog rukovodioca te funkcionalne cjeline. Od 7. marta ove godine imenovan je za direktora HE »Perućica«.

Sa radnicima „Perućice“, crnogorske najstarije
velike hidroelektrane

SAMO DA PROLJEĆE DONESE KIŠU

U očekivanju kiše koja bi popravila dotoke i učinila da se pokrenu sve mašine najstarije crnogorske velike elektrane, zaposleni ističu da su potpuno spremni da odgovore svim zahtjevima sistema. Pogonska spremnost je stoprocentna, a teškoće tokom protekle zime mogu se svrstati u kategoriju „sitnih“. Očekuje se da nova organizaciona šema donese poboljšanja u radu.

L oša hidrološka situacija i početkom ove godine presudno utiče na proizvodne rezultate „Perućice“. U to smo se i sami uvjerali tokom posjete najstarijoj velikoj crnogorskoj elektrani. Bilo je to jednog od prvih prolječnih dana, kada su dotoci bili samo 53 megavata ili, drugim riječima, elektrana radi sa jedva oko 20 odsto instalisanih kapaciteta. Slučaj je htio da naši sagovornici budu kolege iz „smjene C“ sa kojima smo proveli par prijatnih sati. Vođa smjene **Dragan Bačović** ističe da su proizvodni pogoni i ljudstvo maksimalno spremni i da trenutno sve funkcioniše kako treba. I njegove kolege iz smjene, rukovaoc elektrane **Veselin-Mero Škuletić**, uklopničar **Ljubomir Vojinović** i pogonski električar **Duško Kadić** dijele isto mišljenje.

-Mi smo spremni, pogoni su spremni, samo da proljećne kiše budu obilne kao što je to uobičajeno u ovim našim krajevima i proizvodni rezultat će odmah biti bolji. Navikli smo da posljednjih par godina konstantno postizemo maksimum u proizvodnji, pa nam je ovakva trenutna situacija zaista neobična, no protiv prirode se ništa ne može – poručuju i strojari **Ranko Pavićević**, **Veljko Radulović** i **Branko Radonjić**.

Rad u pogonima naše najstarije velike elektrane organizovan je u četiri smjene od po 12 sati.

Rukovodilac Sektora za održavanje i radove dipl. ing. mašinstva **Slobodan Jokić**, kaže da hidroelektrana nije imala većih ispada u posljednje vrijeme, te da se sve teškoće tokom proteklog zimskog perioda mogu svrstati u kategoriju „sitnih“, tačnije manjih nedostataka u radu pojedinih pogona.

U elektrani, kaže Jokić, vlada izuzetno pozitivna i radna atmosfera.

-Očekujemo da nova organizaciona šema na kojoj radimo od 1.februara doprinese dodatnim poboljšanjima u radu. Ona u okviru Sektora za održavanje i radove predviđa pet službi: za mašinske, za elektro, za građevinsko-geološke radove, zatim za mehanizaciju i CSN (Služba za nadgledanje i kontrolu sistema), u kojima je uposleno 95 radnika. Moram naglasiti da opremu i rezervne djelove koje zahtijeva normalan proizvodni proces, dobijamo na vrijeme, kaže Slobodan Jokić.

Mi smo spremni, pogoni su spremni, samo da proljećne kiše budu obilne kao što je to uobičajeno u ovim našim krajevima i proizvodni rezultat će odmah biti bolji. Navikli smo da posljednjih par godina konstantno postizemo maksimum u proizvodnji, pa nam je ovakva trenutna situacija zaista neobična, no protiv prirode se ništa ne može.

Šef Službe za upravljanje elektranom **Brano Tatar** kaže da HE „Perućica“ raspolaže savremenom opremom i kadrom osposobljenim da „isprati“ cjelokupan rad hidroelektrane.

- Spremnost pogona je stoprocentna. Ulažemo maksimum znanja i rada da pogoni naše elektrane u svakom momentu budu spremni za normalno funkcionisanje. Trudimo se da blagovremeno uočimo i otklonimo eventualne nepravilnosti u funkcionisanju svih pogona, kaže Tatar.

Na kraju posjete ne možemo se oteti utisku da je „Perućica“ zaista u sigurnim rukama. Samo da bude kiše i da dotoci dostignu snagu uobičajenu za ovo doba godine...

Miodrag Vuković

Raspolažemo savremenom opremom:
Brano Tatar

Radna atmosfera „izuzetno pozitivna“:
Slobodan Jokić

Dio ekipe iz „C smjene“

Direktor TE „Pljevlja“ Luka Jovanović zadovoljan proizvodnim rezultatima u prvom kvartalu i najavljuje

KAPITALNI REMONT TURBINE U APRILU

Značaj i uloga termoelektrane za crnogorski elektroenergetski sistem posebno došli do izražaja tokom vanrednog stanja. Proizvodni rekordi rezultat izuzetnog zalaganja zaposlenih, doprinosa ostalih djelova Kompanije, ali i ogromnih napora pljevaljskih rudara koji su i u ekstremnim uslovima uspijevali da dopreme dovoljne količine uglja. Premašen proizvodni plan za prvi kvartal ove godine. Dvoipomjesečni kapitalni remont turbine, čiji početak je planiran za sredinu aprila, obezbijediće još veću pouzdanost termoelektrane na duži period, istakao u razgovoru za naš list direktor TE „Pljevlja“ Luka Jovanović.

Gospodine Jovanoviću, protekla 2011. godina, iako jedna od najtežih za Elektroprivredu, istovremeno bila je jedna od najuspješnijih godina za TE „Pljevlja“. Proizveli ste blizu 1400 GWh električne energije i u potpunosti opravdali reputaciju pouzdanog oslonca elektroenergetskog sistema. S obzirom da ste tokom cijele prošle godine „vozili“ punom snagom, gotovo, bez i najmanjeg zastoja u radu, kakve su vam projekcije za 2012. godinu?

Protekla godina zaista će, sa stanovišta proizvodnog rezultata, ostati upamćena kao jedna od ili, čak, najuspješnija godina za TE „Pljevlja“. Razloga za to je više, a ja bih u prvom redu istakao kapitalna ulaganja posljednjih nekoliko godina koja su direktno uticala na povećanje obima proizvodnje. Ove godine, međutim, iz opravdanih razloga izostaće tako dobar rezultat. Imajući u vidu da je počev od

15. aprila predviđen dvoipomjesečni veliki kapitalni remont elektroenergetskim bilansom za 2012. godinu planirali smo da proizvedemo 1140 GWh električne energije. Ono što posebno želim istaći jeste činjenica da od početka godine do sada, bez obzira na dva relativno kratka ispada sa mreže (prvi zbog kvara na razvodnom postrojenju, a drugi zbog procurenja cjevovoda ekonomajzera kotla) radimo punom snagom. Premašili smo proizvodni plan za prvi kvartal tako da sada prilično relaksirano idemo u susret predstojećim obavezama.

Uloga i značaj termoelektrane došao je do punog izražaja nedavno, tokom vanrednog stanja. Upravo zahvaljujući vašoj produktivnosti u Crnoj Gori, za razliku od nekih okolnih zemalja, izbjegnute su redukcije u isporuci električne energije. Sigurno da nije bilo nimalo

lako raditi u tako ekstremnim okolnostima?

Moram istaći da je bilo izuzetno teško, posebno tokom februara u uslovima vanrednog stanja. Ali, uspjeli smo i to prije svega zahvaljujući izuzetnim naporima svih zaposlenih, koji su i ovoga puta pokazali visok stepen odgovornosti i požrtvovanja čime su maksimalno doprinijeli da EPCG i u tako ekstremnim uslovima kvalitetno snabdije električnom energijom potrošače u Crnoj Gori. Nerijetko se dešavalo da u određenim momentima obezbjeđujemo i do 50 odsto potreba potrošnje. I zato se ne može prenebregnuti činjenica da je, naročito u uslovima ekstremno niskih temperatura i velikih snježnih padavina, potrebno puno znanja i vještine da bi se održao proces proizvodnje, a zaposleni u TE „Pljevlja“ još jednom su potvrdili da te kvalitete itekako posjeduju.

Zasluge za dobre proizvodne rezultate dobrim dijelom pripadaju i pljevaljskim rudarima. Sa kolikim rezervama uglja trenutno raspolazete i kako ste zadovoljni dinamikom dopremanja uglja na deponiju?

Sigurno da i zaposlenima u Rudniku uglja pripada veliki dio zasluga, jer ovako dobar proizvodni učinak ne bi bio moguć bez kontinuirane dopreme dovoljnih količina uglja na deponiju termoelektrane. Trenutno raspolazemo sa dovoljnim količinama uglja koje nam omogućavaju da ostvarimo planiranu produktivnost. Ipak, istakao bih ogromne napore i umijeće pljevaljskih rudara koje je posebno došlo do izražaja u uslovima vanrednih vremenskih prilika. Tako da je to, po meni, dovoljno razloga za zadovoljstvo saradnjom dvaju najvećih pljevaljskih kolektiva.

Ima li još neko čiji doprinos biste posebno istakli?

Koristim priliku da istaknem izuzetno dobru saradnju i koordinaciju sa glavnim operativnim direktorom EPCG **Zoranom Đukanovićem**, kolegama iz Direkcije za nabavku kao i ostalim djelovima Društva u obimu koji je bio potreban.

Protekle dvije godine potvrdile su punu opravdanost ulaganja u postojeće proizvodne kapacitete. Značajno su povećane proizvodne mogućnosti, a u dobroj mjeri popravljena i ekološka slika Pljevalja. Posao, međutim, još nije završen. Investicioni planovi su i dalje ambiciozni. Koje biste to projekte sada istakli kao prioritetne?

Već sam u odgovoru na neko od prethodnih pitanja kazao da planiramo kapitalni remont turbine, koji će doprinijeti većoj pouzdanosti termoelektrane i u dužem periodu pojednostaviti i pojeftiniti redovne godišnje remonte tog postrojenja. Planiramo i značajne poslove na kotlovskom postrojenju gdje ćemo, pored ostalog, zamijeniti pregrijač pare četvrtog stepena, zatim ventilatore svježeg vazduha i zagrijač vazduha prvog stepena. Planirali smo takođe da modernizujemo i sistem upravljanja postrojenjima za dopremu uglja i mazutnom stanicom.

Istakao bih i planove vezane za stabilizaciju brane postojeće deponije pepela i šljake i stvaranje potrebnih uslova za odlaganje otpada na toj lokaciji do granica mogućeg. Predstoji i izrada sistema za kontrolu otpadnih voda iz termoelektane, ali i sa deponije otpada „Maljevac“, kao i izrada projekta nove deponije i stvaranja uslova za prelazak na novu lokaciju. Planirali smo da zamijenimo i oko 3,2 km dotrajalog i oštećenog dijela cjevovoda sirove vode.

Razgovarao: Mitar Vučković

Vuk Roćen, izvršni direktor Rudnika uglja Pljevlja OBOSTRANA PODRŠKA I RAZUMIJEVANJE

Prošle godine proizveli najviše u posljednje 24 godine: Vuk Roćen

Saradnju sa termoelektranom shvatamo kao obavezu, ali i kao obostrani interes. Dakle, vlada potpuno međusobno razumijevanje u tehničko-tehnološkom smislu, ali i u dijelu ekonomskih i pravnih poslova-istakao je za naš list izvršni direktor Rudnika uglja AD Pljevlja Vuk Roćen.

Rudnik je, kaže Roćen, stabilizovao proizvodnju, što potvrđuje i podatak da TE „Pljevlja“ još od 2008. godine nije zbog nedostatka uglja prekidala proizvodnju. Proizvodnja uglja iz godine u godinu raste, što se svakako odražava i na dobre proizvodne rezultate TE „Pljevlja“, koja je u 2011. godini oborila sve rekorde u radu, dok smo mi u Rudniku uglja istovremeno iskopali i dopremili oko 163 tone uglja, najviše u posljednje 24 godine.

-Sada smo i finansijski stabilni, a dobrom poslovanju rudnika značajno doprinosi i razumijevanje Elektroprivrede

Crne Gore, koja uredno servisira obaveze prema nama-dodaje zadovoljno Roćen. Osvrnuvši se na proteklu zimu, Roćen navodi da je bila najteža i najduža u posljednjih 10 godina. U otežanim uslovima dok je energetska situacija u Crnoj Gori bila izuzetno teška, u Rudniku uglja smo zaista krajnjim naporom uspjeli da održimo proizvodnju u planiranim okvirima.

Proizvodnja nije prekidana ni u jednoj smjeni, čak ni u trenucima kada se temperatura spuštala i do minus 30 stepeni – ističe Vuk Roćen.

Dobre proizvodne rezultate u prošloj, Rudnik uglja je nastavio i na početku ove godine. Tako je u januaru proizvedeno oko 193 tone ili 20 odsto više od planiranih količina, a u februaru blizu 189 tona, 17 odsto iznad plana. Tokom marta proizvodnja je planski redukovana, a zbog predstojećeg kapitalnog remonta termoelektrane smanjuju se količine uglja na deponiji koja će do 15. aprila biti ispražnjena.

M. Vuković

ČUDO GRADITELJSTVA

Milorad- Minja Kavaja, elektrotehničar koji je od prvih dana učestvovao u izgradnji hidroelektrane u Mratinju, starinski je kov čovjeka koji je podrazumijevao veliku stručnost i umješnost, pošten i predan odnos prema radnim zadacima i gledanje na kolektiv kao na svoju kuću. Da je bio zaljubljenik u svoj posao vidi se i danas dok sa puno znanja i strasti govori o problemima, naporima i radostima gradnje moćne pivske elektrane. Na Mratinju je pripadao grupi koju je Elektroprivreda oformila radi nadzora nad izvođenjem radova, od izgradnje do puštanja elektrane u pogon. Nebrojene sate proveo je na gradilištu, kako reče, povremeno obilazeći porodicu, kad je bilo dozvoljeno. U penziji je od 2000. godine. Sve faze izgradnje pomno je propratio pa donosimo nekoliko njegovih kratkih sjećanja na to uzbudljivo vrijeme.

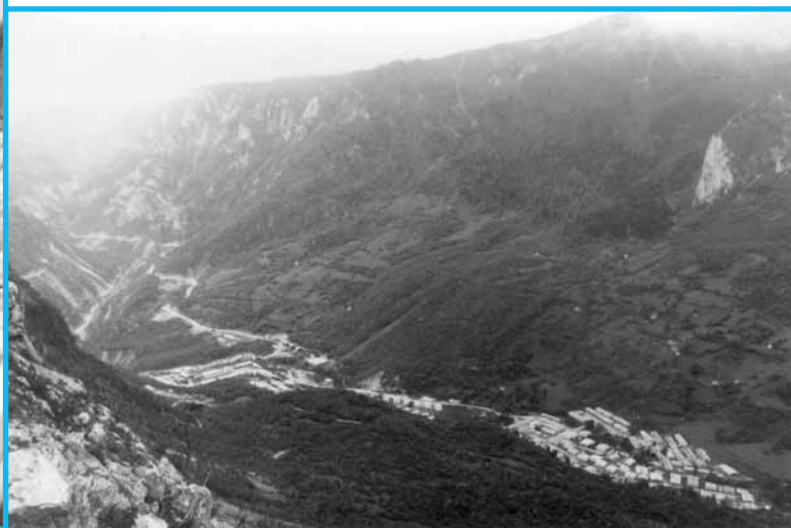
Svjedok izgradnje i puštanja elektrane u pogon: Milorad Kavaja

OPREMA ZA PONOS

Najbolja preduzeća ondašnje velike države koja su iza sebe imala bogate reference učestvovala su u izgradnji HE „Piva“. Njihov ugled bio je veliki i u inostranstvu gdje su izvodili brojne radove. Tako je arhitektonsko – građevinski dio projekta bio povjeren „Elektroprojekt“-u iz Ljubljane, „Hidrotehnika“ Beograd izvodila je sve građevinske radove, a „Rade Končar“ iz Zagreba izradio je generatore. „Litostroj“ Ljubljana radila je Franciove turbine sa vertikalnim osovinama, a ulazno-izlazni organi bili su povjereni „Metalni“ Maribor. Često je isticano da je elektromašinska oprema koja je ugrađena u elektranu ponos jugoslovenske elektromašinogradnje.

TRIJUMF DOMAĆIH

Vijest da je elektrana puštena u pogon obišla je svijet. Javnost je bila zadivljena ovim graditeljskim poduhvatom. Međunarodni komitet za visoke brane organizovao je u Pivi simpozijum kojem su prisustvovali naj eminentniji svjetski stručnjaci iz svih oblasti od Japana preko Indije, Rusije, Evrope i Amerike. Jedan švajcarski časopis svrstao je tih dana HE „Piva“, po visini brane, na treće mjesto u Evropi, a 21. u svijetu. Bio je to veliki trijumf domaćih stručnjaka, ali i brojnih neimara koji su, u izuzetno opasnim vrljetima, izvodili prave majstorske bravure.

BROJNI POSJETIOCI

Kad je elektrana završena i po 15 autobusa dnevno dovozilo je znatizeljne posjetioce. Obilazili su je stručnjaci, umjetnici, đačke ekskurzije i mnogi drugi znatizeljnici. Bilo je to i lijepo i naporno. Pažnja koju smo izazivali činila nam je čast, ali je bilo teško svakodnevno paziti na bezbjednost tolikog broja ljudi. Uz to, trebalo je svima podrobno i strpljivo objašnjavati detalje gradnje.

SPRETNOST POSADE

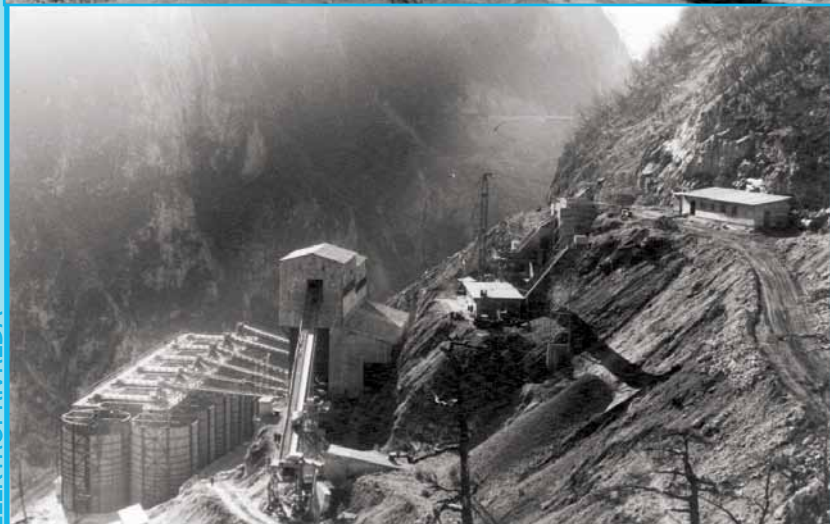
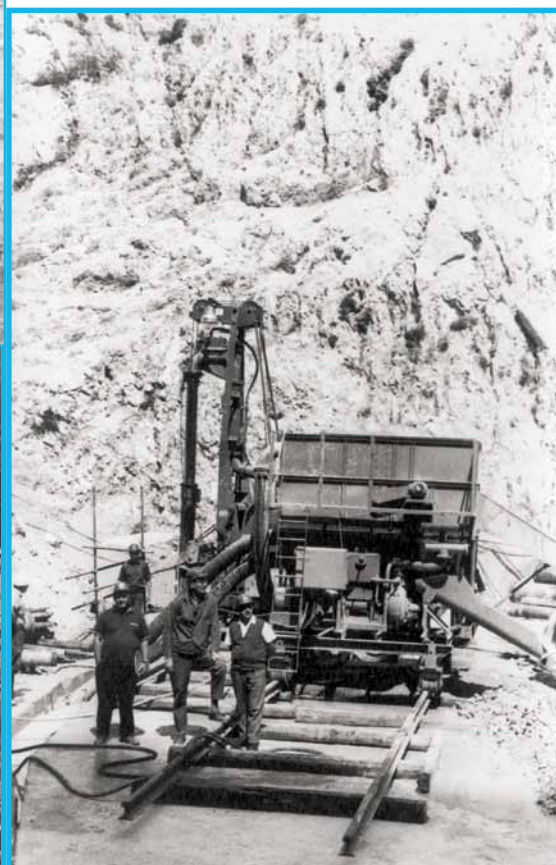
HE „Piva“ je vršna elektrana i kao takva veoma je dragocjena, jer ulazi u pogon u zavisnosti od potrebe sistema, po dispečerskom nalogu sa jednom, dvije, ili sa sve tri mašine. U tim trenucima do punog izražaja dolazi obučenosť posade. Moja smjena je mogla za najviše 4 minuta da sve tri mašine stavi u pogon i da ih sinhronizuje na mrežu.

STVARNO JE VELELEPNO

„Piva“ je u vrijeme izgradnje bila je veoma medijski eksponirana. Štampa, radio, televizija, svi su o njoj govorili kao o čudu. Česti gosti HE „Piva“ bili su visoki politički predstavnici iz svih jugoslovenskih republika. Dok su se, jednom prilikom, na kruni brane nalazili Kiro Gligorov, Vidoje Žarković i još neki visoki funkcioneri, jedan od njih, Slovenac gledajući odozgo ležerno je rekao: „Pa, i nije tako visoka.“ „Nije kad gledate sa visine“, nije mogao da otrpi jedan naš inženjer. Slovenac ga je oštro pogledao, ali kad su sišli dolje, vizura je bila potpuno drugačija. „Stvarno je velelepno“, zburnjeno je priznao strogi kritičar.

SIMULACIJA ZEMLJOTRESA

Tokom gradnje HE „Piva“, u kući Ognjenovića, u Gornjem Mratinju bila je smještena seizmološka stanica da bi kasnije bila premještena na krunu brane gdje se i danas nalazi. Poznato je da akumulacije tipa Pivskog jezera prave veliki pritisak na zemljinu koru u vrijeme obilnih padavina. Srećom, za našu branu nema opasnosti, jer može da izdrži zemljotres i od 9 stepeni. To je pokazala i simulacija zemljotresa koja je u to vrijeme vršena. Unutar brane postoji 5 horizontalnih galerija koje su poslužile da se u njih smjeste elektronski uređaji, mjerna mjesta koja u svako doba mogu pokazati kako se ponaša brana. Od približno 1300. instrumenata koji su ugrađeni u beton brane radi oko 1100, što je sasvim zadovoljavajuće.

BULDOŽERISTA MAKSA

Među radnicima je bilo mnogo vještih i kuražnih ljudi. Posebno se isticao buldožerista Maksa iz beogradske „Hidrotehnike“. Na izgradnji pristupnog puta prema elektrani, prije asfaltiranja, Maska je radio ogromnim buldožerom, devetkom, koji je poslije našeg gradilišta prebačen u Alžir. Jednom prilikom, ispod teške mašine odronila se zemlja. Prisutni povikaše: „Iskači, Makso!“ Nije htio da izađe već je tako vješto upravljao buldožerom da je, došavši ispod korita Pive i ispod elektrane, spasio i sebe i mašinu.

Poslije ovako napornih dana Maksa je znao da se opusti uz čašicu i zaspe za kafanskim stolom. Tu bi, spavajući, proveo čitavu noć dok se ujutro ponovo ne otvori kafana. Njegov šef govorio je poslovođi: „Nemoj da se usudiš da mu skinješ dnevnicu. Ima da mu pišeš i prekovremene sate, jer jedan dan njegovog rada vrijedi za 10 drugih radnika.“

LJUDI PTICE

Kabel kranovi su povezivali dvije obale rijeke. Korpama okačenim o čeličnu užad transportovan je beton do mjesta gdje ga je bilo potrebno izliti. Događalo se da se kran pokvari, a da bi došli do mjesta kvara majstori su se peli i više od 250 metara tako što su se jednom rukom držali za gornju sajlju, a nogama za donju. Gledali smo ih kao ptice, toliko su sitni izgledali odozdo, prisjeća se Kavaja.

ŠVAJCARAC KONRAD

Tokom desetogodišnje izgradnje hidroelektrane na Mratinju bilo je stalno angažovano između četiri i pet hiljada radnika iz raznih krajeva ondašnje Jugoslavije, a bio je prisutan i jedan broj stranaca. Na žalost, neki su stradali, mahom zbog nepažnje. Njih 28 ostalo je zauvijek u kanjonu. Kavaja se sjeća Švajcarca **Konrada** koji je posljednji stradao i to u saobraćajnom udesu na povratku kući. Švajcarci su, inače, za energetske objekat u kanjonu Pive bili proizveli visokonaponske kablove koji su provodili energiju od transformatora do rasklopnog postrojenja i njihovi radnici su ih montirali.

RIKOŠET

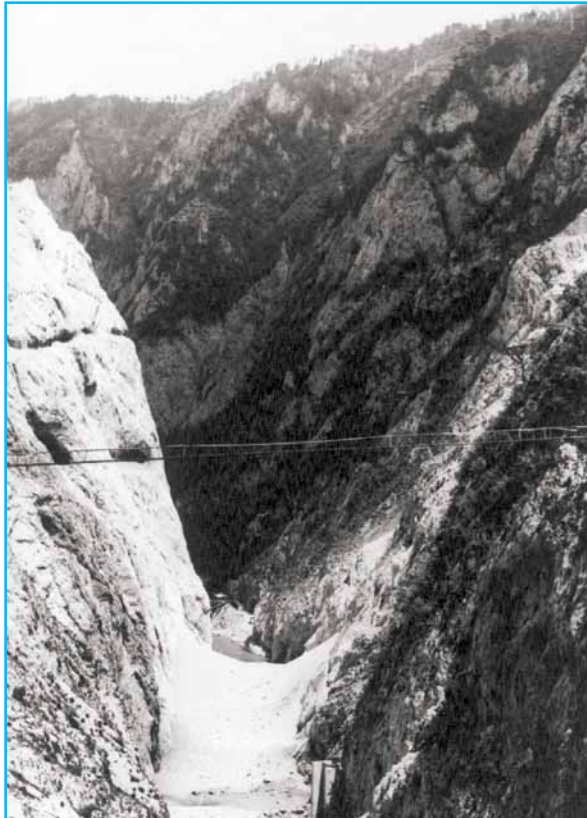
Ukamenolomu koji je bio otvoren nedaleko od gradilišta kamen se drobio, mljeo i ispirao, a zatim transportovao do fabrike betona, koja je takođe bila formirana za potrebe izgradnje elektrane. Organizovana je bila i laboratorija za ocjenjivanje kvaliteta betona koji će biti ugrađen u branu. Kavaja se prisjeća i tragične scene kada je jednog putnika u autobusu na relaciji Nikšić – Foča usmrtio kamen koji je odskočio iz kamenoloma, rikošetirao i kroz prozor pogodio nesrećnog čovjeka u sljepoočnicu.

KOBNA NEOPREZNOST

Građevinari koji su postavljali oplatae sa spoljne strane brane u dijelu prelivnica morali su biti vezani pojasevima. I najmanja neopreznost koštala je života. Jedan od radnika skinuo je opasač, objesio ga o armaturu, okliznuo se i nestao u kanjonu.

Razgovarala: Olivera Vulcanović

list.epcg@epcg.com
April 2012

Dragan Laketić, predsjednik Odbora direktora CGES

PODMORSKI KABAL ZA SIGURNIJU BUDUĆNOST

Ubrzano se stvaraju pretpostavke za gradnju podvodnog energetskog kabla između Crne Gore i Italije koji će, prema najavama, u našu zemlju dovesti međunarodne investicije na polju proizvodnje električne energije. U Crnogorskom elektroprenosnom sistemu u toku je pregled i ocjena prispjelih ponuda za isporuku i ugradnju dijela opreme za novo 400/110/35 kV postrojenje u Lastvi Grbaljskoj, koje je sastavni dio Projekta unapređenja elektroenergetske mreže i stvaranja infrastrukture za prenos električne energije, koja će povezati Crnu Goru sa Italijom. Projekat obuhvata i izgradnju novog DV 400 kV do Pljevalja u dužini od 155 km. Projekat energetske konekcije sa Italijom bio je u centru pažnje našeg razgovora sa predsjednikom Odbora direktora CGES, Draganom Laketićem.

Gospodine Laketiću, kada bi realno trebalo očekivati početak realizacije projekta energetske konekcije sa Italijom i da li su obezbijedena neophodna finansijska sredstva za tu investiciju?

Pored izbora najpovoljnijeg ponuđača za nabavku dijela opreme za projekat povezivanja elektroenergetskih sistema Italije i Crne Gore podmorskim kablom, u toku je i niz drugih aktivnosti u sklopu realizacije ove faze projekta, kao što su: izrada Idejnog projekta sa detaljnim tehničkim specifikacijama koji će činiti osnovu tenderske dokumentacije, izbor konsultanta za pripremu tenderske dokumentacije po pravilima finansijskih institucija od kojih će biti obezbijeđen kredit, ekspoprijacija nepokretnosti na kojima će se graditi objekti, a zatim i razgovori sa finansijskim institucijama oko obezbjeđivanja neophodnih kreditnih sredstava, stalna koordinacija sa našim strateškim partnerom, državnim institucijama i drugim zainteresovanim subjektima u cilju minimiziranja negativnih

uticaja na životnu sredinu i još niz aktivnosti, vezano za pripremu i organizaciju izvođenja radova.

Podsjetiću da je riječ o jednom od najvećih infrastrukturnih projekata koji se realizuju u Crnoj Gori, imajući u vidu obim i složenost izgradnje planiranih objekata, a takođe i iznos potrebnih finansijskih sredstava. Upravo zbog kompleksnosti i važnosti projekta, precizno je definisana dinamika realizacije pojedinih faza. Za sada možemo reći da se sve odvija u skladu sa Planom, što znači da izbor najpovoljnijeg ponuđača za izgradnju po sistemu "ključ u ruke" treba da bude završen do kraja godine.

Što se tiče obezbjeđivanja finansijskih sredstava, u toku su pregovori sa finansijskim institucijama oko odobravanja kredita za ove namjene. S obzirom da se ne dovodi u pitanje zainteresovanost i spremnost banaka da odobre kredit od oko 65 miliona eura, što ukazuje na izuzetno visok potencijal projekta te da je kroz postupak dokapitalizacije obezbijeđeno blizu 35 miliona eura može

se reći da su obezbijedena finansijska sredstva za njegovu realizaciju.

Da podsjetim da je ukupna vrijednost projekta gradnje podmorskog energetskog kabla 850 miliona eura, a prenosne infrastrukture oko 100 miliona eura.

Riječ je o jednom od najvećih infrastrukturnih projekata koji se realizuju u Crnoj Gori, imajući u vidu obim i složenost izgradnje planiranih objekata i iznos potrebnih finansijskih sredstava.

S obzirom da je jedan dio domaće javnosti upozoravao na štetnost projekta sa ekološkog aspekta, jeste li uradili i Studiju o uticaju na životnu sredinu?

Svjesni smo da je pitanje uticaja izgradnje i eksploatacije dalekovoda i trafostanice na životnu sredinu jako važno i spremni smo da uložimo maksimalan napor da taj uticaj svedemo na najmanju moguću mjeru, koristeći iskustva iz zemalja Evropske unije i ispunjavajući obaveze koje propisuju zakoni Crne Gore. U tome nam punu podršku pružaju naši partneri na ovom projektu koji su podržali i izradu Studije izvodljivosti 400 kV dalekovoda Lastva-Pljevalja. U okviru ove Studije urađeno je poglavlje „Procjena uticaja na životnu sredinu i društvo“ u kome su identifikovani i obrađeni uticaji na osnovne parametre životne sredine, predložene mjere ublažavanja i donijeti zaključci koji ukazuju da postoji tehnički izvodljivo i ekonomski održivo rješenje koje značajno smanjuje potencijalne negativne efekte dalekovoda. Rezultati procjene su prezentovani javnosti kroz više javnih rasprava koje su održane tokom marta ove godine. I Detaljni prostorni plan za kabl sadrži Elaborat uticaja na životnu sredinu u kome su propisane

Velika pažnja na zaštitu životne sredine
Dragan Laketić

Podmorski energetska kabl je, po mom mišljenju, ključni faktor koji će znatno povećati interesovanje stranih investitora za gradnju novih izvora el. energije u Crnoj Gori i regionu.

obaveze investitora u vezi sa zaštitom životne sredine. Pored toga, i Glavni projekat mora sadržati Elaborat o uticaju na životnu sredinu koji tek treba da se uradi. Pitanju zaštite životne sredine se, dakle, posvećuje pažnja u različitim fazama pripreme i realizacije projekta, što garantuje da će biti preduzete sve propisane mjere, kako bi negativni uticaji bili što manji.

Postoji namjera da se kasnije zajedno sa partnerima iz Srbije i BiH grade dalekovodi prema tim državama čime bi se oko Crne Gore formirao energetska prsten. Kako bi to uticalo na stabilnost elektroenergetske mreže u našoj zemlji?

Crnogorska elektroprenosna mreža je i u ovom trenutku dobro povezana sa prenosnim mrežama susjednih država. Interkonekcija kapaciteta 1000 MW, koja će povezivati dva, po mnogim parametrima bitno različita tržišta ipak je izazov, ne samo za naš EES, nego i za elektroenergetske sisteme u regionu. Isto tako, trend gradnje obnovljivih izvora električne energije, posebno vjetroelektrana, kao i sagledavanja potreba i načina kor-

Interkonekcija, kapaciteta 1.000 MW, koja će povezivati dva, po mnogim parametrima, veoma različita tržišta, izazov je ne samo za naš EES, nego i za elektroenergetske sisteme u regionu.

išćenja električne energije u budućnosti, nameću obavezu jačanja nacionalnih elektroprenosnih mreža i gradnju novih interkonektora. Upravo na tim osnovama razgovaramo sa operatorima prenosnih sistema Srbije i Bosne i Hercegovine i pokušavamo da dođemo do optimalnog rješenja, odnosno do odgovora na pitanje koje dalekovode i kada treba graditi. Naravno da se od svake nove interkonekcije očekuje da poboljša stabilnost elektroenergetskog sistema, odnosno sigurnost i kvalitet napajanja potrošača priključenih na prenosnu mrežu.

Kako će, po Vašem mišljenju, uspostavljanje energetska mosta između Balkana i EU, odnosno tehnološki najnaprednije povezivanje te vrste u Evropi, uticati na međunarodne investicije na polju proizvodnje električne energije?

Kabl je, po mom mišljenju, ključni faktor koji će znatno povećati interesovanje stranih investitora za gradnju novih izvora električne energije u Crnoj Gori i regionu. Energetski ciljevi EU, koji se tiču smanjenja emisije CO₂, povećanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, uz neminovan rast potreba za električnom energijom, s jedne strane i neiskorišćeni energetska potencijali u Crnoj Gori i regionu sa druge preporučuju ovaj prostor za ulaganja te vrste. Mi u CGES-u vjerujemo da će biti "gužve" na, kako ste rekli, energetska mostu između Balkana i Italije, što će donijeti i adekvatan prihod od "mostarine", odnosno od izdavanja prekograničnih kapaciteta, što u krajnjem znači brzi povrat uloženi sredstva i smanjenje tarife za korišćenje prenosne mreže za potrošače u Crnoj Gori.

U tom slučaju da li interkonekcija sa Italijom, u suštini, znači stvaranje boljih uslova za razvoj proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora energije?

Sigurno je da započete i planirane investicija u obnovljive izvore električne energije dobijaju na značaju ako post-

oji mogućnost da se proizvodnja plasira direktno na tržište Evropske unije. Proizvođači električne energije u Crnoj Gori će imati mogućnost da "direktno" pristupe kabl, ne suočavajući se sa izazovima potencijalnih "zagušenja" na granicama, koje bi mogli imati proizvođači iz okruženja.

Kad se može očekivati završetak radova na ovim infrastrukturnim objektima?

U Ugovoru o koordinaciji Projekta koji su potpisali CGES i Terna, dati su rokovi za završetak pojedinih faza projekta. Kraj 2014. godine je rok za završetak trafostanice u Lastvi Gbraljskoj i priključnih dalekovoda do Čeva, odnosno dalekovoda 400 KV Podgorica – Trebinje, čime bi se stekli uslovi da se kabl pusti u pogon. Kraj 2015. godine je rok za završetak dalekovoda Lastva-Pljevlja, čime se stiču uslovi da se kabl eksploatiše bez ograničenja koja bi mogla da nastanu u pojedinim režimima rada EES-a.

Razgovarala: Biljana Mitrović

ATRAKTIVNI PROJEKTI

Balkanske zemlje planiraju izgradnju više hidroenergetskih objekata o čemu je pisao i posljednji broj časopisa *The international journal on HYDROPOWER & DAMS*. Prenosimo neke od tekstova.

Još tri hidroelektrane na Drini

Italijanska kompanija **SECI Energia, Elektroprivreda Republike Srpske** i **Elektroprivreda Srbije** dogovorili su strateško partnerstvo na izgradnju tri hidroelektrane ukupno instalisane snage 320 MW na srednjem toku rijeke Drine u Republici Srpskoj.

Projekat **"Srednja Drina"** će uključivati izgradnju hidroelektrana **"Dubrava"**, **"Tegare"** i **"Rogatica"**, a ukupni troškovi procijenjeni su na 870 miliona eura. Partnerske kompanije treba da usvoje studiju izvodljivosti, nakon čega će, prema riječima generalnog direktora EPRS **Branislave Milekić**, otići i korak dalje. Italijanska kompanija će imati 51 odsto udjela u projektu.

SECI Energia takođe gradi kaskadu od deset hidroelektrana, ukupno instalisane snage 103 MW na rijeci Ibar u Srbiji, u okviru Joint venture sporazuma sa EPS-om.

EBRD finansira projekte u Makedoniji

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) saopštila je da će obezbijediti povoljan kredit od 65 miliona eura elektroenergetskoj kompaniji **BJR Makedonije** za izgradnju hidroelektrana instalisane snage 70 MW. „Boškov Most“, koji će graditi **ELEM** iz Makedonije na rijeci Mala Reka blizu opštine Debar na zapadu zemlje najveći je takav projekat koji će biti realizovan u toj zemlji u posljednjoj deceniji. Izgradnja novih hidroelektrana je orijentir projekat za BJR Makedoniju, koji će povećati bezbjednost i stabilnost elektroenergetskog sistema zemlje-rekla je direktorica EBRD za energiju i hidroenergiju **Nandita Parshad**.

Iz EBRD dodaju da će hidrocentrale omogućiti Makedoniji da smanji uvoz električne energije koji iznosi oko 25 odsto ukupne potrošnje, kao i da smanji količinu ugljenika do procijenjenih 95 000 tona CO2 godišnje. Više od 75 odsto proizvodnje el. energije

je u Makedoniji trenutno je obezbijeđeno preko elektrane Bitola koja radi na sagorijevanju lignita.

Hydro projekat će uključiti izgradnju brane sa nasipom od kamena, visoke 33 m i ulazni tunel dug 9 km od brane do mašinske kućice koja će biti opremljena sa dvije Pelton turbine po 35 MW. Očekuje se da će za realizaciju projekta, vrijednog oko 77 miliona eura, biti potrebno četiri godine. Elektrana je projektovana za prosječnu godišnju proizvodnju od oko 117 GWh električne energije.

Povećanje bezbjednosti albanskih brana

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) razmatra mogućnost zajma od 12,7 miliona eura albanskoj elektroenergetskoj kompaniji **Korporata Elektroenergjitike Shqiptare** (KESH) za finansiranje radova na obezbjeđivanju brane HE „Komane“.

Projekat podrazumijeva konsolidaciju podnožja brane i dna bazena, mjere zaštite na kamenim oblogama i čišćenje nanosa. Iz EBRD-a su saopštili da će odluka o davanju zajma vjerovatno biti donijeta u prvoj polovini ove godine, a očekuje se da tada počnu i radovi.

Elektrana „Komane“ raspolaže snagom od 600 MW. Brana visoka 125 metara izgrađena je između 1985. i 1988. godine na rijeci Drim, na sjeveroistoku Albanije. Projekat je samo dio predloženog programa koji ojačava poziciju Departmenta KESH-a za bezbjednost brana i Albanske komisije za velike brane (ACLD). On će uspostaviti moderan sistem alarma za upravljanje vodama i plan pripravnosti u slučaju opasnosti za kaskade na rijekama Drim i Mat, te super reviziju konsultanata tokom cijelog projekta. Ukupna investicija, bez taksi i drugih dažbina, procijenjena je na 65,7 miliona eura, od čega će 53 miliona biti obezbijeđeno kroz paralelno finansiranje u vidu bez-povratne pomoći i koncesionog finansiranja od strane **Svjetske banke, Švajcarskog državnog sekretarijata za ekonomske poslove i njemačke KfW banke**. Pored toga, obezbijeđena je komplementarna tehnička podrška EBRD u iznosu od više od

milijon eura radi pomoći albanskom energetskom sektoru na jačanju njihovih kapaciteta u oblasti planiranja i realizacije koncesionih tendera, optimizacije organizacije menadžmenta, dozvola i licenci, kao i regulatornog razvojnog sektora i kreiranja tržišta.

Izgradnja malih HE u Republici Srpskoj

Vlada Republike Srpske potpisala je Memorandum o saradnji sa austrijskom kompanijom **KELAG International and Interenergo**, odnosno njihovim ogrankom iz Slovenije, za trgovinu energijom na veliko, obnovljive izvore i razvoj projekata za izgradnju malih hidroelektrana.

Drina

Komane

Mala HETeslić, BIH

Prema tom sporazumu, Vlada Republike Srpske će podržati austrijsku kompaniju u najavljenom investiranju u tri kaskadne hidroelektrane sa instaliranim kapacitetima od oko 35 MW na rijeci Bistrici, kao i u tri mala projekta protočnih elektrana na rijekama Ugar i Sana koje je razvila kompanija Interenergo.

U Interenergu očekuju da će tokom 2012. godine završiti izgradnju objekta od 5 MW na Novakovića ledini, na rijeci Ugar blizu grada Kneževa, a počće izgradnju još tri druge do 2013. godine. U planu je da ove godine počnu sa radovima i na lokacijama Zapeće i Kobiljska rijeka, nizvodno od Novakovića, a očekuju da uskoro dobiju građevinsku dozvolu za 5 MW na lokaciji Medna na rijeci Sani.

Interenergo je dobio koncesije za izgradnju i eksploataciju, a ustupljene su im na period od 20 do 30 godina za svaku od ovih elektrana, sa mogućnošću produženja korišćenja koncesije. Procjenjuje se da će izgradnja četiri elektrane koštati oko 26 miliona eura. Sva četiri projekta imaju pravo na povlašćenu cijenu, jer je svaka elektrana manja od 10 MW.

U međuvremenu, **KI-KELAG International**, internacionalni ogranak austrijske multi-korisničke kompanije pregovara o sticanju većinskog udjela u lokalnoj projektnoj kompaniji koja ima koncesije za korišćenje rijeke Bistrice i izgradnju projekata malih HE Bistrica 1, 2. i 3.

Gradiće se HE Dogancai u Turskoj

Kompanija **Atac Construction and Industry** iz Turske najavila je potpisivanje Sporazuma sa lokalnom energetsom kompanijom **Enerjisa** o izgradnji hidroelektrane **Dogancai** snage 62 MW. Atac planira da formira zajedničko preduzeće sa austrijskom kompanijom **G. Hinteregger & Sohne** koje će graditi i protočnu elektranu vrijednu oko 60 miliona dolara. Planirano je da novoizgrađena elektran počne sa radom do marta 2014 godine.

The international journal on
HYDROPOWER & DAMS
Prevela i pripremila: B. Mitrović

ANKETA: Šta mislite o listu "Elektroprivreda"?

Radivoje Vuković, FC Distribucija

Interno informisanje je izuzetno značajno: Radivoje Vuković

Interno informisanje je izuzetno značajno, posebno u ovom vremenu kad Elektroprivreda nije više samo državna kompanija i kad cio sistem EPCG prolazi kroz značajne promjene koje ne mogu a da ne utiču i na zaposlene. Stoga je

dobro da budemo obaviješteni o svim dešavanjima, pa naš list za to i služi. Redovno čitam Elektroprivredu i tako saznam šta se dešava u drugim djelovima Društva, jer nijesmo svi na jednom mjestu. Upoznam se i sa nekim novinama iz oblasti energetike i drugim zanimljivostima. Velika smo firma, pa ima materijala da sadržaj Lista bude raznovrstan i zanimljiv.

Rajko Radošević, FC Distribucija

List je ogledalo naše firme: Rajko Radošević

Redovno čitam naš list, volim da u njemu vidim svoje kolege i saznam kako razmišljaju, šta je dobro, a šta ih boli. List Elektroprivreda je na neki način ogledalo naše firme i moja je želja da bude najbolji. Ipak, smatram da više prostora treba dati internim

temama, a manje eksternim, jer tema sigurno ima u EPCG. Dobro je pročitati i o tome šta se dešava u regionu, pa i neki intervju sa poznatim ličnostima, ali mislim da naše radnike najviše interesuje šta se dešava u našoj firmi. Mislim da ima prostora da se naš list još unaprijedi.

Na terenu sa monterima Službe za održavanje DV 35 kV

UVIJEK NA VISINI ZADATKA

Ekipe Službe održavanja sa puno volje se trude da blagovremeno i savjesno intervenišu prilikom remonta mreža, kako bi obezbijedili što kvalitetnije i sigurno snabdijevanje električnom energijom

Radovi na remontu DV 35 kV Markovići-Miločer, na dionici Bojeti nadomak Budve bili su poodmakli kada smo sredinom marta u društvu sa **Radivojem Vukovićem**, elektro inženjerom u Službi održavanja 35 kV vodova, obišli ekipe te Službe na njihovom radnom mjestu u sljedećih nekoliko dana. Tu su **Miloš Damjanović, Desimir Bogdanović, Vladimir Stješević, Milan Perović, Dželil Ljuca, Srđan Petranović, Manojlo Ražnatović, Vukman Jovanović, Dejan Pupović, Kadrija Šabović.**

Lijep, vedar dan, pa grabe da na terenu urade što više i bolje mogu. A posla je pred njima dosta, o čemu najbolje govori uvid u dnevni plan rada. Treba razvući kilometar i po teškog dozemnog užeta kroz vrlo nepristupačan teren sa liticama i zaraslim uvalama, zamijeniti izolatore, ovjesnu opremu i oštećene faze na toj dionici. Zamišljamo koliko je to posla, koliko je teško uže i kako je „rvati“ se sa njim.

Ali, oni koji nose dobar dio tereta u lancu proizvodnje električne energije kažu da ovaj zadatak nije najteži. Radi se polako i bez opterećenja, dok odlazak na teren po nevremenu, olujnom vjetru i kiši oduzima vrijeme i snagu. Oni se trude da uvijek budu na visini zadatka, jer preko 35 kV dalekovoda napon dobijaju goto-

vo svi potrošači u Crnoj Gori. Ako se na vrijeme nešto zamijeni i ojača, smanjuje se mogućnost da pod većim opterećenjem taj dio otkaže.

- Mi samo radimo svoj posao, što je i naša obaveza - skromno zaključuju i time otkrivaju moto ljudi koji u našoj kompaniji svakog dana tiho i neprimjetno doprinose uspješnom radu EPCG, što se posebno prepoznaje u slučaju kvarova, gdje gotovo sve zavisi od spretnosti zaposlenih.

Ima tu elektromontera sa višedecenijskim profesionalnim iskustvom, ali i mladih i spretnih. Prava kompaktna ekipa. Posao rade bez pogovora i ostavljaju snažan utisak sigurnosti i odgovornosti.

- Ljudi koji dugo rade neki posao zavole ga, čak i kad u njemu ima teškoća i opasnosti, ističu.

Gledajući ih kako se jedva probijaju kroz nepristupačnu šikaru, u to smo potpuno sigurni. Mnogi bi se vratili, ali ne i ovi ljudi. Odustajanja ovdje nema. Zato ima šaljivih upadica koje često izmame glasan smijeh ovih odvažnih majstora koji drugu-ju sa dalekovodima, putevima i bespućima Crne Gore, pa im opuštenost dobro dođe. Ima i teških situacija, jer rizici elektromonsterskog posla su brojni. Iako se međusobno čuvaju i vode računa o svakom detalju, nedavno im se povrijedio kolega. To im u njihovom poslu najteže pada.

Radni i drugarski dani, ispunjeni poslom brzo prolaze. Svakodnevno su na terenu, jer kontinuirana isporuka električne energije može da se obezbijedi samo uz dobro održavanje mreže i postrojenja, a oni nose sav teret toga posla. U njihovoj nadležnosti je 88 dalekovoda, dužine oko 810 km i oko 6.200 stubova.

Ima i teških situacija, rizici elektromonsterskog posla su brojni. Iako se međusobno čuvaju i vode računa o svakom detalju, nedavno im se povrijedio kolega. To im u njihovom poslu najteže pada.

Ima i teških situacija, rizici elektromonsterskog posla su brojni. Iako se međusobno čuvaju i vode računa o svakom detalju, nedavno im se povrijedio kolega. To im u njihovom poslu najteže pada.

Monteri „u akciji“

Ekipe montera prilikom dolaska na teren

Zahvaljujući tome što su u toku prošle godine kvalitetno remontovali veliki broj dalekovoda, nije bilo većih kvarova za vrijeme nedavne sniježne blokade. Proljeće je na pragu, pa priprema mreže

za funkcionisanje u turističkoj sezoni hvata zamah.

-Ljeti remontujemo dalekovode na sjeveru, a zimi na primorju. Teško da bismo bili efikasni da nijesmo organizovani. Dobra iskustva ne treba mijenjati-govore u glas.

Dobro je što ima mlađih montera, jer posljednjih godina monteri postaju deficitarni. A kako se konzum stalno uvećava, to za posledicu ima i stalno povećanje obima posla.

B.Mitrović

„**PODMLAĐEN**“ VOZNI PARK

Šef Službe održavanja DV 35 kV **Rajko Radošević**, sa zadovoljstvom ističe da su sredinom prošlog mjeseca dobili pet novih terenskih vozila i dvoje motornih sanki, a raspolažu i sa dovoljnim količinama neophodnog materijala i opreme. Da nijesu samo dobro opremljeni, nego i potpuno posvećeni poslu potvrđuje i to što u toku nedavnog nevremena na sjeveru nije bilo nijednog kvara na dalekovodima koje su remontovali prošle godine. Ranije su u sličnim situacijama ti potrošači, posebno u Pivi, ostajali bez napajanja i po mjesec. No, zabrinjava to što su sve češće svjedoci krađe elemenata stubova od strane neodgovornih pojedinaca, iako je korist koju kradljivci mogu ostvariti mala u odnosu na štetu koju prouzrokuju.

- Atak na DV stubove ne treba posmatrati kao običan vid krađe, jer su posljedice takvog čina uperene protiv opšte sigurnosti građana i stabilnosti rada EES CG. Na više od 250 remontovanih stubova bile su ukradene pozicije - kaže Radošević.

Da bi doskočili kradljivcima, ušli su u proceduru nabavke šarafa specijalne sigurnosne konstrukcije koji se ne mogu lako i bez rizika odšrafiti.

Mada ih građani obično rado dočekuju, ima i onih koji ne dozvoljavaju pristup dotrajalom stubu, a ugrožava im stambeni objekat. Neki sprečavaju i čišćenje trase od rastinja na njihovim imanjima, iako to ugrožava funkcionisanje dalekovoda i opasno je ako se neko nađe u blizini.

- Da bi slika bila potpuna, treba reći i to da je saradnja sa Dispečerskim centrom koji treba da omogući bezbjedne uslove za rad ekipama na terenu, veoma dobra. Dispečeri su sa monterima obišli trase dalekovoda da bi sagledali uslove u kojima se radi i upoznali se sa teškoćama koji prate ovaj posao. Zato kad ih pozovemo tačno znaju gdje se nalazi naša ekipa - dodaje Radošević.

Inače, problem na mreži dispečerima prijavljuju lokalne ED. Obavještavaju nas, a mi intervenišemo u koordinaciji sa njima. U namjeri da obezbijedimo sigurniju i bolju međusobnu komunikaciju između svih učesnika prilikom otklanjanja kvara, ušli smo u proces nabavke ručnih radio stanica i radio stanica za vozila - kazao je Rajko Radošević, zaključivši da ulaganje u održavanje elektroenergetskih objekata treba posmatrati kao ulaganje u buduću dobit.

**Dobro opremljeni i potpuno posvećeni poslu:
Rajko Radošević**

Prezentacija „Pfiffner“ transformatora **ČUVAJU ŽIVOTNU SREDINU**

Jednodnevni seminar na temu „Strujni, naponski i kombinovani transformatori sa uljno-papirnom izolacijom i izolacijom sa SF6 gasom“ u okviru koga su prezentoravni „Pfiffner“-ovi transformatori održan je, krajem marta, u upravnoj zgradi EPCG u Nikšiću. Organizato je bila švajcarska kompanija „Pfiffner“, kao proizvođač opreme koje je, inače, isporučilac tri strujna transformatora 245 kV za HE „Piva“.

Rad seminara bio je baziran na svojstvima i karakteristikama „Pfiffner“ - ovih mjernih transformatora, koji se, kako se čulo, odlikuju modernim tehničkim rješenjima i visokokvalitetnim uređajima. Ovi uređaji čiji radni vijek traje i duže od 40 godina funkcionišu, praktično, bez održavanja, što je za svaki proizvodni objekat od izuzetnog značaja. Na seminaru je posebno naglašeno da se prilikom izrade transformatora posebna pažnja posvetila zaštiti životne sredine, tako da su transformatori konstruisani sa malim sadržajem ulja, a i veoma su podesni za reciklažu.

Ugradnja tih savremenih uređaja sa sobom donosi moderna tehnička rješenja i veoma je važana za kvalitetan rad HE „Piva“.

Detaljsa seminara

Saša Milovanović, direktor ED Bar

USPJEŠNO ODOLIJEVAMO SVIM IZAZOVIMA

Sa 35 hiljada mjernih mjesta opština Bar je za crnogorske prilike „ozbiljan“ potrošač električne energije. Barski elektrodistributeri posebno se trude da obezbijede sigurno i uredno snabdijevanje kupaca u vrijeme turističke sezone. Stoga je u prethodnom periodu uloženo dosta truda i novca u rekonstrukciju mreže i objekata, kaže za naš list direktor ED Bar Saša Milovanović.

Ima prostora za još bolje rezultate: Saša Milovanović

Gospodine Milovanoviću, imaju li Barani sigurno i kvalitetno snabdijevanje el. energijom i da li je sve spremno za predstojeću turističku sezonu?

Sa zadovoljstvom ističem da smo i tokom prošle godine u kojoj smo za potrebe potrošača u barskoj opštini preuzeli rekordnih 21 milion kWh električne energije, uspjeli smo da odgovorimo svim zahtjevima koji pretpostavljaju stabilnost u funkcionisanju mreže i objekata. Izdvojio bih, ipak, reviziju i remont trafostanica 35/10kV, kao i remont veoma značajnih 35kV dalekovoda „Stari Bar-Veliki pijesak-Kodre“ i „Vladimir-Ostros“, koje su uspješno odradile ekipe Sektora za održavanje FC Distribucija. Na 10 kV naponskom nivou, jedan od najznačajnijih objekata koji je završen u prošloj godini je 2200 metara dug kablovski vod od TS 35/10kV „Stari Bar“ do TS 10/0,4kV „Aragana“, koji će nakon rekonstrukcije ćelije 10kV u TS „Stari Bar“ biti stavljen u pogon. Izgrađena je i STS 10/0,4kV „Vitići“ sa priključnim kablovskim vodom u dužini od 800 m. Ekipe održavanja ED Bar sa poslovnica Sutomore i Virpazar odradile su veliki posao u dijelu održavanja i rekonstrukcije niskonaponskih mreža. Posebno se trudimo da odgovorimo izazovima koje podrazumijeva stabilno i uredno snabdijevanje kupaca tokom ljetnje turističke sezone. Dakle, urađeno je dosta, ali smo isto tako svjesni da postoji prostora za još bolje rezultate.

Koje su, po vama, kritične tačke u distributivnom sistemu opštine Bar i šta preduzimate da otklonite tzv. „uska grla“?

Ističem da smo posebnu pažnju u godini za nama posvetili veoma razuđenim 10 kV i 0,4 kV mrežama na području Crmnice i Krajne kako bi se otklonila tzv. „uska grla“ u napajanju energijom na tom području. U saradnji da ekipama Elektrogradnje rekonstruisali smo određeni broj dionica 10 kV dalekovoda, a ekipa Poslovnice Virpazar, potpomognuta ekipama iz Bara, obavila je veoma obiman posao rekonstrukcije niskonaponskih mreža velikog broja crmničkih sela i određen broj niskonaponskih mreža na području Krajne. Upravo su februarske obilne sniježne padavine na tom području pokazale da ulaganje u

rekonstrukciju donosi benefit kontinuiranog i sigurnog napajanja električnom energijom. Privodi se kraju i izgradnja STS 10/0,4 kV „Besa“, tako da će stanovnici tog područja dobiti kvalitetno i pouzdano napajanje električnom energijom. To je veoma važno i za ekipe ED Bar, odnosno naše Poslovnice Virpazar koja je suočena sa kadrovskim teškoćama, a nadležna je za više od pola teritorije barske opštine, jer sada imamo sigurniju dionicu elektroenergetske mreže sa znatno manjim brojem zahtjeva za intervenciju.

Koji su to još elektroenergetski projekti čija je realizacija na vidiku?

Januarskom nevremenu nijesu odoljele uglavnom mreže koje zbog kašnjenja tendera i nedostatka materijala nijesu rekonstruisane. Upravo te mreže uvrstili smo u prioritete barske Elektrodistribucije u godini pred nama. Planirana je izgradnja dva vrlo značajna 10 kV voda u samom gradu i na području Velikog pijeska, što će izuzetno povoljno uticati na kvalitet i sigurnost snabdijevanja velikog broja potrošača i poboljšati uslugu tokom sezone. Planirana je i izgradnja dvije TS 10/0,4 kV za koje je izvršen izbor najpovoljnijeg izvođača, tako da predstoji sklapanje ugovora, a odmah zatim i početak gradnje. Planiramo i rekonstrukciju najmanje dvije 10kV ćelije u trafostanicama 35/10kV, kao i određena ulaganja u ranije započetu rekonstrukciju niskonaponske mreže.

Razgovarala: Biljana Mitrović

NOVA BROJILA ZA UNAPREĐENJE ODNOSA SA KUPCIMA

U ED Bar trenutno se, u cilju što kvalitetnije pripreme za realizaciju projekta uvođenja AMM sistema mjerenja, radi na prikupljanju i obradi podataka o mjernim mjestima.

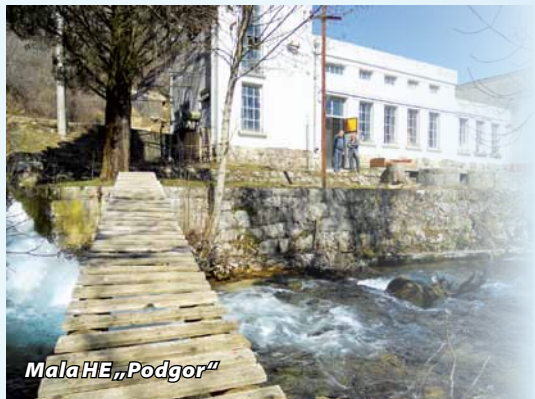
Značaj tog projekta ogleda se, ne samo u ostvarivanju smanjenja gubitaka električne energije i poboljšanja naplate, već i u unapređivanju i poboljšanju odnosa na relaciji potrošač- snabdjevač-distribucija. Nova brojila omogućiće našim kupcima da efikasnije upravljaju sopstvenom potrošnjom, jer će na raspolaganju imati sasvim precizne podatke.

U ovoj godini u barskom konzumu ugradice se 3.801 novo multifunkcionalno brojilo na 18 trafo reona, od čega 3.494 u kolektivnim i 307 u individualnim objektima.

Mala elektrana „Podgor“, prvi energetski objekat Elektroprivrede Crne Gore

SKLAD SA PRIRODOM

Četrdeset godina poslije puštanja u rad, elektrana je rekonstruisana i još radi pouzdano i kvalitetno, a velike zasluge za to pripadaju i četvoročlanjoj posadi koja o njoj brine kao o svojoj kući. Od 1977. uključena je u elektroenergetski sistem, a može da radi i „ostrvski“ za svoje ili potrebe obližnjih sela.

Mala HE „Podgor“

Željko Dragišić

Tokom boravka u maloj HE „Podgor“ primjećujemo da je mala crmnička rijeka Oraoštica na kojoj je izgrađena prepuna sitnih rakova što potvrđuje da je voda čista i, čak, dobra za piće. Očuvanje životne sredine jedan je od snažnijih argumenata koji ide u prilog mini elektranama, pa i ovoj u Podgoru puštenoj u rad još daleke 1939. Godine. U to vrijeme bila je najjače i najmodernije električno postrojenje kod nas. Obnovljena je 1945. godine, uz velike finansijske napore poslijeratnog društva. Dvije mađarske turbine koje je, u to vrijeme, opsluživao i jedan njemački zarobljenik radile su sve do rekonstrukcije, 1979. godine. Tada je u HE „Podgor“ ugrađena turbina tipa **Ossberger**, nominalne snage 395 kW, sa godišnjim planom proizvodnje od 0.7 GWh.

Dok nam pokazuje mašinsku halu, uklopničar u elektrani **Željko Dragišić** priča da su već 26 godina vrata ovog proizvodnog objekta, za njega kao vrata rođene kuće. Mašinu protočnog tipa poznaje „u prste“. Kaže da radi dobro i da je „laka“ kod priključivanja u sistem u kojem radi od 1977. godine, a u slučaju kvara dalekovoda i „ostrvski“ za potrebe elektrane ili obližnjih sela. Za obezbjeđivanje sopstvene potrošnje ugrađen je i transformator, snage 400 kVA koji služi i za povezivanje generatora na sabirnice sa kojih polaze dalekovodi za napajanje sela i pumpe za vodu.

Brinemo o objektu kao o ličnoj svojini, pokosimo, sredimo okolo, kad završimo raspalimo roštilj, našalimo se. Pazimo se, upućeni smo jedan na drugoga, izuzetno njegujemo kolegijalnost.

Elektrana radi samo u periodu kiša, jer u ljetnoj sezoni Oraoštica presuši. Posadu HE „Podgor“ čine četiri zaposlena koji žive i rade kao složna porodica, objašnjava Željko.

-Brinemo o objektu kao o ličnoj svojini, pokosimo, sredimo okolo, a kad završimo raspalimo roštilj, našalimo se. Osim mene, ovdje su i domaćini elektrane **Nebojša Pobor**, **Ivan Ivanišević** i **Nenad Vujačić**. Pazimo se, upućeni smo jedan na drugoga, izuzetno njegujemo kolegijalnost.

Naš sagovornik sa zahvalnošću govori i o starijim kolegama koji su ih, kao početnike, uputili u sve tajne zanata i rada sa električnom energijom, tako da nijesu morali „krasti“ znanje, već im ono bilo predočene profesionalno i očinski brižno. Za ovaj posao potrebna je koncentracija i velika prisebnost, pa je, u sklopu uobičajenog godišnjeg sistematskog pregleda za njih obavezan i psiho test.

-Od struje ne gine nezalica, jer se boji i čuva već onaj koji zna, pa je nekad opušteniji nego što treba – napominje Željko i dodaje da stoga sa pojačanom budnošću asistiraju prilikom intervencija veoma kvalitetnih monterskih ekipa iz Cetinja i Podgorice. Sve riječi hvale ima i za direktora cetinjske Distribucije, **Draga Damjanovića**, takođe i za šefa Službe malih elektrana **Zorana Grbovića**, koji je sa inženjerom **Rankom Vukotićem** i ekipom HE „Perućica“ uvijek efikasan i na licu mjesta kad god treba.

Složna ekipa podgorske elektrane rado obavi bilo koji posao, kad god zatreba, pa često uklone i polomljenu granu koja je pala na dalekovod kako ekipa ne bi morala da dolazi. Rado se odazovu i seljanima oko sitnih popravki i intervencija. Sa njima se sreću svakodnevno, ulaze im u kuće i dijele zajedničke brige. Prijateljstvo i suživot bili su razlog zbog kojeg su mještani uložili napor kako bi, za vrijeme februarskih sniježnih padavina pomogli našem sagovorniku koji je pet dana ostao zarobljen u elektrani. Organizovali su se, ponijeli hranu i krenuli da se probijaju kroz duboki snijeg. Željko je prevalio trećinu puta, oni ostatak. Ugostili su ga u svojoj kući, gdje se okrijepio i ugrijao. Primjećujemo da je ovo samo jedan u nizu primjera dobre saradnje i međusobnog pomaganja radnika Elektroprivrede i lokalnog stanovništva.

O. Vulcanović

Očuvanje životne sredine jedan je od snažnijih argumenata u prilog mini elektranama, pa i u ovoj u Podgoru puštenoj u rad još daleke 1939. Godine. U to vrijeme bila je najjače i najmodernije električno postrojenje kod nas.

Adalbert Mađeli

DOMAĆI STRANAC

Radni dan, nas zaposlenih u Direkciji EPCG počinje oko osam sa zvukom ID kartice. Na putu od portirnice do kancelarije minimum deset puta izgovoreno „Dobro jutro!“ uz diskretan osmijeh. Termin „alijenacija“ (upotrijebljen u smislu usamljenosti i otuđenja čovjeka od čovjeka karakterističnom za klasna društva) kao dio marksističke doktrine, prodro je u opšte obrazovanje i moje, posljednje generacije Titovih pionira. U trenutku usvajanja ovaj termin je zvučao kao neka podmukla bolest modernog društva. Sada mi se čini da se alijenacija „približava“, i to naročito nama - mlađim generacijama, koji čauru poslovne uniformnosti tretiramo kao pozitivan životni stil. Ipak, cilj ovih redova nije jalova kritika, već upoznavanje i makar trenutni poraz „alijenacije“ koja nam je stigla, kao jedno od brojnih iznenađenja u paketu sa natpisom „TRANZICIJA“. Ovo je ustvari priča o jednom simpatičnom, ali za mnoge još nepoznatom mladiću sa hodnika ...

Kolašin

Adalbert u društvu kolega (Bojan, Marija i Milena)

Adalbert Mađeli, referent za razvoj organizacije u Direkciji za ljudske resurse i opšte poslove, profesionalno, posvećen je sistematizaciji radnih mjesta, opisu poslova zaposlenih, kreiranju procedura, ažuriranju organizacione šeme, a učestvuje i u izradi baze podataka o zaposlenima... Tako bi otprilike u najkraćem glasila opšta informacija o čovjeku koga svakodnevno možete sresti u hodniku Direkcije, ali da li je to dovoljno za više od usputnog, kurtoaznog pozdrava.

A, ko je ustvari Adalbert?

Adalbert je rođen u Somboru, osnovno obrazovanje započeo u Beogradu dovršio u Pratu, gradu blizu Firence. Srednju školu je završio u Italiji, izvjesno vrijeme je sa roditeljima živio u Parizu, a nakon toga studira političke nauke u Trstu, Firenci i provodi jednu studijsku godinu u Solunu kao ERAZMUS stipendista. Što je možda najzanimljivije, u magistarskom radu Adalbert istražuje političku misao crnogorca Milovana Đilasa, jednog od najznamenitijih disidenata XX vijeka.

ADALBERT: U trenutku izbora teme magistarskog rada nisam ni sanjao da ću se jednog dana preseliti u Crnu Goru, ali desilo se. Specifično je bilo moje poznavanje italijanskog, srpskog i crnogorskog jezika, pa sam prije otprilike dvije godine počeo da stažiram u Beogradu, u Institutu za spoljnu trgovinu u okviru italijanske Ambasade. Prijao mi je povratak u Beograd posle više od 20 godina. U Beogradu sam stažirao oko 6 mjeseci i nakon toga sam se preselio u Podgoricu. Ubrzo se zaposlio u EPCG. Posao koji sam radio u Ambasadi bio je drugačiji, više vezan za lokalne i međunarodne institucije i firme i promovisanje trgovine i poslovanja između Italije i Srbije i Italije i Crne Gore.

Nakon godinu i šest mjeseci, za Adalberta je angažman u EPCG pozitivno profesionalno iskustvo. Naročito ističe korektan odnos sa kolegama kao izuzetno važan za motivaciju na poslu, dok mu svakodnevno putovanje na relaciji Podgorica-Niškić ne pada teško.

ADALBERT: EPCG je velika kompanija, pa gotovo svakog dana upoznajem nove kolege. Različitog su godišta i karaktera, a do sada sam imao jako dobar odnos sa svima. Jednom su me okarakterisali kao "domaćeg" stranca. Kada sam počeo da radim u EPCG da bi stigao na posao u sedam budio sam se oko pet ujutro, što je bilo baš naporno. Od kada radno vrijeme počinje u osam puno mi je lakše. Na svakodnevna putovanja kombijem sam se navikao, a kolega i koleginića sa kojima putujem se nikada ne bih odrekao, svi su simpatični što mnogo znači kada se putuje dva sata dnevno. U velikim gradovima putovanje do posla od dva sata je redovna pojava, sa tom razlikom da možete da naidete na ljude koji i nisu baš prijateljski raspoloženi.

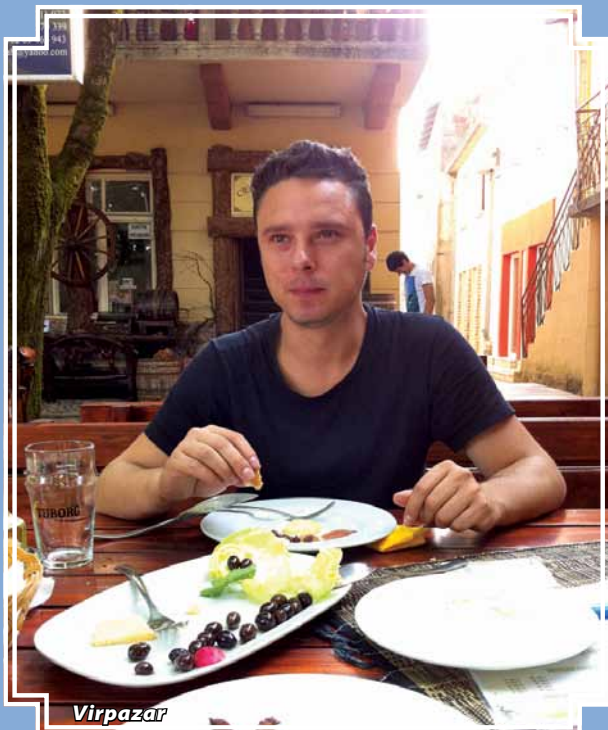
Adalbert često putuje. Obišao je cijeli Balkan i gotovo čitavu Evropu. Kao naročito upečatljive izdvaja Štokholm gdje ljeti, čak do ponoći ima dnevne svjetlosti, Drezden, ostatke berlinskog zida, dalmatinsku obalu, grčke meteore i plaže ... Crnu Goru poredi sa Toskanom zbog karakteristične blizine mora i planina.

ADALBERT: Obišao sam skoro sve gradove i mjesta na primorju od Ulcinja do Herceg Novog, na sjeveru sam bio samo u Kolašinu, ali planiram da obiđem i ostale gradove. Za Crnu Goru me vezuju uspomene iz djetinstva, jer sam jednom kao dijete bio na skijanju u Rožajama, a u Risnu sam naučio da plivam i imao susret sa delfinom. Obožavam Kotor koji me podsjeća na Italiju. Cetinje mi je bilo jako zanimljivo jer je mali grad, ali je kao bivša prijestonica imao sve državne i međunarodne institucije. Još nisam bio u Ostrogu, ali uskoro namjeravam da ga posjetim. Očigledno, da nama koji smo prezasićeni podgoričko-nikšićkim horizontom nedostaje objektivnosti, pa često ignoriramo prednosti života u manjim sredinama. Naime, moglo bi se pretpostaviti da su gradovi poput Podgorice i Nikšića za nekog ko je živio u evropskim metropolama neinteresantni. Adalbert se, međutim, ne slaže sa tim mišljenjem.

ADALBERT: Živim u Podgorici i sviđa mi se, možda nisam toliko dugo ovdje da promijenim mišljenje, ali je tako. To je grad po mjeri čovjeka gdje se svuda može stići pješke. Isto važi i za Nikšić, generalno gledano manje sredine su autentičnije i toplije jer se ljudi poznaju. Naročito volim Krupac koji je ljeti mnogo lijep. Ipak, kada prošetate Nikšićem teško da se možete oteći utisku da je to grad koji je nekad cvjetao i koji je sada u krizi i nadam se da će se ekonomski oporaviti. Po mojem mišljenju

Skoplje

Virpazar

i Podgorici i Nikšiću nedostaje više kulturnih događaja. Trebalo bi stimulisati mlade da umjetnost u bilo kojoj formi, „izvedu“ na trgove iz često skučenih izložbenih prostora. Mladalačka kreativnost i sloboda prostoru daju svježinu koja bi dobro došla crnogorskom ambijentu.

Ono što nas možda najviše interesuje i što prija crnogorskom egocentризmu, jeste da nas neko ko dolazi „sa strane“ okarakteriše. Ispada, po mišljenju Adalberta, da je crnogorska istorija i geografija oblikovala vječne optimiste čvrstog karaktera.

ADALBERT: Mislim da ste narod koji voli da uživa u životu i da se ne opterećuje problemima, ali sposoban da podnese velike teškoće. Generalno Crnogorci izuzetno podsjećaju na Italijane sa juga, po temperamentu, stilu života i načinu na koji se snalaze u teškim trenucima. Teška ekonomska situacija na Balkanu je ostavila pečata na ljude, pa su ljudi na Zapadu dosta slobodniji po načinu razmišljanja, dok mi se ponekad čini da su ljudi ovdje kao napravljeni po kalupu. Ono što je takođe upečatljivo jeste druželjubivost i srdačnost, ali sa karakterom, ne pružate prijateljstvo lako, ali čini mi se da kada se zasluži vaše povjerenje i prijateljstvo onda je to bez rezerve i „do kraja“. To je, po mojem mišljenju važna vrlina. Crnogorci, šire i Balkanci, a čega je u Italiji sve manje, imaju neumorni temperament, autentičnu snagu i neuništivo uvjerenje da će sve biti dobro jednog dana.

Kao dijete umjetnika dijelom je naslijedio, a dijelom samostalno izgradio afinitet prema umjetnosti, naročito pozorišnoj, a sa repertoara Crnogorskog narodnog pozorišta preporučuje „Dobru smrt“, „Don Žuana“ i komad „Konte Zanović“.

Priču o Adalbertu i dinamici upoznavanja završavam pozorišnim preporukama, dok „alijenacija“ sa početka priče, bez obzira na rastući trend i mogućnost polusvjesnog prepuštanja procesu osuđivanja, ipak, na kraju ostaje naša odgovornost, stvar nivoa budnosti i kritičke svježine kojom percipiramo stvarnost.

Ana Ivanović

HOBII - KULINARSTVO

Ukoliko nije na poslu, putu ili u pozorištu, onda je vjerovatno sa prijateljima u nekom od „naših“ italijanskih restorana ili organizuje večeru, gdje je on glavni kuvar.

ADALBERT: Strastveno volim da kuvam. Često čitam recepte, eksperimentišem... tražim uvijek nešto novo, ili poboljšavam već isporibano jelo. Povremeno organizujem večere za prijatelje, ali ne volim da kuvam za previše ljudi, čak imam utisak da najbolje kuvam za sebe, jer nisam opterećen očekivanjima i reakcijama „degustatora“. Tokom studija sam radio u restoranima da bih naučio što više ne samo o kuvanju, već i o ugostiteljstvu, o tome koja se pića serviraju uz koje jelo, kao i o pravilima serviranja. Imam u planu, kada nađem vremena, da upišem kurs za sommelier-a.

Bistecca alla Magelli

500 gr. junećeg bifteka

¾ čena bijelog luka

1 dl. «Badel» brendija

maslinovo ulje

svježi ruzmarin, so, biber

Bijeli luk kuvati 20 minuta u

vodi ili crnom vinu, dok pot-

puno ne omekša. Zagrijati

(posuda za preženje - teflon

ili keramika) maslinovo ulje

na blažoj temperaturi i do-

dati prokuvani bijeli luk i ruz-

marin, odmah zatim i biftek

u komadu. Pojačati teperatu-

ru (nikako na maksimum) i pržiti 5

minuta sa svake strane. Za-

tim, prelititi meso brendijem (koristi

jeftiniji brendi zbog veće

koncentracije šećera) i zapaliti. Vatra

će se ugasi, kada ispari

alkohol (30 sec.). Biftek rezati na

komade minimalne debljine 1

cm. Poslužiti uz, salatu od rukole i

parmezana i crno vino.

Buon appetito!

Korporativni web sajt veoma interesantan korisnicima

VIŠE OD 100 HILJADA POSJETA

Globalizacija, razvoj Interneta i telekomunikacija uticali su na to da je prisustvo na Internetu danas postao jedan od presudnih faktora za uspjeh na tržištu, bez obzira na veličinu kompanije ili djelatnost kojom se bavi. Putem web sajta lako i brzo postajete dostupni svima na svijetu. Može mu pristupiti svako ko ima Internet, bez obzira na udaljenost, radno vrijeme ili broj posjetilaca. U doba kada Internet preuzima primat kao jedan od najbitnijih kanala komunikacije sa korisnicima, klijentima i medijima, veoma je važno imati dobar, moderan i jednostavan korporativni web sajt. On oslikava karakter kompanije i predstavlja njeno „javno lice“ na Internetu.

Dizajn web sajta ostavlja snažan utisak na posjetioca i prije nego što uzme u obzir njegov sadržaj. Imajući u vidu tu činjenicu, a u nastojanju da unaprijedimo imidž EPCG, prije osam mjeseci redizajnirali smo korporativni web sajt. Rezultati su itekako vidljivi, jer od tog trenutka znatno se povećao broj posjetilaca. Monitoringom smo utvrdili da oko 600 ljudi svakog dana pretražuje stranice našeg web sajta. Izražen je konstantan trend rasta posjeta, pa smo u proteklih šest mjeseci zabilježili više od 100.000 posjeta ili preko 400.000 pregledanih stranica.

A, šta smo zapravo uradili?

Namjera nam je bila da jednostavnim i preglednim dizajnom olakšamo korisnicima uvid u bitne sadržaje, jer posjetilac ni u jednom trenutku ne smije biti zbunjen i dezorijentisan. Tako sada elementi web sajta kao sto su header, navigacioni meni, sadržaj i footer imaju logičan raspored, a

samo jednom akcijom, odnosno klikom miša može se doći do traženog sadržaja. Korisnicima sajta pružamo mogućnost da kroz naše servise vrlo lako dodju do informacija o tekucem računu i dugu za utrošenu električnu energiju. Tu su i obavještenja o planskim prekidima u napajanju električnom energijom, aktuelnim projektima, energetske efikasnosti, zatim o kretanju cijena akcija na berzi, aktuelnim tenderima. Posebno smo zadovoljni činjenicom da smo postigli veću interaktivnost sa kupcima električne energije kojima u najkraćem mogućem roku odgovaramo na pitanja koja svakodnevno pristižu na stranicu „Pitanja i odgovori“. Takođe, putem interaktivne mape dostupni su im kontakti u svakoj Elektrodistribuciji i OJ Snabdijevanje. To su ujedno i najposjećenije „stranice“ na našem sajtu.

Takođe, zainteresovani se, u svakom trenutku, mogu informisati o misi-

ji i viziji, kao i o vodećim ljudima u našoj kompaniji te njihovim kontaktima, dok jasno postavljena organizaciona šema omogućava jednostavan uvid u raspored menadžerskih funkcija unutar kompanije. Zastupljeni su i finansijski i

Monitoringom smo utvrdili da oko 600 ljudi svakog dana pretražuje stranice našeg web sajta. Izražen je konstantan trend rasta posjeta, pa smo u proteklih šest mjeseci zabilježili više od 100.000 posjeta ili preko 400.000 pregledanih stranica.

godišnji izvještaji o poslovanju. Takođe, klikom miša posjetiocu su dostupne informacije o svim djelovima kompanije, proizvodnim kapacitetima (HE „Piva“, HE „Perućica“ i TE „Pljevlja“ i pet malih hidrocentrala). Moguće je saznati sve o njihovom načinu funkcionisanja i proizvodnji i sve to bogato ilustrovano fotografijama. Novina je baner na kojem se zainteresovani mogu informisati o slobodnim radnim mjestima u našoj kompaniji. Svjesni smo da je aktuelni sadržaj najbitnija odlika svakog dobrog sajta. Zato se maksimalno trudimo da obezbijedimo „svjež“ vijesti sa pratećim fotografijama, i to na dva jezika i učinimo ih dostupnim široj javnosti, jer ako posjetilac u nekoliko navrata pregleda isti sadržaj, male su šanse da će se ikada ponovo vratiti.

Naravno, ne smijemo se tu zaustaviti. Internet se konstantno razvija, i prisustvo firme na Internetu donijeće uspjeh samo ukoliko pratimo najnovije trendove. Ključna stvar je interakcija sa korisnicima. Veoma je bitna ukoliko želimo da izgradimo povjerenje Internet korisnika. S toga radimo i na uvođenju novih servisa kao što je ON LINE plaćanje računa. Razmišljamo, takođe, da uvedemo i mogućnost direktne komunikacije sa potencijalnim i ostvarenim klijentima u cilju da u svakom trenutku imamo uvid u stvarno stanje i raspoloženje koje se odnosi na kvalitet usluge koju pružamo za oko 360 hiljada kupaca električne energije, čiji nam je interes uvijek na prvom mjestu.

Filip Vojinović

The screenshot shows the EPCG website interface. At the top, there's a navigation menu with links like 'O nama', 'Aktuelno', 'Servis za kupce', etc. Below that is a large banner for the 'Centar za kontakt sa kupcima' (Customer Contact Center) featuring the phone number 19100 and the text 'sve informacije možete dobiti BESPLATNO pozivom na broj'. To the right of the banner is a vertical sidebar with navigation options: 'Pitanja i odgovori', 'Prijava kvara', 'Koristi linkovi', and 'aZa Montenegro'. The main content area is titled 'Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić' and contains a 'Posljednje vijesti' (Latest News) section with three articles. The first article is about the average February electricity bill. The second is about the appearance of bills. The third is about Podgorica being a smart city. At the bottom of the page, there's a footer with the text 'Znatno modernije, novi dizajn sajta' and 'prirodno je štednja i dalje priroditel'.

Dr Dragica Janičić, specijalista transfuziolog

DOBROVOLJNIM DONIRANJEM KRVI KONTROLIŠETE SVOJE ZDRAVLJE

Kada bi svako od nas dao krv, barem jednom u 10 godina, krvi kao lijeka bilo bi dovoljno za sve naše potrebe. Zato dajmo krv i budimo sigurni da je u našim bolnicama ima u dovoljnim količinama za sve one kojima je potrebna, jer možda će sutra trebati nama ili nekom od naših najmilijih, poruka je doktorke Janičić čitaocima lista Elektroprivreda.

Doktorke Janičić, s obzirom na vaše bogato iskustvo, kako biste u najkraćem opisali trenutno stanje u transfuziologiji kao oblasti Vašeg profesionalnog djelovanja?

Savremena transfuziologija je multidisciplinarna nauka. Danas se zasniva na principima savremene hemioterapije što podrazumijeva primjenu komponenata i derivata krvi. Sve to vezano je za niz složenih dijagnostičkih i terapijskih postupaka i procedura. Osnova naše djelatnosti je rad sa davaocima krvi bez kojih nema ni liječenja bolesnika krvlju. Strategija bezbjedne krvi danas je jedan od osnovnih ciljeva Svjetske zdravstvene organizacije, a našim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti tretira se kao oblast od posebnog društvenog interesa.

Svjetska zdravstvena organizacija preporučuje da u ukupnoj populaciji procenat dobrovoljnih davalaca treba da bude najmanje 4 odsto. Gdje smo mi sada i šta je potrebno preduzeti da bi se dostigao međunarodni standard?

SZO preporučuje da svaka zemlja na svojoj teritoriji prikupi dovoljne količine krvi za svoje potrebe (princip samodovoljnosti), a da se davalatstvo organizuje na principima dobrovoljnosti i besplatnosti. To je, ustvari, najsigurniji put do bezbjedne krvi.

Procenat dobrovoljnog davalatstva krvi u Crnoj Gori je oko 2,5 %. Taj procenat i nije toliko loš koliko je nepovoljna struktura davalaca krvi. Naime, 75 % naših davalaca su tzv. „porodični davaoci“ koji krv doniraju za unaprijed poznatog primaoca. Kada imate takvu strukturu ne možete uvijek obezbijediti dovoljne količine krvi u rezervi niti postići naš osnovni cilj da krv čeka pacijenta, a ne pacijent krv. Međutim, moram istaći da je stanje dobrovoljnog davalatstva krvi danas mnogo bolje nego što je bilo na početku mog rada, kada je bio veoma mali broj broj „pravih“ dobrovoljnih davalaca krvi (onih koji krv daju za nepoznatog primaoca). Posljednjih deset godina više se radi na promociji davalatstva što je doprinijelo da udio „pravih“ dobrovoljnih davalaca u ukupnom broju stalno raste. Budući da je to spor i zahtjevan rad mislim da možemo biti zadovoljni. U Nikšiću se procenat dobrovoljnih davalaca krvi u odnosu na ukupan broj donacija kreće oko 50 %. U našem gradu je osnovan veći broj klubova koji u saradnji sa Crvenim krstom planski organizuju akcije dobrovoljnog davanja krvi. To je veoma bitno, jer krv ima ograničen rok trajanja (do 35 dana za eritrocite), a potrebe za krvlju su iste tokom cijele godine.

Prošle godine u Kabinetu za transfuziju krvi prijavljeno je 2179 davalaca od kojih je namjenskih davalaca bilo 1095, a dobrovoljnih 1084. Organizovano je 17 akcija do-

brovoljnog davanja krvi na kojima smo prikupili 866 jedinica, dok je 218 davalaca krv doniralo samoinicijativno. Ovi podaci ohrabruju, jer ukazuju da su građani prepoznali nedostatak krvi kao problem i pristupili njegovom rješavanju. Takođe, od velikog značaja je i to što se u ove aktivnosti uključuje sve veći broj mladih ljudi. Zahvaljujući svemu tome, uglavnom raspoložemo dovoljnim rezervama testirane, bezbjedne krvi za sve hitne slučajeve, a često i za ostale bolesnike. Ipak, sve dok ne postignemo stoprocentno dobrovoljno davalatstvo primorani smo da tražimo pomoć i angažovanje porodice u obezbjeđenju dovoljnih količina krvi. Budući da je u toku reorganizacija Službe za transfuziju krvi i da je formiran nacionalni Zavod za transfuziju krvi koji će koordinirati rad svih Kabineta pri Opštim bolnicama nadam se da će nova organizacija poboljšati uslove, podići nivo rada i doprinijeti povećanju broja dobrovoljnih davalaca krvi u Crnoj Gori.

Svjedoci smo da mnogi zdravi i sposobni ljudi izbjegavaju dati krv. Koliko je to opravdano, odnosno, da li postoji rizik po zdravlje davaoca i kako reagujete na mišljenje dijela laičke javnosti da, ako jednom donirate krv to morate stalno i redovno činiti?

Zakonom o transfuziji krvi precizno je definisano na koji način, kako i od koga se može prikupljati krv. Sve je podređeno bezbjednosti kako davalaca tako i primalaca krvi. Ne postoji nikakav rizik po zdravlje davalaca ako se pridržavamo svih propisa koji su regulisani navedenim zakonom i ako je davalac iskren prema nama i ne taji neka oboljenja. Prije davanja krvi svaki davalac prolazi laboratorijsku kontrolu i ljekarski pregled. Davanje krvi se pristupa tek ako je sve u redu. Materijal koji koristimo prilikom uzimanja krvi je za jednokratnu upotrebu i ne postoji mogućnost prenošenja bilo kakve infekcije. Postoje mnoge predrasude u vezi davanja krvi. Jedna od njih je i strah da se ne stvori navika. Nikakva navika se ne može stvoriti i davalac krvi može prestati sa davanjem krvi kad god to poželi. Višestruki davaoci krvi ne daju krv zbog navike, nego zato što su svjesni da čine dobro djelo i isključivo zbog toga osjećaju se bolje. Davanje krvi ne utiče na snagu, fizičku kondiciju ili bilo koju funkciju organizma.

Poznato je da davalac krvi može da bude svaka zdrava osoba od 18 do 65 godina starosti, međutim, manje je poznato koje su prednosti na koje dobrovoljni davalac krvi može da računava?

Svako davanje krvi istovremeno je i kontrola zdravlja davaoca. Osim kontrole hemoglobina, hematokrita i ljekarskog pregleda, krv se kontroliše i na transmisivne (krvlju prenosive) bolesti: hepatitis B, hepatitis C, HIV i sifilis. Po potrebi, ako primijetimo nešto sumnjivo; radimo i dodatne analize. Davaoci krvi imaju pravo na plaćeno odsustvo za dan kada daju krv (Zakon o radu, član 150, stav 1.). Osim toga, višestruki davaoci krvi koji su dali krv preko 10 i 20 puta rješenjem Fonda za zdravstveno osiguranje oslobađaju se participacije za recepte i određene zdravstvene usluge. Takođe, povodom 14. juna Svjetskog dana dobrovoljnih davalaca krvi, Crveni krst dodjeljuje priznanja dobrovoljnim davaocima krvi.

Na kraju, imate li još nešto da poručite čitaocima lista „Elektroprivreda“?

Krv je lijek koji se ne može proizvesti. Jedini izvor tog lijeka je čovjek - davalac krvi. Kada nam zatreba krv kao lijek svi mi zavisimo od dobrovoljnih davalaca krvi. Da li će u našim bolnicama biti dovoljno rezervi krvi za liječenje naših bolesnika zavisi, samo i isključivo od nas samih i naše spremnosti da pomognemo jedni drugima. Samo masovnost može riješiti problem davalatstva. Kada bi svako od nas dao krv, barem jednom u 10 godina, krvi kao lijeka bilo bi dovoljno za sve naše potrebe. Zato dajmo krv i budimo sigurni da je u našim bolnicama ima u dovoljnim količinama za sve one kojima je potrebna, jer možda će sutra trebati nama ili nekom od naših najmilijih.

Razgovarao: Mitar Vučković

Tim Kabineta za transfuziju u Nikšiću

Godišnja Skupština Kluba DDK EPCG

MISIJA VAŽNA ZA KOMPANIJU I DRUŠTVO

Prihvaćen model finansiranja koji podrazumijeva dobrovoljno učešće zaposlenih. Pokrenuta inicijativa za sastanak sa poslovođstvom i menadžmentom kompanije o finansijskoj podršci i mogućnostima sporazumnog priznavanja dva slobodna dana prilikom učešća u akciji doniranja krvi. Izabrano novo rukovodstvo Kluba i uručene zahvalnice zaslužnim za afirmaciju dobrovoljnog davalatstva, izraženu plemenitost i čovjekoljublje.

Ostanak i djelovanje Kluba dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede, u najvećoj mjeri, zavisi od obezbjeđenja stabilnog izvora finansiranja. Zato je, pored Kompanije, veoma važno da i radnici Elektroprivrede mjesečnim izdvajanjem jednog eura od plate pokažu da podržavaju i cijene aktivnost i društveni doprinos svojih kolega - dobrovoljnih davalaca, ocijenjeno je na redovnoj godišnjoj Skupštini Kluba koja je imala i izborni karakter.

Članovi Skupštine istakli su da posebno cijene pomoć i podršku Sindikalne organizacije zaposlenih EPCG, bez čijih finansijskih donacija, posljednjih dvije godine, gotovo da i ne bi bilo moguće organizovati akcije dobrovoljnog doniranja najdragocijenije tečnosti. Istaknuta je i zahvalnost izvršnom rukovodiocu Direkcije za odnose sa javnošću **Rajku Šebeku** koji je, takođe, pomogao u granicama svojih mogućnosti.

Imajući u vidu činjenicu da je zahvaljujući djelovanju Kluba dobrovoljnih davalaca krvi, koji postoji od 2007.godine, Elektroprivreda jedna od onih kompanija u Crnoj Gori koja, za zadovoljenje zdravstvenih potreba svojih radnika, raspolaže dovoljnim količinama nezamjenljivog lijeka, kao i da je doniranje krvi aktivnost od posebnog društvenog interesa, na Skupštini je pokrenuta inicijativa o organizovanju skorog sastanka sa predstavnicima poslovođstva i menadžmenta EPCG, kako bi se razmotrila mogućnost ne samo odgovarajuće finansijske podrške, nego i mogućnost potpisivanja Sporazuma kojim bi se, do usvajanja novog Kolektivnog ugovora, dobrovoljnim davaocima krvi vratila dva slobodna dana prilikom učešća u akciji. Važećim Kolektivnim ugovorom mogu da računaju samo na jedan slobodan dan.

Na sjednici, na kojoj je jednoglasno usvojen Izvještaj o radu za prošlu i Program rada za ovu godinu te nova identifikaciona obilježja Kluba, ocijenjeno je da bi u narednom periodu posebnu pažnju trebalo posvetiti animiranju prije svega mladih kolega za aktivno uključivanje u članstvo Kluba, a ohrabreno je i dalje osnivanje podružnica u svim djelovima Društva. Sa izuzetnim zadovoljstvom pozdravljeno je i verifikovano konstituisanje podružnice u ED Herceg Novi koja broji devet aktivnih članova i čiji je koordinator **Ratko Milović** izabran u novi saziv Upravnog odbora Kluba.

Novi amblem Kluba koji je tehnički uobličio **Vladimir Nikčević**, prema jednoglasnoj ocjeni članova Skupštine, u potpunosti reprezentuje plemenitu misiju i viziju Kluba koji sebe pozicionira u okvirima Elektroprivrede Crne Gore kao društveno odgovorne kompanije.

Inače, pored osmočlanog Upravnog odbora za čijeg je predsjednika imenovan jedan od osnivača Kluba DDK EPCG **Risto Gredić**, a u čiji sastav su ušli i **Zoran Ostojić, Aleksandar Vađon, Aleksandar Goranović, Ratko Pejović, Radoman Blagojević, Ratko Pušonjić i Ratko Milović**, izabran je i tročlani Nadzorni odbor u sastavu **Radomir Čalasan**, predsjednik, i članovi: **Vladimir Nikčević i Amer Drnda**. Blagajnica Kluba je **Tanja Nikčević**, dok je za predsjednika Kluba izabran dosadašnji vršilac dužnosti **Mitar Vučković**, a za zamjenika predsjednika **Dragan Bačović**.

Odlukom Skupštine zahvalnice su dodijeljene **Klubu DDK „Studenti Nikšića“** sa kojim se već tri godine uspješno organizuju zajedničke akcije dobrovoljnog davanja uz učešće velikog

broja studenata, zatim **OO Crvenog Krsta i Opštinskom odboru DDK Nikšić, Kabinetu za transfuziju- Nikšić, Sindikalnoj organizaciji zaposlenih EPCG, aktivu DDK HET-a Trebinje** i posthumno **Mrki Mrkiću**, osnivaču i prvom predsjedniku Kluba.

R.E.

UKOLIKO ŽELITE DA POSTANETE AKTIVNI ČLAN KLUBA DOBROVOLJNIH DAVALACA KRVI I PRIDRUŽITE SE PLEMENITOJ PORODICI HUMANISTA ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE AD NIKŠIĆ, OBRATITE SE NA MAIL: dobrovoljni.davaoci@epcg.com

Novi model finansiranja EURO ZA DOBROVOLJNE DAVAOCE

Ubrzo će u sve djelove kompanije biti distribuirani obrasci Izjave o dobrovoljnom učešću zaposlenih u finansiranju aktivnosti dobrovoljnih davalaca krvi u Elektroprivredi Crne Gore. Skupština Kluba prihvatila je model koji podrazumijeva da zaposleni koji pokažu interesovanje dobrovoljno ispune Izjavu o mjesečnom izdvajanju 1 eura za finansiranje aktivnosti dobrovoljnih davalaca, što je 0,12 odsto prosječne zarade u našoj kompaniji. Istovremeno, tim činom potpisnici bi postali pomažući članovi Kluba i pridružili se plemenitoj porodici dobrovoljnih davalaca krvi EPCG.

Novac prikupljen na taj način, dobrim dijelom pokrio bi troškove organizovanja akcija dobrovoljnog davanja po dva puta godišnje u svim sredinama, gdje postoje podružnice Kluba, dok bi se preostali dio sredstava, neophodan prvenstveno za edukaciju i banjsko liječenje aktivnih članova, obezbjeđivao od donacije Kompanije i eventualno Sindikalne organizacije zaposlenih. Važno je istaći da bi se sredstva raspođjeljivala saglasno procentu participacije zaposlenih u određenim djelovima Društva.

Takođe, Izvještaj o prikupljenim sredstvima za finansiranje Kluba, kao i troškovima biće, u svakom trenutku, dostupni svim zainteresovanima na sajtu Kompanije, u koloni EPCG i DRUŠTVO-Klub DDK.

Prva ovogodišnja akcija Kluba DDK Elektroprivrede Crne Gore i studenata Nikšića TRIDESETAK NOVIH DAVALACA

Klubovi dobrovoljnih davalaca krvi radnika EPCG i studenata Nikšića još jednom su se, na redovnoj godišnjoj akciji, krajem marta, našli na zajedničkom zadatku. U saradnji sa nikšićkim Kabinetom za transfuziju 29-tog dana marta prikupljeno je 111 jedinica krvi. Osim iskusnih dugogodišnjih humanista bilo je i tridesetak onih, koji su prvi put darivali krv.

Jedan od njih je i **Nikola Pejović**, koji je punoljetsvo obilježio svojim prvim davalatvom.

Nikola je sportista, u kondiciji i iznad svega cijeni zdravlje pa smatra da je humano pomoći onima kojima je to potrebno. Iskoristio je priliku da pozove vršnjake da mu se pridruže i osjete zadovoljstvo nesebičnog doprinosa zajednici u kojoj žive kroz dobrovoljno davalatstvo krvi.

I **Željka Barca**, predsjednika KDDK „Studenti Nikšića“, rukovode slični motivi u organizaciji akcija dobrovoljnog darivanja najdragocjenije tečnosti. Ističe da su nikšićki studenti već 11 godina organizovani u okviru Kluba dobrovoljnih davalaca i da se rado odazivaju svakoj akciji. Trenutno pružaju podršku formiranju klubova dobrovoljnih davalaca po svim univerzitetskim centrima Crne Gore.

Za **Luku Mitrovića** univerzitetskog profesora koji je, svojevremeno, inicirao osnivanje studentskog Kluba, stvaranje dobrih i humanih ljudi važno je koliko i dobijanje fakultetskih diploma. Zato se ponosi svojim nekadašnjim studentima koji su započeli i sadašnjim koji održavaju i njeguju tradiciju nikšićkog studentskog davalatstva.

Radnicima Elektroprivrede, koji od 2007. godine imaju svoj Klub DDK, priključila se od skoro i **Snežana Banović** kojoj je ovo bilo drugo davanje krvi. Kaže da je odavno imala želju da se pridruži kolegama ali da joj to ranije, zdravlje nije dozvoljavalo. Sada je dobro i raduje se što može pomoći svima kojima je ovakav vid pomoći dobrodošao. Da je EPCG aktivna na planu dobrovoljnog davalatstva svjedoči i osnivanje novih podružnica Kluba. Od **Ratka Milovića**, zaposlenog u hercegovačkoj Elektro distribuciji koji je došao da pomogne nikšićku akciju, saznali smo da tamošnja, novoosnovana podružnica već broji devet članova, a Milović očekuje da ih uskoro bude najmanje još toliko.

O. Vulanović

Akcija dobrovoljnog davanja krvi u Plužinama EVROPSKI PROSJEK

Dobrovoljni davaoci krvi Elektroprivrede Crne Gore svoju prvu ovogodišnju akciju u Plužinama organizovali su u saradnji sa OO Crvenog krsta i kolegama iz Kluba DDK „Plužine“. Tradicionalno, u Plužinama se odazove veliki broj humanista, pa je ovoga puta prikupljeno 60 jedinica dragocjene tečnosti. U akciji je učestvovalo i dvadesetak dobrovoljnih davalaca iz naše kompanije. Među njima su i **Spomenka Lučić** i **Darka Vojinović** koje su prvi put donirale krv.

Predsjednik Kluba DDK „Plužine“ **Radovan Čalasan**, kazao je da je to bila prva od ukupno tri planirane akcije ove godine u toj opštini.

-Odziv je i ovoga puta bio odličan i s ponosom mogu istaći da mi ovdje u Plužinama odavno imamo „evropski prosjek“ kada je davalatstvo krvi u pitanju, jer je procenat davalaca oko pet odsto od ukupnog broja stanovnika naše opštine-istakao je Čalasan.

M.Vuković

Punoljetsvo obilježio prvim davanjem krvi, Nikola Pejović

Elektroprivreda Crne Gore pokrovitelj akcije „Sat za planetu“ na jezeru Krupac sa koje je upućen apel svjetskim liderima:

SAČUVAJTE NAŠU PLANETU ŽIVOM

U znak solidarnosti sa milionima ljudi u više od 135 država svijeta, aktivisti NVO „Ozon“ iz Nikšića, izveli su, posljednjeg dana marta, performans na jezeru Krupac u namjeri da pokažu brigu o sudbini planete i upute apel svjetskim liderima, učesnicima ovogodišnjeg Samita „RIO + 20“, među kojima se nalazi i crnogorska delegacija, o potrebi očuvanja životne sredine kroz mjere energetske efikasnosti i savjestan odnos prema prirodi. Pokrovitelj akcije bila je Elektroprivreda Crne Gore, čiji je doprinos, pored finansijske podrške, bilo i jednočasovno gašenje rasvjete na šetalištu duž brane jezera Krupac od 20,30 do 21,30 časova, čime se željela skrenuti pažnja na potrebu racionalnijeg korišćenja energije.

Efektan performans na plaži jezera Krupac izveli su aktivisti ekološkog pokreta „Ozon“ koji su, koristeći svijeće „ispisali“ plus beskonačno, a razvijen je i transparent „Sačuvajte našu planetu živom“. U akciji je učestvovao i veliki broj učenika i profesora nikšićkih srednjih škola koji su došli da pokažu brigu za budućnost planete i životne sredine.

Osim slanja poruke najvažnijim donosiocima odluka koji će se, ove godine, okupiti u Brazilu direktor NVO „Ozon“ **Aleksandar Perović**, napominje da je važno podsjetiti javnost da je to što trošimo 5,6 puta više električne energije nego građani zemalja EU, nešto što u budućnosti, svakako, treba i mora da se mijenja. -Ekološki pokret „OZON“ i kroz ovaj dvomjesečni projekat pokušava animirati što veći broj institucija i pojedinaca na odgovorno ponašanje prema prirodnim resursima, uspostavljanju argumentovanog javnog dijaloga oko tema iz oblasti životne sredine, te aktivnog učešća građana u donošenju odluka koje se tiču kvaliteta života zajednice. Poruka koju šaljemo je da želimo da život na zemlji traje beskonačno, što svakako podrazumijeva pravilno upravljanje životnom sredinom, između ostalog i obnovljivim vidovima energije – rekao je Perović.

Performansom je bila zadovoljna i PR organizacije „Ozon“ **Biljana Kecejević**, koja je istakla da veliki broj građana ima ideju, želju, a donekle i motivaciju da se uključi u slične projekte, pa i konkretnije mjere štednje i gestove podrške očuvanju planete, ali da im je potreban inicijator i neko ko bi ih usmjeravao.

-Veliku pomoć u podizanju ekološke svijesti mogu da pruže i mediji sa svojim moćnim uticajem – kaže ona.

Jedna od srednjoškolki koja je subotnji izlazak zamijenila ekološkim angažovanjem je i **Jovana Varajić** koja nam je rekla da joj je drago što je bila dio ovog dešavanja. Po njenim riječima mladi ljudi su veoma zainteresovani za sudbinu planete i njenu dobrobit i rado će se uključiti sve slične akcije kako bi što više saznali o načinima štednje energije i borbi za zdravu okolinu.

Cilj učešća Elektroprivrede u globalnoj akciji prema riječima **Ane Ivanović** iz Direkcije za odnose sa javnošću EPCG jeste skretanje pažnje na potrebu racionalne potrošnje električne energije, kako iz finansijskih razloga tako i zbog odgovornog odnosa prema životnoj sredini. Ivanovićeva je naglasila da se jednočasovnim gašenjem rasvjete na Krupcu uštedjelo 4.500 litara vode, što znači da kada bi 360.000 domaćinstava u Crnoj Gori na sat ugasilo samo jednu sijalicu, uštedjelo bi se 24 miliona litara vode, odnosno skoro 39 tona uglja.

-Crna Gora, i pored niskog stepena iskorišćenosti hidro potencijala, spada među rijetke zemlje u svijetu koje 70 odsto električne energije proizvode iz obnovljivih, hidro-izvora koji imaju minimalni negativni uticaj na životnu sredinu. Međutim, Crnoj Gori nedostaje 30 odsto električne energije, tako da racionalna potrošnja znači odgovoran odnos prema životnoj sredini i kućnom budžetu, a kroz očuvanje resursa i brigu prema generacijama koje dolaze – rekla je Ana Ivanović.

O.Vulanović

Izuzetan je značaj uštede električne energije: Sa performansa na Krupcu

Kada bi 360.000 domaćinstava u Crnoj Gori na sat ugasilo samo jednu sijalicu, uštedjelo bi se 24 miliona litara vode, odnosno skoro 39 tona uglja

Projekat NVO ALFA CENTAR „Želim da vidim, hoću da znam“ **UPOZNALI „PERUČICU“**

U okviru projekta Nevladine organizacije Alfa Centar „Želim da vidim, hoću da znam“, grupa srednjoškolaca iz Plava u društvu vršnjaka iz nikšičke Ekonomsko-ugostiteljske škole posjetilo je, krajem marta, hidroelektranu „Perućica“.

Učenike iz Srednje mješovite škole „Bečo Bašić“ iz Plava i nikšičke srednjoškolce kroz pogone najstarije crnogorske velike elektrane proveo je inženjer **Veselin Pješčić**. Tokom jednosatnog obilaska upoznao ih je sa osnovnim karakteristikama i parametrima HE „Perućica“ i odgovorio na brojna pitanja znatiželjnih srednjoškolaca.

Profesorica u školi „Bečo Bašić“ **Jasmina Omerović** zahvalivši se na ljubaznom dočeku domaćinima, posjetu je ocijenila kao izuzetno značajnu za učenike.

-Naši učenici su prvi put imali priliku da upoznaju cijeli proces proizvodnje električne energije. Mislim da će ovo iskustvo pozitivno uticati na njih, a možda se i neko od njih odlučiti da svoje dalje obrazovanje „usmjeri“ na struke potrebne za rad u energetkim objektima – kaže Jasmina Omerović.

Profesorica u Ekonomsko-ugostiteljskoj školi **Olivera Lučić** ističe da su, iako žive u njenoj blizini, i srednjoškolci iz Nikšića rijetko bili u prilici da obiđu HE „Perućica“.

-Ovakvi edukativni obilasci puno znače našim učenicima u sticanju novih znanja i povećavaju njihov interes za novim saznanjima u oblasti energetike – ističe Olivera Lučić.

Koordinator projekta **Sanja Dedović** kaže da im je cilj da okupe srednjoškolce iz šest crnogorskih opština, kako bi kroz različite aktivnosti naučili, upoznali svoje i druge gradove, običaje, kulturu i tradiciju države u kojoj žive.

-Ujedno ovo je i veoma kreativna način dase učenici iz raznih djelova Crne Gore upoznaju i druže sa vršnjacima. Pored brojnih drugih aktivnosti posjeta HE „Perućica“ bila je veoma bitna i želim da zahvalim EPCG što nam je omogućila da posjetimo ovaj impon-

tan energetski objekat – ističe Dedović. Srednjoškolci iz Plava, posjetili su i upravnu zgradu EPCG gdje je smješten reljef sistema „Gornja Zeta“, sa čijim karakteristikama i specifičnostima ih je upozнала **mr Olga Radulović**.

Mladi Plavljeni prisustvovali su i predavanju ambasadora Republike Makedonije u Crnoj Gori **Aleksandra Vasilevskog**, na kojem je najviše pažnje bilo posvećeno temama vezanim za Republiku Makedoniju i odnosima dviju zemalja.

Prepoznajući kvalitet i iskrenost ovakvih aktivnosti Elektroprivreda je odlučila da podrži projekat. Rukovilac Sektora za eksternu komunikaciju u Direkciji za odnose sa javnošću **Eleonora Albijanić** kaže da su u EPCG zaposleni ljudi iz svih krajeva Crne Gore koji svojim radom i zalaganjem unapređuju i Elektroprivredu i zajednice u kojima žive.

-Zadovoljstvo je bilo imati u posjeti ovako pametne, energične i znanja željne mlade ljude i podijeliti sa njima lijepu trenutke-naglasila je Albijanić.

M.Vuković

Jasmina Omerović

U društvu inženjera Pješčića

Sanja Dedović

Olivera Lučić

U DRUŠTVU EVROPSKIH VICEŠAMIONA:
VATERPOLO REPREZENTACIJA CRNE GORE

ČELIČNOM VOLJOM DO USPJEHA

Vaterpolo Reprezentacija Crne Gore prvu utakmicu odigrala je u Trstu decembra 2006. godine protiv Italije i dobila 11:10. Tada počinje njen put do zvjezdanih visina. Na debi-tanskom učešću na Evropskom prvenstvu 2008. godine sa samo jednim porazom u grupnom dijelu takmičenja osvojila je prvo zlato pobijedivši u finalu trostrukog prvaka i branioca titule Srbiju 6:5. Četvrti na Olimpijskim igrama, osvajači Svjetske lige 2009. godine u Podgorici, srebrni u Ajndhovenu 2012, kada je Mlađan Janović proglašen za najboljeg igrača završnog turnira.

Kormilar reprezentacije posljednjih šest mjeseci je **Ranko Perović**, čovjek koji je čitav život posvetio vaterpolu. Ponikao je u kotorskom »Primorcu«. Igrao je za »Budvu«, Bogliasco«, dokazivao se i u evropskom velikanu »Pro Recco«-u. Nakon uspješne igračke karijere posvetio se trenerskom pozivu i sa »Primorcem« osvojio Evroligu u sezoni 2008./2009, da bi početkom ove godine sa reprezentacijom osvojio evropsko srebro. Sa Perovićem smo razgovarali u njegovom rodnom Kotoru uoči predstojećih velikih obaveza na kvalifikacionom turniru za Olimpijske igre u Londonu.

Šta za Vas znači vaterpolo, šta je značio i šta će značiti?

Vaterpolo je najjači sport u Crnoj Gori. Na čelu reprezentacije se nalazim šest mjeseci i na sebe sam preuzeo veliku obavezu. U veoma kratkom vremenskom periodu uspjeli smo da se konsolidujemo što svjedoči rezultat na nedavno završenom evropskom prvenstvu. Što se tiče mog odnosa prema vaterpolu jednostavno mogu reći da je to moj život. Čitavog života sam u njemu, on je moja profesija, pasija, jedna velika ljubav koja je započela od djetinjstva i bez prestanka traje sve do danas.

Očekuju Vas kvalifikacije za Olimpijske igre. Recite nam nešto više o atmosferi koja vlada u reprezentaciji pred nastupajuću turnir?

CRNOGORSKE AJKULE

uvijek **Pobjeda**

PERLA TURBO DELTA GENERALI Osiguranje TOYOTA NLB m:tel 7P MD MONTENEGRO AIRLINES MONTENEGRO STARS HOTEL GROUP IGALO

PIVA BANKA CG OSNOVANA 1901 epcg PORTO MONTENEGRO

Nakon osvajanja drugog mjesta na evropskom prvenstvu, poboljšala se i naša pozicija. Smatram da je ova ekipa povratila samopouzdanje i da je svjesna svojih kvaliteta. Atmosfera u reprezentaciji je jako dobra i za sada nema nikakvih problema u sprovođenju plana priprema za turnir koji nas očekuje. Najskrenije se nadam da će nas rezultat iz Edmontona (Kanada) odvesti u London na Olimpijske igre. Na tom kvalifikacionom turniru naša reprezentacija je u grupi sa Njemačkom, Rumunijom, Grčkom, Makedonijom i Holandijom. Na startu turnira sastajemo se sa Holandijom, potom sa Njemačkom, Grčkom, Makedonijom, dok je posljednji susret u grupi onaj sa Rumunijom. Turnir se igra od prvog do osmog aprila, a četiri najbolje ekipe obezbijediće plasman na Olimpijske igre. Očekujem da prođemo ove kvalifikacije, ne želeći da omalovažim nijednu reprezentaciju na ovom turniru. Smatram da smo u našoj grupi najjača ekipa i da bi trebalo da zauzmemo jednu od dvije prve pozicije, koje u četvrtfinalu donose lakšeg protivnika. Nadam se da neće biti problema za plasman.

Da li vam u pripremama poteškoću stvara činjenica što je većina naših vaterpolista pošla »truhom za kruhom« u inostrane klubove?

Mislim da je situacija kontradiktorna. Ranijih godina imali smo sve igrače u Crnoj Gori i to je možda dobrim dijelom pokvarilo atmosferu u reprezentaciji. Međuklupske tenzije su bile prevelike što se odrazilo na igrače koji su puno vremena provodili zajedno igrajući puno utakmica između sebe, nakon čega je došlo do zasićenja. Ova sada situacija nije idealna, bilo bi bolje da su bliže, ali činjenica da svi oni igraju u jako dobrim klubovima, pomaže u jednom dijelu, s obzirom da imaju veliki broj jakih utakmica.

Svaki uspjeh reprezentacije pripada svima, a za neuspjeh jedini krivac je selektor. Kako se nosite sa tom odgovornošću?

Odgovornost je velika, međutim imam svoj sistem rada koji je u dosadašnjem periodu davao rezultate. U ovom trenutku smo na dobrom putu, za razliku od priprema za Evropsko prvenstvo, kada u cjelosti nijesam uspio da sprovedem sve što sam zamislio. U tim planovima, želja mi je bila da za dvadeset odsto podignemo igru i fizičku spremnost svakog igrača za šta je potrebno više vremena. Sada je najbitnije da prebrodimo ove kratke pripreme za Kanadu, dok ćemo za pripreme za Olimpijski turnir imati oko dva mjeseca. Smatram da je taj period dovoljan da se podigne fizička spremnost i da moje taktičke zamisli sprovedemo u djelo. Nije to lako sprovesti, jer ekipa ima neke automatizme koje je naslijedila od ranije, ali kako su oni svi profesionalci nadam se da to za njih neće biti nikakav problem. Najveće promjene se moraju odigrati u načinu plivanja, kontra napadu i odbrani na kojoj se zasniva sva igra.

U vaterpolu ste čitavog života. Postoji li razlika između vaterpola koji ste Vi igrali i ovog koji se danas igra?

U igračkoj karijeri »prošao« sam kroz dva-tri tipa vaterpola. Početkom devedesetih godina došlo je do promjene u načinu suđenja i neke stvari se mnogo više baziraju na »čistoj snazi« i fizičkoj spremi. Danas je tendencija da se smanji broj fizičkih duela, da se više okrene plivanju i zaštiti talenta.

Vaš trenerski poziv donosio Vam je priznanja i medalje. Sa »Primorcem« u sezoni 2008./2009. osvaja te Evroligu, a sa reprezentacijom na samom početku drugo mjesto na evropskom prvenstvu. Šta je ključ Vašeg uspjeha?

Povratili smo samopouzdanje: Ranko Perović

Vjerujem da je moj boravak u vrhunskom vaterpolu cijelog života bitno uticao na mene i moj rad kao trenera. Volim da pobjeđujem, da ostvarujem dobre rezultate. Sigurno je i to da kao mladi trener imam ogromnu glad za rezultatima koju pokušavam da prenesem i na svoje igrače i svaki poraz teško podnosim. Energiju koju posjedujem želim da prenesem na ekipu i da u svakoj utakmici u kojoj učestvujemo dođemo do pobjede. Nadam se da će se ta tendencija nastaviti i u mom budućem radu.

Koji su to najveći problemi sa kojima se suočavate?

Najveći problemi sa kojima se suočavam su finansijski. Tih problema je bilo i za vrijeme kada sam vodio »Primorac«, kao i danas u Savezu. Neuporedivo bi sve lakše bilo da nema tih problema, međutim šta je tu je. Kada dođu velika takmičenja malo ko od nas razmišlja o finansijskoj satisfakciji. Razmišljamo samo o tome da dođemo do što boljeg rezultata. Dobar rezultat je garancija da će se nešto i u ovom segmentu našeg postojanja pokrenuti na bolje.

Kakve su reakcije igrača koji su u evropskim klubovima za svaki uspjeh adekvatno nagrađeni?

Između klupskog i reprezentativnog igranja je velika razlika. Najveća satisfakcija svakog igrača je da se nađe u timu koji će braniti boje naše države. U tim trenucima sva druga razmišljanja padaju u neki drugi plan, jednostavno nijesu va-

žna. Tada je jedina želja svakog igrača da se još više dokaže i pokaže, jer njihovo mjesto je već osigurano u historiji vaterpolo sporta. Nadam se da će se u narednom periodu i finansijska situacija popraviti, na zadovoljstvo svih nas.

Mislim da smo među 5-6 najkvalitetnijih reprezentacija na svijetu. U tom krugu uvijek može da se desi i dobar i loš rezultat. Za takvo nešto je primjer reprezentacija Hrvatske koja je nedavno završila na 9 mjestu, a nalazi se u samom vrhu svjetskog vaterpola.

Kakvi su Vaši dalji planovi?

Moram priznati da imam velike ambicije. Ispred nas su Olimpijske igre koje su veoma zahtjevne i predstavljaju veliki izazov. Vjerujem da bi osvajanjem bilo koje olimpijske medalje ostvarili fantastičan uspjeh koji bi i za mene značio veliku satisfakciju u budućem radu. Volio bih da nastavim sa vođenjem reprezentacije i nakon Olimpijskih igara. Svjestan sam da će tada doći i do novog poglavlja, jer će neminovno doći do smjene generacija. Taj proces moramo postepeno voditi. Čovjek sam koji nikada ne gleda na neko buduće dešavanje, prije nego se završi sadašnje vrijeme. Život je čudan, i ponekad nepredvidiv. Ja sam se spremao da idem u Italiju, a evo ostao sam ovdje na čelu naše reprezentacije. Iz tog iskustva mogu reći da se nikad pouzdano ne zna što donosi novi dan.

Znači, pristalica ste lagane smjene igrača?

U svakom sportu smjena igrača je neminovnost. Pristalica sam lagane smjene, koja će trajati bar par godina, jer to je garant zadržavanja na poziciji koju pojedini klub ili reprezentacija ima, posebno ako su uspješni. Najbolji primjer potvrde mog mišljenja je »Jadran« i »Primorac«. »Jadran« je to uradio kako treba, a »Primorac« je pošao u drugom pravcu.

Gdje je danas objektivno mjesto reprezentacije Crne Gore?

Mislim da smo među 5-6 najkvalitetnijih reprezentacija na svijetu. U tom krugu uvijek može da se desi i dobar i loš rezultat. Za takvo nešto je primjer reprezentacija Hrvatske koja je nedavno završila na 9 mjestu, a nalazi se u samom vrhu svjetskog vaterpola.

Kakvo je Vaše mišljenje kada je u pitanju klupsko takmičenje u Crnoj Gori?

Prethodnih godina imali smo jako dobre klubove koji su postizali fantastične rezultate u Ligi šampiona, Jadranskom kupu... Posljednjih godina došlo je do osipanja igračkog kvaliteta tako da u ovoj godini promjenljivo igramo i nastupamo. Najprijetnije iznenađenje je »Jadran« koji je imao smjenu generacija, a novi mladi igrači izvanredno su se nametnuli. »Budva« je jako slabo igrala prvi dio prvenstva, međutim ulaskom među osam najboljih napravila je uspjeh. Što se tiče

VODIM RAČUNA O POTROŠNJI ENERGIJE

Iz godine u godinu energetska efikasnost se popravlja, zbog čega moramo biti izuzetno zadovoljni. Svi mi treba da pokušamo da električnu energiju racionalno trošimo i na taj način spriječimo njen nedostatak. U svakom slučaju vodim računa o potrošnji električne energije i svoj doprinos dajem na način što sve ono što mi trenutno nije neophodno, bude isključeno.

»Primorca« mišljenja sam da je previše igrača otišlo. Napravljena je nagla smjena generacija, jer nije ostao niko od igrača šampionske postave, koji bi mlade igrače usmjeravali na pravi put.

Da li već sada zapažate pojedince u naraštaju koji dolazi, koji će biti dostojna zamjena našim evropskim prvacima?

Za sada je izašlo par mladih igrača na koje se u budućnosti može računati. Treba vremena, prostora i iskustva da bi nadomjestili igrače koji sada čine okosnicu reprezentacije. Ako bi napravili smjenu igrača, na način da izostane samo par aktualnih igrača, mislim da bi imali zamjenu za njih, a i ostali bi itekako konkurentni u svjetskom vaterpolu.

Koliko traje jedan vaš radni dan?

U principu imam jako malo slobodnog vremena. Što se tiče treninga tu je nekih pet-šest sati dnevno, a ostale obaveze - razgovori koje vodim svakodnevno sa igračima, upoznavanje sa protivnicima putem video snimaka... Praktično to je jedan cje-

lodnevni posao. Ništa nije teško samo kada se naprave dobri rezultati, jer oni su cilj našeg posla. Niko od nas, pa ni ja ne žalimo za tim, jer jednostavno to treba i mora tako da bude.

Tekst i fotografije:
Andrija Kasom

Vladimir Gojković, reprezentativac **NEĆEMO PROPUSTITI ŠANSU**

Nema opuštanja: Vladimir Gojković

Očekujem da uspješno prođemo kvalifikacije u Edmontonu i plasiramo se na Olimpijski turnir. U Kanadi će biti 5-6 jakih reprezentacija, a znamo da prve četiri prolaze na Olimpijske igre. Mislim da je najvažnije da imamo pravi pristup bez imalo opuštanja. Za nas je to veliki izazov, a takođe svjesni smo šta za Crnu Goru predstavlja naš odlazak u London. Siguran sam da nećemo propustiti šansu.

U ovom momentu u svjetskom vaterpolu ima šest do osam reprezentacija, koje ravnopravno konkurišu za medalju na svakom takmičenju. Mislim da je naše mjesto među prve četiri, tj. borba za medalju. Naša reprezentacija ima kvalitet da bude među prve četiri u prosjeku na dva od tri velika takmičenja.

Ne smatram da zbog toga treba da imamo neke posebne povlastice. Zadovoljan sam našim statusom, jer veliki broj ljudi cijeni naše rezultate, trud i odricanja.

Dejan Adžić, generalni sekretar VATERPOLU i plivačkog saveza Crne Gore:

IZA NAS JE USPJEŠNIH SEDAM GODINA

Elektroprivreda je kao što znate generalni sponzor Saveza od prvog dana nezavisnosti Crne Gore i moram reći da smo jako zadovoljni saradnjom. EPCG, kao pokrovitelj i predsjednik vaše kompanije **Srdan Kovačević**, koji je istovremeno i predsjednik VPSCG dali su nemjerljiv doprinos razvoju crnogorskog vaterpola, kao i svim rezultatima koje smo do sada postigli. Međutim, svjesni smo trenutne situacije u društvu i za malo koga se može reći da su mu finansije dobre, pa to važi i za nas. U Savezu je sredstava uvijek malo za ambiciozne programe koje planiramo, ali i pored svega funkcionišemo redovno, ispoštujemo sva takmičenja, ali kažem situacija je daleko od idealne. EPCG je, kao generalni sponzor, ovih sedam godina uložila značajna sredstva, ali čini mi se da smo mi smo ta sredstva svojim rezultatima opravdali i na jedan način doprinijeli njenom pozitivnom imidžu. Pored EPCG imamo i druge sponzore, a veoma smo zadovoljni što se uvijek javi i neko novi. Pored pomenutih naš najveći sponzor je država Crna Gora. Želimo, da kao najuspješniji sportski Savez apelujemo da se više sredstava odvaja za sport, jer na taj način bi svi savezi dobili mnogo više novca.

Nemjeriv doprinos Srdana Kovačevića u razvoju crnogorskog vaterpola: Dejan Adžić

Hrvatska: Sporenja oko energetike

ČAČIĆEVA PROBLEMATIČNA "STRUJNA VIZIJA"

Poput balkanskih susjeda i u Hrvatskoj je u žiži interesovanja problem električne energije i plina koja dramatično nedostaju, jer se uvozi više od trideset odsto dnevnih potreba. No, već na startu se potpredsjednik Vlade Radimir Čačić sudario s prvom zaprekom - insistirajući na skoroj realizaciji projekta na izvoru rijeke Omble pokraj Dubrovnika.

Energetika kao privredno najpropulzivniji sektor u doglednoj budućnosti Hrvatske, ako sudimo po konkretnim najavama nove Vlade, zapravo je u najvećoj mjeri projekt njezina potpredsjednika **Radimira Čačića**.

Posrijedi je političar i, također, poduzetnik krupnijeg formata – za ovdašnje prilike – čiji se ukupni profil ogleda u sklonosti prema najobimnijim te strateški važnim poslovima koji spajaju javne resurse i privatno posredovanje. Prije 12 godina, dok je bio ministar gra-

diteljstva u vladi **Ivice Račana**, naime, predvodio je veliki projekt cestogradnje, a danas jednako značajan poslovni ambijent prepoznaje u investicijama za energetiku.

KAKO NADOMJESTITI DEFICIT

I nova **Čačićeva** vizija ima određene makroekonomske prednosti, u prvom redu zbog činjenice da je Hrvatska deficitarna energijom, osobito električnom, zatim i toplinskom itd. Potom, ukazuje se mogućnost za upošljavanje većeg broja ljudi na javnim radovima gradnje energetske pogona, kao i za angažman tehnike i kvalificiranog kadra iz spomenutog doba zamaha građevinskog biznisa u Hrvatskoj.

A logičan odgovor na situaciju obilježenu uvozom do 30 posto električne energije, uz načelnu potrebu svake zemlje da energetski bude što samostalnija, svakako je gradnja dodatnih proizvodnih kapaciteta. Ovdje valja napomenuti da se Hrvatska u proteklom desetljeću nije dosljedno vodila tom logikom i potrebom, znamo li kako je skandalozno privatiziran apsolutno najveći državni energetske resurs, monopolno naftno poduzeće **INA**.

Za narednih nekoliko godina predviđa se gradnja nekoliko hidroelektrana po državnom i privatnom ulaganju. Precizniji podaci još nisu svedeni. Poznato je da bi privatni kapital ušao i u fazu krajnje opskrbe električnom energijom pojedinačnih korisnika, a samo bi onaj srednji dio sistema, prijenos i distribucija, ostali neprivatiziranim. Radi se o deregulacijskoj šablona, već godinama uobičajenoj u EU. Osim privatizacije elektroenergetskog sistema, u Hrvatskoj se očekuje rast tržišta plina za kućanstva i gospodarstvo, kao i ekspanzija privatnog ulaganja u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, kojima ćemo se vratiti nešto kasnije. Zasad, pozabavimo se izazovima što ih donosi najaktu-

alniji aspekt u ovom predmetu, a to je nedvojbeno gradnja novih hidrocentrala.

SPORENJA OKO EKOLOGIJE

Već tu se Čačić sudario s prvom zaprekom, inzistirajući na skoroj realizaciji projekta na izvoru rijeke Omble pokraj Dubrovnika. U unutrašnjosti brda koje se uzdiže ponad izvorišta, otvorenoj golemom pećinom duž vodotoka, planira se dizanje brane, osnove buduće podzemne akumulacije. Ona bi se prostirala u unutrašnjosti poroznog kraškog masiva koji prelazi granicu s Bosnom i Hercegovinom, te bi predstavljala gigantski bazen za pokretanje turbina.

Ekološka saznanja o utjecaju projekta na okoliš - alarmantna su. Ukratko, ispada kako investitor – državno poduzeće Hrvatska elektroprivreda – nema pojma što bi se sve moglo dogoditi nakon gradnje brane, s obzirom na faunu, seizmiku i pitku vodu koju Dubrovnik crpi s izvora Omble, rijeke što inače nastaje kao relativno daleki nastavak ponornice Trebišnjice iz Popova polja, BiH. Tekunovije doba pomnije istraženi biodiverzitet rečenog podzemlja, pak, svrstava se u najraskošnije topose dotičnog tipa na svijetu. Ta je činjenica, potencirana od nevladinih aktivista, nagnala ministricu zaštite okoliša RH Mirelu Holy da najavi skoriju reviziju ekološke projektne studije, što bi moglo pomrsiti planove Radimira Čačiću, i već se u kuloarima naznačuje kao jezgra latentnog sukoba između njega i Holy, između "projektanta" i "zaštitarke". Ne bude li projekt zaustavljen, Hrvatskoj prijete vjerojatni spor s Bosnom i Hercegovinom, budući da bi akumulacija podigla nivo podzemnih voda u dijelu Popova polja na do ciglih par desetaka metara ispod površine tla, čime bi se tamo uvećala opasnost od poplave.

BOSANSKI UTICAJ

S druge strane, u Bosni i Hercegovini, traje priprema za hidroenergetski projekt koji bi mogao još teže ugroziti prirodu: «Gornji horizonti», plan gradnje više centrala na gornjem toku Neretve, na teritoriju Republike Srpske. Toj rijeci, dijelom već reguliranoj starom akumulacijom između Konjica i Jablanice, sad prijete naum zbog kojeg bi nizvodno mogla praktično presušiti, dok bi morska voda prodrla u njezinu deltu sve do Metkovića. Dvije države svejedno se dosad nisu niti pokušale dogovoriti oko ta dva velika problema u svojim projekcijama svjetlije energetske budućnosti, što u dijelu javnosti već neko vrijeme izaziva priličnu nelagodu i primisao o nesagledivim ekološkim katastrofama. Samu Hrvatsku tresu i druge hidroenergetske afere, uglavnom s ekološkog aspekta, npr. na rijekama Dobri i Dravi. Svime tim, kao i općim trendom u svijetu, međutim, omogućena je u Hrvatskoj promocija tehnologija energetske razvoja temeljenog na obnovljivim izvorima. Perspektiva upotrebe atomske energije pala je i globalno u svojevrsnu nemilost, još od momenta posljednje kataklizmičke nesreće u Japanu, kako je znano.

PRIČA O VJETROELEKTRANAMA

Stoga se i u Hrvatskoj sve više razmišlja o vjetroelektranama, kao i solarnim ćelijama, pa trend nije promaknuo ni Radimiru Čačiću.

Iz njegova dogovora s industrijalcem **Dankom Končarom**, sudeći po rijetkim zasad dostupnim informacijama, na pomolu je angažman dijela posrnule hrvatske brodogradnje u proizvodnji morskih vjetrogeneratora, zapravo velikih pučinskih vjetrojača koje proizvode struju. Ideja je ekološki daleko prihvatljivija od hidroenergetike, no kad su u pitanju hrvatska brodogradilišta, javlja se drugi problem, naime, karaktera socijalnog, ali i generalno ekonomski-političkog. Brodogradnja je ovdje tehnološki najsloženija industrijska djelatnost, ovjenčana dugom tradicijom i velikim uspjesima, i ujedno je glavna pojedinačna izvozna grana, no čija se puna vrijednost može sagledati tek uzme li se u obzir njezina mobilizacijska funkcija za čitav niz drugih, pridruženih industrijskih djelatnosti.

Hrvatska je u vrhu europske brodograđevne proizvodnje, ali su joj brodogradilišta, inače državna poduzeća, poharana upravnim nemarom, korupcijom, kooperantskim sukobima interesa, dugovima i drugim nedaćama. Sve se to dešava u kontekstu negativnog europsko-unijskog odnosa prema brodogradnji, za čiji bi nam prikaz trebalo dosta prostora, pa ćemo se u svrhu ovog članka zadržati na samo jednoj ilustraciji.

Oporavljati brodogradnju, djelatnost posvećenu iznimno složenom produktu kao što je brod, tako što će ju se okrenuti proizvodnji vjetrojača, naime, zvuči isključivo kao nova politička zabluda. Ili, kao što je primijetio brodograđevni stručnjak **Roko Markovina** sa Sveučilišta u Splitu, to je kao da se brodogradilištima zapovijedi da umjesto kompletnih brodova prave samo jarbole. Nepovratno bi se time ugrozila primarna djelatnost tih pogona, narušili bi se njihovi intelektualni kapaciteti, i opet bi se za koju godinu došlo do toga da ih treba zatvoriti, što bi značilo otkaz za oko 15 tisuća zaposlenih i 30 tisuća radnika u kooperaciji.

EVROPSKI USLOVI

Rješavanje energetske zahtjeva, drugim riječima, ne smije se odvijati preko leđa drugih strateških ekonomskih područja, kojima se privatno-poduzetnički lobiji na vlasti nemaju interesa baviti u skladu s npr. Čačićevim notornim manjkom socijalne osjetljivosti. Činjenica da se u energetici danas može dobro zaraditi, jer ona kapitalistima nudi iznimnu priliku za ulaganje viška vrijednosti, može se iskoristiti kao razvojni zamašnjak, dakako, ali ne nauštrb ekoloških i elementarnih socijalnih prioriteta. Nešto slično dogodilo se u odgođenoj poanti opisane građevinske idile, nipošto samo u Hrvatskoj: banke su globalno pratile građevinske poduzetnike, sve dok enormni financijski balon nije prsnuo, uzrokujući najveću planetarnu krizu u posljednjih 80 godina.

Propali građevinci su danas bankama u Hrvatskoj najveći dužnici, pa bi bilo dobro imati na umu i to, kad se bude kretalo u razvoj energetike. Deregulacija i liberalizacija pripadajućeg tržišta, ravnamo li se po svjetskim iskustvima, u pravilu ne donose bolju opskrbu i niže cijene, kamoli čišći okoliš. One svakako donose više energije, ali ponajprije zbog profita velikih investitora, pa tim upadljivije biva uporno neprincipijelno pozivanje na famozni javni interes.

A nama bi, slabije razvijenim zemljama Balkana, umjesto tako prijateljske političke intonacije kudikamo bolje činila strpljiva, dugoročna regionalna suradnja na razvoju energetike s obnovljivim izvorima i općom dobrobiti kao glavnim ciljem.

Igor LASIĆ

Energetski efikasna Crna Gora

PODGORIČA – GRAD BUDUĆNOSTI

Nakon što su izvršni direktor naše kompanije **Enrico Malerba**, predsjednik Atlas Grupe **dr Duško Knežević** i gradonačelnik Podgorice **dr Miomir Mugoša** potpisali, početkom marta ove godine, sertifikat Klinton globalne inicijative o projektu Podgorica - Grad budućnosti uskoro predstoje početne aktivnosti na razvoju novih efikasnih standarda u Podgorici, izgradnju "zelenih zgrada" u gradu, kao i instalaciju novih brojila na teritoriji cijele Crne Gore čime će se smanjiti gubici u distribuciji i potrošnji energije. Sve aktivnosti imaju dugoročne efekte na povećanje energetske efikasnosti, smanjenje emisije CO₂, stvaranje novih radnih mjesta olakšanje ekonomskog osnaživanja crnogorskog društva.

Prema riječima Enrica Malerbe dio projekta koji se odnosi na ugradnju novih brojila (smart meters) od strane EPCG doprinijeće ekokompatibilnosti (u cilju smanjenja emisije CO₂) i smanjenju troškova i gubitka energije kroz distributivnu mrežu, kao i omogućavanje kvalitetnije usluge klijentima putem posjedovanja inteligentnog terminala u domaćinstvu koji će pružati sve neophodne parametre za optimizaciju potrošnje električne energije. Malerba je istakao da projekat Podgorica - Grad budućnosti, energetski efikasna Crna Gora predstavlja jedan od prvih elemenata opšte strategije za ekoodrživi razvoj koji Crna Gora mora slijediti. Za uspjeh ovakve strategije, prema njegovim riječima, neophodna je saradnja između vlada, privatnog i javnog sektora u kontekstu koji stimulise investicije i iznad svega u kojem svi učestvuju u ostvarivanju zajedničkih vrijednosti.

Projekat Podgorica-Grad budućnosti, inače, zvanično je inaugurisan na svečanoj ceremoniji dodjele Atlas stipendija 1.marta ove godine. Kroz inicijativu koju je kao član Klinton globalne inicijative u saradnji sa Glavnim gradom Podgoricom i EPCG pokrenuo dr Duško Knežević pridružili smo se Klinton globalnoj inicijativi u traženju konkretnih rezultata kroz projekte kojima izgrađujemo zajedničke društvene vrijednosti.

Enrico Malerba, dr Duško Knežević i dr Miomir Mugoša

Opširnije na www.epcg.com

ZEMLJA KONTRASTA

Sjećam se da su prvomajski praznici uvijek bili rezervisani za odlazak sa rodbinom na neki jednodnevni izlet. Obično se išlo na Lovćen, gdje se roštiljalo, dobro zabavljalo uz organizovane programe. Odlazilo se u ranim jutarnjim satima, da bi se zauzelo neko dobro mjesto. Iz godine u godinu, vesela, nasmijana lica, opušteni ljudi mogli su se vidjeti na svakom koraku. Od tada pa do danas sve se promijenilo. Porodični izleti postali su rijetkost, jer trka za »životnim glupostima« nas je otuđila jedne od drugih, a i mnogih od njih više nema. Znam, ne mogu vratiti te dane, ali sebi sam priuštiio jedan izlet baš Prvog maja. Put me je odveo u susjednu Albaniju.

PUT DO SKADRA – MALO DŽOMBE MALO ASFALTA

Prva destinacija na mom izletu bio je Skadar (Shkoder). Polazak u ranim jutarnjim satima i put od 129 kilometara, koliko ima od Cetinja do Skadra, relativno je brzo prošao. Dionica puta od Vladimira do graničnog prelaza Sukobin me je iznenadila. Uzak, džombast put nijednog trenutka mi nije ulivao sliku da tako treba da izgleda put kojim se ulazi u jednu zemlju. Začudujuća slika i za mene, a kako li je tek doživljavaju turisti koji iz pravca Albanije dolaze u našu zemlju?! Granična kontrola je brza, osoblje veoma ljubazno, pa mi je taj doživljaj bar malo ublažio nezadovoljstvo koje se javilo u meni zbog kratke dionice puta, koja bi morala biti bar magistrala. Nastavljam put do Skadra. Prolazim kroz naseljena mjesta okružena livadama na kojima ljudi rade. Primjećujem i bunkere kojih je nekada bilo mnogo više i kroz glavu mi prolaze misli o tome kako smo nekad daleko bili, a tako smo blizu. U tim mislima uz prijatnu muziku već stižem do drvenog mosta, koji bi mogao biti simbol Skadra i kojeg trebam preći. Zaista neobičan most, koji ima svoju priču i kojeg treba sačuvati. Preko njega se može voziti samo jednim pravcem, pa me nijednog trenutka nije začudila kolona vozila kojoj sam se pridružio, jer policajac je regulisao promet saobraćaja. Stojeći na tom mjestu, u oči mi upadaju bedemi starog grada Skadra, tvrđave »Rozafa« i istog trenutka sam poželio da to bude moja prva stanica. Međutim, moji saputnici su željeli da prvo osjetimo dušu grada. Povinovao sam se njihovoj želji, jer ima vremena, tri dana su pred nama u zemlji naših prvih komšija. Vožnja do centra grada je laka. Široki bulevari bez mnogo semafora, a na raskrsnicama kružni tokovi dovode nas do centra grada u kojem lako nalazimo mjesto za parkiranje i to besplatno, jer parking se još ne naplaćuje.

Moje nestrpljenje, kao u malog djeteta, iako imam godine i godine iza sebe, iz trenutka u trenutak je raslo, jer sam želio da što prije krenem u obilazak grada i da osjetim kako taj grad »diše«. Međutim, uslijedila je prvo kafa, na prelijepoj terasi jednog kafića, na kojoj smo jedva našli slobodan sto, jer lijepo vrijeme izmamilo je ljude vani. To me je potsjetilo na život i običaje kod nas. Kafu možete popiti za 80 leka, pivo za 120 leka (za 1 euro dobija se 136 leka). Nema ni potrebe za mijenjanje eura, jer sa njima možete platiti bilo gdje i kusur će vam biti vraćen u istoj valuti. To je bilo prijatno saznanje.

Skadar nevjerovatno sličí Podgorici. Jedna njegova ulica, koja je pretvorena u pješačku zonu, sa kafeterijama, galerijama, buticima posjeća na Njegoševu ili Hercegovačku ulicu. Gradilišta na svakom koraku. Niču višespratnice moderne arhitekture, obložene u staklo. Primjetno grad poprima obrise modernog sa središnjim parkovima u kojima obavezno postoji i kutak za najmlađe – igraonica (one su i sastavni dio mnogih ljetnjih bašta većih kafića), fontane, uređeni trgovi...

Međutim, ja ne bih bio ja, da nijesam zašao i u sporedne ulice, ulice koje podsjećaju na Staru Varoš, a u kojima se osjeća prava duša jednog starijeg Skadra. Nailazim na uličnu pijacu, gdje nije rijetkost da se riba prodaje na samom trotoaru, da je meso u mesarama direktno izloženo... Sve to nije mi nijednog trenutka zasmetalo, jer to je originalnost ovog grada. Na kraju iste ulice je pazar, kao naš u Tuzima. Nema čega nema. Iako sam ga obišao, za cijene se nijesam interesovao, jer nijesam imao namjeru trgovati.

TVRĐAVA »ROZAF« U SKADRU – POGLED NA SKADAR, BOJANU, BIJELI I CRNI DRIM

Ulazu Skadar

Tvrđava »Rozafa«: Skadar

Centar Skadra se može relativno brzo obići, pa je uslijedila moja posjeta tvrđavi »Rozafa« koja mi je dolaskom ovamo prva zapala za oko. Penjanje do nje, kameno popločanim stazama, malo je naporno, ali zbog zadovoljstva koje će uslijediti ništa nije teško. Cijena ulaznice za tvrđavu je 200 leka. Tvrđava je sređena, čista i ima veliki broj posjetilaca. Za nju mi je bilo potrebno oko dva sata, jer sam je želio obići svu i uraditi što bolje fotografije. Nezaobilazna je i posjeta nacionalnom restoranu »Rozafa« koji u svom sastavu ima i etno sobu, a konobari odjeveni u nacionalnu nošnju, daju poseban pečat. Cijene u njemu su kao cijene u kaficima i restoranima u gradu, bez obzira što je na jedinstvenoj lokaciji. Nakon popijenog piva »Tirana«, koje mi je u datom trenutku strašno »pasovalo«, obišao sam Muzej koji je u neposrednoj blizini restorana i upoznao se sa istorijom tvrđave. Karta za ulazak u Muzej je 150 leka. Tu nijesam mogao odoljeti i kupujem suvenir »Portret Skenderbega« kojeg ću dodati svojoj kolekciji suvenira.

Sa tvrđave se pruža prelijepi pogled na panoramu Skadra, rijeku Bojanu, Bijeli i Crni Drim. Slika kao iz bajke. U svojoj ljepoti pogled mi se zaustavio na šetalište pored same Bojane. Restorani sa lijepim baštama, jedni pored drugih i valjalo je nešto prezagajiti. Cijene pristupačne. Glavno jelo možete dobiti za 530 leka. Jedini nedostatak je što ne znate što naručujete, ako nemate pomoć sa strane, jer jelovnik je samo na albanskom, a engleski jezik i nije jača strana konobarima. U »pomoć« nam je priskočio jedan gospodin, izuzetno ljubazan, koji je sa svojim društvom sjedio za susjednim stolom. Da bih mu se zahvalio na ljubaznosti njemu i njegovom društvu sam po konobaru poslao piće, na čemu su se malo začudili, a na odlasku smo se srdačno pozdravili.

PUT OD SKADRA DO TIRANE – ALBANIJA JE VELIKO GRADILIŠTE

Krenuli smo dalje. Čekala vožnja do 80 kilometara udaljene Tirane. Vožnja ravnicom koja se prostire čitavim putem za nas koji dolazimo »iz krša« malo je djelovala monotono, bez obzira što su se svuda okolo pružala zelena polja, sa najljepšim proljećnim bo-

jama. Velika polja, a malo obrađene zemlje me navodi na zaključak da ni naše komšije, kao ni mi nijesu privrženi »teškim« poljoprivrednim radovima. Više su raspoloženi za trgovinu, jer se cijelom dužinom puta, na svakom kilometru, nalazi benzinska pumpa. Ima malih, ali i većih, izuzetno lijepo sređenih, koje u svom sastavu imaju restoran, hotel, prodavnice...U svakom slučaju, mjesta za odmor ima na svakom kilometru. Kako smo se približavali Tirani vidimo da je Albanija jedno veliko gradilište. Od Tirane do Skadra gradi se moderan auto put, pa su ti radovi na pojedinim dionicama malo usporavali vožnju, koja i pored toga, nije trajala duže od dva sata.

TIRANA – MODERNA METROPOLA

Na prilazu Tirani, zapitah se kako ću se sopstvenim vozilom snaći u gradu sa 1,5 miliona ljudi?! Ipak, sve je proteklo u najboljem redu, jer put je vodio do samog centra, kojeg sam izabrao za prvu stanicu u ovom gradu. Prolazeći raskrsnicama sa kružnim tokovima slijedio sam po intuiciji put pravo, jer sve table su ispisane samo na albanskom jeziku. Da li zbog praznika, lako sam našao parking mjesto koje se i ovdje ne naplaćuje. Inače, u Tirani su radnim danima velike saobraćajne gužve, kasnije sam saznao od ljudi koje sam upoznao. Obilazim prostrani gradski trg na kojem je smjestena Opera, Muzej grada. Trg, inače, veliko gra-

Panorama Tirane

Hoteli na samoj plaži: Drač

Kavaje: Slika stare Albanije

dilište. U toku je njegova rekonstrukcija, nakon koje će biti pješačka zona. Od centra krećem velikom avenijom sa krošnjama stogodišnjih stabala i idem ka »City tower«-u, restoranu na vrhu zgrade, koji se dok sjedite i ispijate piće okreće, tako da uživate u panorami Tirane. Jedinstveno mjesto i pravi izazov za svakog posjetioca ovog grada. Tirana, kao svaki moderni grad, ima svoje kvartove. Kvartovi u kojima su smješteni restorani, kafići, noćni klubovi, diskoteke žive 24 časa na dan, a najveće gužve u njima su u kasnim večernjim satima. Tu su i kvartovi sa buticima, bazarima razne robe... Ovo je još jedna sličnost Tirane sa ostalim svjetskim metropolama. Da bi se čovjek upoznao sa ovim gradom potrebno mu je bar 2-3 dana, ali morao sam se zadovoljiti i sa ovim jednodnevnim izletom. Malo mi je bilo čudno što ni u jednoj turističkoj agenciji, koje su radile i za praznik nijesam mogao naći ništa od turističkog propagandnog materijala. Mape grada i vodiči se prodaju u knjižarama, koje su tog dana bile zatvorene. Međutim, uvjerio sam se koliko brzim koracima Al-

banija »grabi« naprijed, a ovi sitni propusti će se riješiti. A, ja na ovom maratonskom vikendu »grabim« dalje.

DRAČ – VELELEPNI CITY PARK, DURRES BEACH

Sljedeća destinacija je Durres (mi ga zovemo Drač), ali pod tim imenom ga tamo niko ne zna. Od Tirane do Drača je 34 kilometra. Još jedan auto-put se pruža pred nama, sa dozvoljenom brzinom od 90 km/h i ta dionica se veoma brzo prođe. Cijelom dužinom puta, ponovo veliki broj benzinskih kompleksa sa hotelima i restoranima. Objekti sve ljepši jedni od drugih. Sve mi ne djeluje tako stvarno i nijednog trenutka ne mogu da se »osvijestim« da sam u Albaniji, jer prije 20 godina svi su mi pričali da smo u razvoju 50 godina ispred njih. Međutim, ništa nije vječno. Na ovom putu vozaču ne može promaći i »City park« najveći i najmoderniji shopping centar u Albaniji (do sada je u ovaj projekat uloženo preko milion eura, a kompletni izgradnja će koštati oko 4 miliona). Tu se sve može naći. Nema čega nema, pa me je obradovalo i postojanje slovenačkog »Mercatora«, jer lijepo je vidjeti da na takvom mjestu postoji i nešto sa prostora bivše Jugoslavije.

Dolazak u Drač i još jedno iznenađenje. Pred ulazak u grad odlučujem se za smjer koji vodi ka Durres beach, a Durres centar ostavljam za sljedeći dan. Široki bulevar sa tri trake u oba smjera proteže se čini mi se u beskonačno. Pored bulevara moderne višespratnice sa restoranima, buticima, hotelima... Ukazani prizori ovog dijela grada podsjetili su me na ljetovališta u Egiptu, Tunisu... Hoteli su većinom smješteni na samoj plaži. Plaže imaju već prve goste i veliko je spremanje za novu turističku sezonu. Većinom su to turisti iz Makedonije i sa Kosova. Smještaj u jednom od manjih hotela, koji su obično kapaciteta od 20 do 30 soba, u dvokrevetnoj sobi staje 40 eura sa doručkom. Postoje i velelepni veliki hoteli, ali meni se učinilo da su ovi manji prioritetniji. Ovdje sam otkrio još jednu jedinstvenost našeg susjeda. Cijene hrane, kao i pića su svugdje iste. Nema razlike da li ste u Skadru, Tirani ili Draču. Da li je tako i u turističkoj sezoni ostaje da saznam...

Sljedećeg dana, pred moj polazak kući, obišao sam i centar grada Drača... Sređen, lijep grad, sa prijatnom atmosferom. Međutim, i ovdje kao i u Tirani problem je naći turističku mapu, pa su mnoge znamenitosti koje ovaj grad posjeduje ostale za neki drugi put.

KAVAJE – AUTENTIČNI ŠARM PROŠLOSTI

Napuštajući Drač, upućujem se prema gradu Kavaje, udaljenom 5 kilometara. Dolazak u Kavaje daje mi sliku one stare Albanije...lako se i ovdje puno radi, slike prošlosti su čini mi se na svakom koraku... To je ono što me je posebno učinilo srećnim, jer sam dio tog starog načina življenja ovdje mogao otkriti... Konjske zaprege, veliki broj biciklista, obilazak njihove pijace kao da me je vratilo u neka davna vremena... Veliki kontrast između ova dva tako malo udaljena grada... Mislim da bi u Kavaje ovu autentičnost valjalo zadržati, jer je pravi mamac za turiste...

Tri dana boravka u zemlji naših susjeda, koja je na najboljem putu da u najskorije vrijeme postane prepoznatljiva turistička destinacija u svijetu, veoma su brzo prošla, jer Albanija zaista nije manje atraktivna od drugih širom svijeta poznatih turističkih destinacija.

**Tekst i fotografije:
Andrija Kasom**

Centar Tirane

ANKETA: Šta mislite o listu "Elektroprivreda"?

Miloš Đuričković, Sektor za podršku

List mi je „odličan pomagač“: Miloš Đuričković

List čitam on – line i veoma sam zadovoljan, s obzirom da kao mladi radnik mogu da nađem dosta informacija o tekućim dešavanjima u EPCG. Pravnik sam, pa želim i moram da budem obaviješten o svemu, pogotovo kad je moja profesija u pitanju, a list „Elektroprivreda“ mi je „odličan pomagač“ u tome.

Marina Mihaljević, pripravnik u Sektoru za podršku

Dopadaju mi se neposredni razgovori sa dugogodišnjim radnicima o njihovom radnom i životnom iskustvu. Voljela bih da forsirate takve tekstove. Nama mladima su takva štiva poučna i inspirativna.

Forsirajte razgovore sa dugogodišnjim radnicima: Marina Mihaljević

Nada Jeftić, OC Upravljanje energijom

Nagradna igra je osvježjenje: Nada Jeftić

Redovno čitam „Elektroprivredu“. Mislim da svako od zaposlenih može da pronađe nešto za sebe jer je list informativan, a tekstovi su pisani popularnim jezikom, nijesu preopterećeni usko stručnim terminima. Nagradna igra je osvježjenje koje pozdravljam.

Olga Vučetić, FC Proizvodnja

Prelistam novine uvijek. Podržavam postojanje kompanijskog glasila koje je korisno iz više razloga. Pošto se list distribuira i van EPCG dobro je da javnost, koja je za nas jako zainteresovana, dobije tačne informacije iz „prve ruke“.

Informacije iz „prve ruke“: Olga Vučetić

Milanka Vučeljić, FC Proizvodnja

List uvijek rado pogledam: Milanka Vučeljić

Mi smo u HE „Perućica“ lokacijski malo izmješteni, pa nam dobro dođu naše novine da se informišemo o dešavanjima u ostalim djelovima EPCG. List zato uvijek rado pogledam i nađem ono što je za mene interesantno.

Veselin – Mero Škuletić, FC Proizvodnja

List „Elektroprivreda“ uvijek rado pročitam, jer volim da sam u toku svih dešavanja u firmi u kojoj radim. Dizajn lista je zaista moderan, a i sadržaj je iz broja u broj sve zanimljiviji. U jednom periodu, od prije nekoliko godina, mislim da je previše bio istican stav rukovodećeg kadra u kompaniji, ali sada je sve više zastupljeno i mišljenje „običnih“ radnika. Takvu uređivačku politiku podržavam i nadam se da će se i ubuduće u listu „forsirati“ priče radnika i o radnicima.

Zastupljeno i mišljenje običnih radnika – dizajn moderan: Veselin – Mero Škuletić

Četvrto kolo nagradne igre „BUDI U TOKU, BUDI U IGRI“ GLAVNA NAGRADA IDE U TIVAT

I u ovom kolu nagradne igre „Budi u toku, budi u igri“, nastojali smo da vas što više obradujemo. Osim glavne nagrade, sedmodnevnog boravka za dvije osobe u jednom od objekata EPSTURS – a, po izboru dobitnika, i vrijedne nagrade Lovćen osiguranja, koje će, i ovoga puta osigurati vaš stan ili kuću na godinu, pripremili smo vam i depilator rowenta, halogenu turbo pećnicu i elit električno kuvalo za kafu koje poklanja Tehno Plus iz Podgorice. Nagrade su izvukli: **Miodrag Vuković**, glavni i odgovorni urednik lista „Elektroprivreda“, **Ljeposava Šćepanović**, iz nikšičke filijale Lovćen osiguranja i **Zarko Ratković**, predstavnik Tehno Plus – a.

Sedmodnevnim boravkom za dvije osobe u odmaralištu EPSTURS – a, po izboru dobitnika, nagrađen je **Miloš Trklja** (FC Snabdijevanje Tivat)

Godišnje osiguranje kuće ili stana koje dodjeljuje Lovćen osiguranje AD Podgorica dobio je **Nikola Vukčević** (ED Podgorica)

Dobitnici Tehno Plus nagrada:

- **Vladimir Nikčević** (Direkcija Nikšić) - Halogena turbo pećnica;
- **Dragan Gardašević** (ED Nikšić) - Elit električno kuvalo za kafu;
- **Zorica Mićunović** (Direkcija Nikšić) rowenta depilator obradovače

Nagrađenima čestitamo, ostalima više sreće u sljedećem kolu.

Redakcija

PREDSTAVLJAMO

Drage kolege, kao što vam je poznato, glavna premija u nagradnoj igri „Budi u toku, budi u igri“ je sedmodnevni boravak za dvije osobe u nekom od odmarališta EPS TURS-a i to po izboru dobitnika. EPS TURS je turistička agencija koja organizuje ljetovanje zaposlenih u EPS-u. Zahvaljujući dobroj saradnji Sindikalne organizacije zaposlenih EPCG i Sindikata EPS-a, koja je materijalizovana i kroz ugovor o korišćenju hotelskih kapaciteta EPS TURS-a i radnici naše kompanije dobili su priliku da, pod povoljnim uslovima, borave u nekom od hotela u Niškoj i Vrnjačkoj Banji, Banji Koviljači, Ivanjici, Sokobanji, Prolom Banji, Zlatiboru (Čigota), hotelu „Park“ u Budvi, kao i objektima u Čanju. Detaljne informacije možete dobiti na mail-u: zoran.ostojic@epcg.com. U ovom broju predstavljamo Sokobanju.

LJEKOVITA MOĆ TERMOMINERALNIH IZVORA

Svojom autentičnom prirodom, istorijom i tradicijom, Sokobanja na turističkoj mapi Srbije predstavlja jednu od najljepših i najatraktivnijih destinacija. Nalazi se na 400 m nadmorske visine, u jugoistočnoj Srbiji, u kotlini između planina Ozren i Rtanj, na 400 m nadmorske visine. Od Beograda je, autoputem, udaljena 240 km.

Zbog mnogobrojnih parkova i izletišta, Sokobanja predstavlja idealno mjesto za odmor. Šetnjom šumskim stazama može se doći do vrha Ozrena i manastira Jermenčić za koga predanje kaže da su ga osnovali kaluđeri, Jermeni koji su pobjegli od turske sile. U njegovoj blizini se nalazi vodopad Ripaljka, koji je periodičan i sa visinom od dvadesetak metara jedan je od najvećih vodopada u Srbiji. Preljepo odmaralište Lepterijska, kao i ostaci utvrđenja Sokograd koji se nalaze u neposrednoj okolini, čine najljepši dio Sokobanje kad je u pitanju odmor. Čist vazduh, ljekovita voda, kao i ustanove poput „Specijalne bolnice Ozren“, „Specijalne bolnice Sokobanja“, prirodnog liječilišta „Banjica“, izdvajaju Sokobanju kao poznati zdravstveni centar za liječenje mnogih bolesti.

Prirodni, ljekoviti faktori Sokobanje su termomineralni izvori, temperature od 28 stepeni (Banjica) i 45,5 stepeni C (Park), zatim gas radon, uz povoljnu jonizaciju, planinski vazduh, bez aerozagađenja, velika koncentracija negativnih jona (anjona) i izuzetno blagotvorna, umjereno – kontinentalna klima. Sokobanja liječi: bronhijalnu astmu, hronični hepatitis, psiho-neuroze, neurastenije, lakše oblike povišenog krvnog pritiska, hronični reumatizam, hronična reumatska i degenerativna oboljenja, išijas, kao i stanja nakon povreda.

Pripremila: O. Vulanović

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI!

NAGRADA 01

**Sindikalna organizacija
zaposlenih
Elektroprivrede Crne
Gore - AD Nikšić**
poklanja sedmodnevni
boravak za dvije osobe,
u jednom od dmarališta
EPSTOURS-a, po izboru
dobitnika

NAGRADA 02

Lovćen osiguranje
osigurava vašu kuću
ili stan na period od
godinu

NAGRADA 03

TehnoPlus
je i za ovo kolo
pripremio za
vas brojne nagrade
iz svog asortimana
vrhunskih proizvoda

SVAKO KOLO VEĆI FOND

Pravila nagradne igre:

Priredivač nagradne igre „Budi u toku – budi u igri“ je Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha priređivanja je nagrađivanje zaposlenih u EPCG, a pravo da učestvuju imaju svi zaposleni osim zaposlenih u Direkciji za odnose sa javnošću. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje nagrada organizuje Direkcija za odnose sa javnošću, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista „Elektroprivreda“.

**Nagradna igra
lista „Elektroprivreda“
peto kolo traje
do 10.05.2012.**

VREMEPLOV

U ovom broju podsjećamo se tekstova iz lista „Elektroprivreda“ (broj 94. iz oktobra 1986. godine)

ИЗГРАДЊА НОВОГ ИЗВОРА СТРУЈЕ ВИШЕ НЕ СМИЈЕ ДА ЧЕКА

У Очекивању изградње хидроелектрана на Морачи

На сједници Радничког савјета СОУР- ЕПЦГ 28. 10. 1986. године у Пљевљима са актуелним питањима развоја и рада црногорске електропривреде упознао је делегате предсједник Пословног одбора др Лазар Љубиша који је, између осталог, изнио поразне чињенице заостајања у развоју Електропривреде, истакавши да се вртимо у кругу већ 7 година око тзв. „објекта континуитета“, а последњих година са покривањем мањкова електричне енергије и са доношењем одлуке о изградњи новог извора струје. Пошто је напоменуо да је још прошле године по редосљеду, на првом мјесту била изградња хидроелектрана на Тари, затим на Морачи, па ХЕ Бук Бијела итд., у међувремену су се компликовале

ствари око надокнаде електричне енергије у Црној Гори од других република и покрајина по основу очувања Таре.

С обзиром на читаву ситуацију, како је истакао др Лазар Љубиша, хидроелектране на Морачи пријавили смо републичком Извршном вијећу и Министарској банци – преко

НОВЕ ЗБИРКЕ ПЈЕСНИКА

ИВАН ЗОРИЋ: „ДОГАЂАЈ У СИРАКУЗИ“

На овогодишњем Сајму књига у Београду представљена је прва књига пјесама под називом „Догађај у Сиракузи“ младог пјесника Ивана Зорића, који је запослен као приправник у РО ХЕС „Горња Зета“ и на пракси је у листу „Електропривреда“.

Иван Зорић, рођен је 1950. године у Еречу. Педагошку академију и Наставнички факултет завршио је у Никшићу. Поезију је објављивао у листовима „Универзитетска ријеч“ и „Никшићке новине“.

Зорићева књига првијенац, осваја свјежином идеја, односно оригиналношћу става и приступа сталним и вјечитим питањима којима се човек бави. Језик и стих слиједе својом формом, која није конвенцио-

нална, ритам његовог пјесничког бића и казивања, обраћања самом себи и Свијету, који је у исти мах, једно са њим и оштро му супротстављен.

Зорића заокупљају питања функционисања човјека у историји и култури, као скупу установљених и констатованих приједности и цивилизацијских симбола. Стални напор да се открију везе са свим оним чему човек припада и чији је дио у оквирима његовог земаљског трајања и оног прије и после, тражење Смисла и Тајне, одговарање механизма и устројства егзистенције и стваралаштва, теме су којима се бави Зорићева поезија. Унутар те егзистенције два су доминантна мотива заокупила пјесника – то су мотиви људске агресивности и гурбе, сирове снаге против невиности знања и пјесничке креације. Њихова борба одвија се и у нама

и ван нас, а питање које се намеће као последица свега тога је питање пјесничких моћи да овлада просторима хуманизма и духа, како би се супротставили агресiji и сили као негативним принципима који тако често устају против Архимедових кругова.

О.Б.

У СЛИЦИ И РИЈЕЧИ

НОВА ПОСЛОВНА ЗГРАДА ЕД ПЉЕВЉА

Предсједни одбора је у свим акцијатропривре; што пријдњом новог пр-

та, јер практично стоје никакви рокови за говлачење (јер би то имало несагледиве последице не само

за развој електропривреде не-го и Републике у цјелини), а крајњи рок, како је истакао, а што је речено и на Предсједништву СРЦГ је до 31.12. ове године. Дакле, већ на самом почетку 1977. године требало би да се почне са изградњом новог извора струје у Црној Го-

ри. Колектив пљевљанске Електродистрибуције ових дана се из мале и неодговарајуће пословне зграде која се налазила у смогом загушеном центру града (сада намијењена инкасантима) и око које није постојао пословни простор, преселио у нову, савремену и функционалну пословну зграду, у чијем кругу је изграђена такође нова ТС 35/10 кВ, 2x4 kVA. Нова и модерна пословна зграда (налази се на самој периферији Пљевља, на путу за Чајничке) једна је од намјодернијих те врсте у Црној Гори јер својом периферијом линијом освајава околни амбијент. Њеном изградњом пљевљански електродистрибутери коначно су, пошто су око ње добили и велики пословни простор, ријешили и болно питање смјештаја и заштите свога дотле угроженог материјала.

Од двадесет осам пјесама, колико се налази у збирци, за наше читаоце смо издвојили следећу:

КОНАЧНО ПРЕСУДА, ЕПИКУРЕ

Видио сам. То. Био сам. Довољно стар.
Као гитара. Да уздрхтим. До самог. Дна круга.
Избрисаног. Да се. Првеним хлорофилом искона.
Сјединим. Са собом. Непостојећим.
Био сам. Тамо. Када се. Догодило. Нисам
могао. Да спријечим. Себе. Да не кажем. Једини свједок. Пред сумње. Часним судом. Пред строгом.
Поротом. Која ме. Немилосрдно осуђује.
На стих.

„На стих! На стих!“ вичу у зацјењеном хору
„Јер друго није ни заслужио!“
Док се. Нада мном. Склапају. Оловне
корице. Неумољивог поретка. Што нужно. Сљедеће.
Ја. Овако нуњужан. покушавам. Из себе. Провалењено.
Да спасим. Оног неђужно.
у нама. Безуспјешно.
у нама.

Бог је прича. Јер из мене слиједи.
у нама

☺ ☺ ☺

Stoje dva radnika u kockarnici pored stola sa kockicama. Do njih stiže zgodna plavuša, stavi na sto 20.000 € i kaže: „Nadam se da je u redu ako se skinem gola, tako imam puno više sreće!“ Radnici se, naravno slože, plavuša se skine gola, baci kockice i viknu: „Hajde drage kockice, mami treba nova odjeća!“ Kockice se zaustaviše i plavuša skoči od sreće, zagrlji oba radnika vičući: „Dobila sam, dobila! Hvala!!!“ Plavuša pokupi sve pare sa stola, obuče se i ode. Radnici se gledaju i ne vjeruju da se to upravo dogodilo. Nakon nekog vremena jedan pita drugoga: „Koji je broj dobila?“ Drugi odgovara: „Pojma nemam, mislio sam da ti gledaš!“

Brzalice:

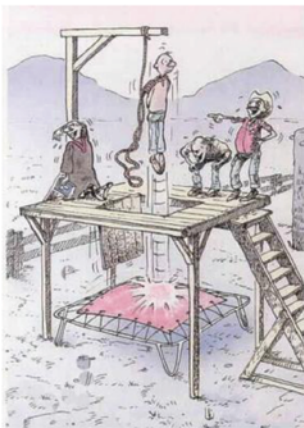
1. Jesi li to tu, jesi li tu ti, jesi li tu to ti? Jesi li to tu, jesi li to tu ti, jesi li tu to ti? Jesi li to tu, jesi li to tu ti, jesi li tu to ti?
2. Kamenčićem ćeš me, kamenčićem ću te!

Jabuke i ...

Jabuke donose vitamine,
Vitamini donose snagu,
Snaga donosi slavu,
Slava donosi novac,
Novac donosi žene,
Žene donose seks,
Seks donosi polne bolesti,
Polne bolesti donose smrt!
Pa ti jedi jabuke!!!

Najbolje prvoaprilске šale:

- Godine 1998. publikacija „Novi Meksikanci za nauku i razum“ objavljuje vijest da je država Alabama, posle referenduma, promijenila vrijednost broja Pi iz 3,14 u „biblijski broj 3,0“.
- Britanski je astronom Patrick Mur 1. aprila 1976. slušaocima BBC-a poručio da će jedinstven položaj Jupitera i Plutona tačno u 9.47 sati izazvati poremećaj u Zemljinoj gravitaciji. Pozvao je slušaocce da u to vrijeme poskoče, jer će zbog slabije gravitacije moći malo lebdjeti u vazduhu. Desetine građana su nazvale i potvrdile da su skakali i da su u vazduhu zaista ostali duže nego inače.
- BBC je, 1965. godine objavio da uvodi novu tehnologiju koja omogućava emitovanje mirisa putem televizijskih aparata, pod parolom 'od sada ne više samo svjetlo i zvuk, nego i miris na vašim malim ekranima'. Mnogi su gledaoci zvali uredništvo i izvještavali kako im iz televizora zaista dopire miris. Četrdeset godina posle isti je štos gledaocima 'prodala' TV stanica Seven Network u Australiji.
- Američki radio je 1992. objavio da se Ričard Nikson ponovo kandiduje za predsjednika. Rekli su da je slogan njegove kampanje 'Nijesam učinio ništa loše i neću to ponoviti'. Čak su imali i Niksonove izjave kako najavljuje svoju ponovnu kandidaturu ali to je bilo djelo imitatora Ričija Litla.
- 'Burger King' je u novinama 'Today' objavio da je dizajnirao hamburger za ljevake. Novi burger sadržao je iste sastojke kao i original samo su začini zarotirani za 180 stepeni. Iz 'Burger Kinga' su rekli da su dobili bezbroj narudžbi za novi proizvod - od ljevaka, naravno.

☺ ☺ ☺

Sjede dva druga kod kuće i razgovaraju, ulazi baba: „Djeco, hoćete li kafu?“ „Neka baba, posle, nema frke!“ Dolazi baba posle pola sata: „Djeco, hoćete li kafu?“ „Neka baba, posle, nema frke!“ Dolazi baba posle 10 minuta: „Evo vama kafa, a kad Frka dođe, skuvaću i njemu!“

**Da li primjećujete da ima struje? Ne primjećujete.
A čim je nema, vi primijetite, je l' tako?
Čudni smo mi.
Lakše nam je da primijetimo ono čega nema, nego ono čega ima.
(Duško Radović)**

Zahvaljujem koleginicama Nataši Nikolić i Miri Radunović na učešću u izradi vesele strane!

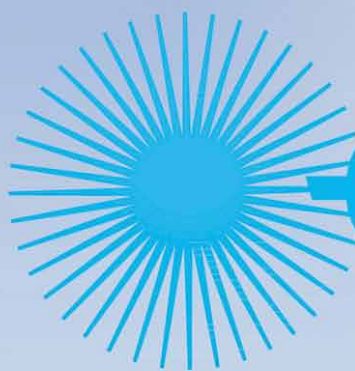
BUDI U TOKU, BUDI U IGRI!

IME I PREZIME _____
POSLOVNA JEDINICA _____
TELEFON _____
E MAIL _____

BUDI U TOKU, BUDI U IGRI!

IME I PREZIME _____
POSLOVNA JEDINICA _____
TELEFON _____
E MAIL _____

epcg

Elektroprivreda Crne Gore

epcg
Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić

BUDI U TOKU, BUDI U IGRI!